

Møte onsdag den 27. januar kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 45):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime
2. Referat

Presidenten: Representanten Siri Frost *Sterri*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Sogn og Fjordane fylke, Nils R. *Sandal*, har tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Torstein *Rudihagen* fra og med onsdag 27. januar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Kjell Ivar *Fossnes*, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Kjell Ivar *Fossnes* innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Torstein *Rudihagen*.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne *Bondevik*
- utenriksminister Knut *Vollebæk*
- statsråd Lars *Sponheim*

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

En del representanter har meldt seg på forhånd med ønske om å få stille spørsmål. De representanter som i tillegg til disse er interessert i å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. – Takk.

Da starter vi med første hovedspørsmål, fra representanten Thorbjørn *Jagland*.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Den voksende kriminaliteten skaper berettiget frykt i samfunnet. Kriminaliteten har for lengst internasjonalsert seg. EU har nå opprettet en europeisk politiorganisasjon, Europol, for å bekjempe denne utviklingen. Det skal særlig arbeides med narkotikasmugling, ulovlig innvandring, hvitvasking av penger, barneporno og prostitusjon. Europol er bare åpen for medlemsland, men i Europol-konvensjonen åpnes det for samarbeid med tredjeland, særlig med land som er med i Schengen-samarbeidet, Norge, Island og Sveits. Det er viktig at Norge så

raskt som mulig benytter seg av denne muligheten, ellers risikerer vi å svekke vår innsats for å bekjempe organisert kriminalitet.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Tok statsministeren opp dette spørsmålet i samtalen med EU-kommisjonsens formann?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Europol-spørsmålet var ikke spesifikt oppe, men kampen mot internasjonal kriminalitet har vært drøftet med EU i ulike sammenhenger.

Jeg er enig med representanten *Jagland* i at Norge må delta i internasjonal samarbeid i ulike fora med det siktemål å bekjempe typer av internasjonal kriminalitet som også Europol jobber med. Regjeringen har derfor bestemt at vi i løpet av 1999 vil legge fram en stortingsmelding hvor vi vil ta opp ulike former for internasjonal samarbeid, også gjennom internasjonale organisasjoner, for at Norge både skal delta i og ha nytten av internasjonalt samarbeid til bekjempelse av kriminalitet. I den stortingsmeldingen vil også Norges forhold til Europol bli drøftet.

I denne fasen prioriterer Europol sine medlemsland, altså EUs medlemsland. Men det er riktig som representanten *Jagland* nevnte, at det også er åpning for samarbeidsformer med land som ikke er medlem av EU. Representanter for norsk politi har derfor allerede vært i Europol og drøftet dette. Vi vil selvsagt også drøfte dette på politisk nivå.

Foreløpig er Europol en nokså uferdig organisasjon. Den har ikke avklart ledelsesspørsmål, den har ikke avklart immunitetsspørsmål for sine ansatte, og den har ikke avklart hvilke overvåkingsorgan som er på tale i Europol-sammenheng.

Regjeringen er interessert i ulike former for internasjonal bekjempelse av kriminalitet. Vi vil derfor undersøke nærmere hvilke muligheter en har for samarbeid med Europol, men foreløpig er dette på et så tidlig stadium at det er vanskelig å vite hvilken tilknytning som eventuelt kan bli aktuell.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg takker for svaret. Jeg fikk bekreftet at dette ikke er tatt opp, noe jeg synes er merkelig. Det er jo slik at Europol-konvensjonen er ratifisert, og organisasjonen blir etablert snart. Flere tredjeland har allerede tatt kontakt med Europol for å få til en avtale. Man har også – skal vi si – designet denne avtalen for tredjeland, slik at det er viktig for Norge å komme i inngrep med dette så raskt som overhodet mulig, så for Arbeiderpartiet er det ikke tilfredsstillende at man vil ta opp dette i en stortingsmelding i løpet av 1999. Jeg vil derfor spørre statsministeren om det fins andre grunner til at man ikke ønsker å ta opp dette spørsmålet nå. Jeg la merke til at det ble gitt noen kommentarer etter møtene i Brussel som kan tyde på akkurat det.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, det er ikke noen andre grunner til det, og vi er også innstilt på å ta dette opp på politisk nivå med EU og Europol. Agen-

daen i mitt møte med kommisjonspresidenten var så tett med andre spørsmål som vi i denne fasen måtte gi prioritet, at det ikke var mulig å ta det spesifikt opp der, men vi vil også raskt ta kontakt på politisk nivå for å få avklart hva som er mulig å få til.

Jeg gjør altså oppmerksom på at Europol så langt er en nokså uferdig organisasjon, men vi er interessert i ulike former for internasjonalt politisamarbeid til bekjempelse av kriminalitet. Vi vil ta tak i dette raskt, og vi vil, som sagt, drøfte det i en stortingsmelding som skal fremmes i løpet av året, som både må gå på vårt forhold til Interpol, til Europol og til FN-organisasjoner som jobber med slike spørsmål.

Presidenten: Vidar Bjørnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Vidar Bjørnstad (A): Arbeiderpartiet er overbevist om at skal vi bekjempe internasjonal kriminalitet, må vi ha et nært samarbeid også med våre nære naboland. Jeg registrerer at statsministeren er relativt velvillig innstilt til å søke aktiv kontakt for å undersøke mulighetene for tilknytning til det europeiske politisamarbeidet, som jeg tror blir mer og mer viktig. Og skal vi sikre norske interesser, må vi være aktive, og det er viktig at vi står samlet i Norge.

Jeg registrerte at den justispolitiske talsmann for Senterpartiet etter utenriksminister Vollebæks redegjørelse for et par uker siden sa at kontakt med og å søke tilknytning til Europol er bortkastet tid og ressurser. Vil statsministeren kunne bekrefte at han har en samlet regjering bak seg når det gjelder å søke kontakt og aktivt prøve å undersøke muligheten for tilknytning til det europeiske politisamarbeidet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Som jeg redegjorde for, er det allerede tatt kontakt på politinivå, og vi har fått tilbake en rapport fra deres kontakter med Europol. Vi er også innstilt på å ta kontakt på politisk nivå. Men det er også viktig, før en kommer lenger i dette, at vi får nærmere greie på hvordan Europol utvikler seg, og hvilke samarbeidsformer som er aktuelle i land som ikke er medlem av EU.

Europol har i dag bygd opp sin organisasjon først og fremst rundt en sambandsavdeling og en analyseavdeling, og det kan være analyser og informasjon som vil være av interesse for Norge, selv om ikke vi er medlem av EU. Det vi også må finne ut av, er om Europol etter hvert kan få en mer overnasjonal karakter. Det vil vi selvsagt ha en helt annen negativ holdning til, fordi vi baserer vårt samarbeid med EU og EU-organer på mellomstatlig, folkerettslig basis og ikke på overnasjonal basis.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har også et spørsmål til statsministeren innenfor omtrent samme tema, nemlig oppfølging av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet. Som statsministeren selv

har sagt ved flere anledninger, medførte det en styrking av Politiet med 100 mill. kr samt stillinger for de over 300 studentene på Politihøgskolen.

Kan statsministeren da forklare hvordan det har seg at driftsutgiftene og driftsbudsjettet for Politiet i år er redusert med 64 mill. kr, altså en reduksjon på 10 pst. i forhold til i fjor? Og er statsministeren enig i at det må være et slags brudd på budsjettavtalen når man istedenfor å få 100 mill. kr i påplussing får et driftsbudsjett med variable utgifter, som er redusert med 64 mill. kr?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Realitetene er ikke slik som representanten Hagen nå gav inntrykk av. Fordelingen av politibudsjettet til politidistrikt og særorganer skjer ut fra et budsjett på ca. 4,3 milliarder kr til ordinær drift. Det er en økning på 7,2 pst. i forhold til i fjor. Disse bevilgningene skal for det første dekke faste utgifter, som f.eks. lønn, husleie, brensel osv., de skal for det andre dekke variable utgifter, timebetalt overtid, reiser, kompetanse, porto, telefon osv., og de skal for det tredje dekke øremerkede midler. Det er innenfor denne rammen opprettet 100 nye stillinger, i tillegg blir 15 omfordelt mellom politidistrikt.

Det er blitt hevdet fra politiorganisasjoner at Stortingets styrking av budsjettet på 100 mill. kr ikke er fulgt opp. Dette medfører ikke riktighet. Denne styrkingen på 100 mill. kr er fordelt. Når politiorganisasjonene påstår at det er en nedgang i driftsmidler, siktes det nok til de variable midlene. Denne nedgangen er på ca. 30 mill. kr. Denne nedgangen ble også kommentert i statsbudsjettet, lagt fram for Stortinget. Stortinget har vært informert om det. Stortingets økning av budsjettet på 100 mill. kr førte til at nedgangen i variable midler ble mindre enn opprinnelig forutsatt. Som alle andre etater, må også Politiet akseptere å arbeide innenfor stramme budsjettammer og øke effektiviteten der det er mulig. Det er altså de variable driftsmidlene som er redusert, ikke budsjettet totalt sett og ikke driftsmidlene totalt sett. Og når det nå blir et betydelig antall nye stillinger i Politiet, vil det også være mulig å redusere utgiftene til variable driftsmidler uten at det går ut over Politiets totale virksomhet. Så det budsjettet som nå er fordelt, betyr en styrking av Politiets arbeid.

Carl I. Hagen (Frp): Statsministeren sa i spørretimen for 14 dager siden følgende:

«Det ble vedtatt en styrking av politi- og lensmannsbudsjettet for 1999, og det var det som lå til grunn for min uttalelse. I tillegg vil det bli lagt til rette for at politihøgskolestudenter som blir uteksaminert, får jobb for å bekjempe kriminaliteten.»

Når vil det komme forslag om opprettelse av de nødvendige stillinger for disse over 300 studentene som da skal ha stillinger? Det er ikke berørt i det hele tatt, så vidt vi vet, ved fordelingen av politibudsjettet for inneværende år. Og når de variable driftsutgiftene er redusert, er det en svekkelse av mulighetene.

Vil statsministeren være enig i at det ville være meget formålstjenlig for Regjeringen og Regjeringens forhold

til spesielt noen stortingspartier om det av de parlamentariske ledere og statsministeren ble foretatt en nyøye gjennomgang når det gjelder videreføringen av den budsjettavtalen som gjelder Politiet for inneværende år?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nå skal det omtalte kullet fra Politihøgskolen uteksamineres til sommeren. Det vil da være fra sommeren og høsten av at spørsmålet om å sikre nødvendig antall stillinger til at de kan få jobb i politiet, blir aktuelt. Det vil det derfor være naturlig å komme tilbake til i løpet av våren, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Og som jeg har sagt før, forhold som omhandler elementer i budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, er det naturlig å drøfte med avtalepartnerne, og det tar vi sikte på.

Det budsjettet som ble vedtatt i høst, har også Fremskrittspartiet ansvar for, også politibudsjettet. Dette var et budsjettforlik som Regjeringen inngikk med Fremskrittspartiet og Høyre. Derfor regner jeg også med at Fremskrittspartiet står ved det budsjettet vi sammen har vedtatt. Men det er riktig at vi i tillegg til styrkingen på 100 mill. kr skal legge til rette for at de uteksaminerte fra Politihøgskolen får jobb i politiet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Petersen (H): Mitt spørsmål går også til statsministeren og gjelder det samme området som nå er blitt behandlet.

Statsministerens bidrag på partiets tillitsmannskonferanse for et par dager siden var istedenfor å fremme egne forslag om hvordan man skulle håndtere voldskriminaliteten, å gå til angrep på andre partier, bl.a. de to partiene som sørget for at politibudsjettet ble høyere enn det det ville vært etter Regjeringens forslag. Dette innebærer en ansvarsfraskrivelse.

Det er to viktige voldsformer som nå er under utvikling. Det er gjengkriminaliteten blant unge mennesker, og det er den tøffe, brutale internasjonale kriminaliteten. Og ingen av disse er preget av det statsministeren var opptatt av, nemlig alkoholmisbruket. Mitt spørsmål er derfor: Hvilke konkrete grep ønsker statsministeren å ta for å møte disse to voldsformene som nå er under utvikling?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er ikke riktig som representanten Petersen sier, at Regjeringen istedenfor å fremme forslag til bekjempelse av voldskriminaliteten går til angrep på andre partier. Hvis hr. Petersen hadde lest foredragsmanuset fra min tale i Drammen, ville han ha sett at jeg tok opp kriminaliteten over et bredt spekter og redegjorde for tiltak Regjeringen allerede har iverksatt, og tiltak vi vil iverksette.

I en alminnelig offentlig debatt må representanter for Høyre og Fremskrittspartiet tåle å høre det som er et faktum, nemlig at alkoholbruk faktisk er den viktigste enkeltårsak til vold. I den delen av Oslo politidistrikt som omfatter sentrumsregionen, blir faktisk ca. 70 pst. av

voldshandlingene utløst av alkoholberusede personer. Da må også Høyre tåle å høre det uten å bli ille berørt, og de må tåle å høre at det kan være en sammenheng mellom en liberal alkoholpolitikk og voldsutviklingen.

Så er jeg også innstilt på å drøfte slike forhold som representanten Petersen nå tok opp. Jeg gjør oppmerksom på at Metodeutvalget, hvis innstilling en lenge har ventet på, og som bl.a. skal ta opp slike spørsmål, kommer i løpet av våren. Vi vil ikke uten videre bare vente på det. Gjengkriminaliteten er bl.a. dessverre nokså utbredt blant innvandrerungdom. Selv skal jeg i midten av februar ha et møte med et representativt utvalg av ungdomsorganisasjoner blant innvandrere for å søke å komme rett inn i miljøet og drøfte med dem som kjenner disse miljøene best, hvordan en kan forsøke å løse opp og sprengte disse gjengene som opererer og bidrar ikke minst til ransbølgen som Oslo har vært belemret med i den senere tid.

Spørsmålet om internasjonal kriminalitet svarte jeg på i mitt svar til representanten Jagland nylig.

Jan Petersen (H): Vi bør reise en opinion mot fylla, det er det ingen uenighet om. Men det som var statsministerens poeng, nemlig at endrede skjenketider ville føre til et vesentlig annet kriminalitetsbilde, holder neppe. Hvis han ikke er enig med meg i det, kan han jo snakke med sin sidemann, hr. Sponheim, hvis parti stemte sammen med Høyre i Oslo bystyre.

Mitt poeng er ikke dette, men det er klart at det er en sammenheng her. Mitt poeng er rett og slett: Hva ønsker statsministeren å gjøre med de to voldsformene som er under utvikling, som er på fremmarsj? Nå gav han jo helt ufrivillig en begrunnelse for hvorfor jeg er bekymret, nemlig at han ikke snakker om det som er det sentrale her, å komme med nye, konkrete forslag. Så mitt spørsmål er igjen: Hvilke nye, konkrete forslag utover et seminar i februar har statsministeren å komme med på disse områdene?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Bare først kort om skjenketider, siden Petersen kom tilbake til det. Høyre har tydeligvis selv innsett at det er en viss sammenheng, for en gikk i hvert fall i Oslo bort fra å ha åpent til klokken 5 om morgenen til klokken 3, som fortsatt er svært liberalt i internasjonal sammenheng. Så Høyre har nå tydeligvis innsett selv at det er en viss sammenheng. Dette er faktisk den viktigste enkeltårsaken til vold, det kommer ikke Høyre utenom.

Vi vil ha mer synlig politi i gatene, ikke minst i hovedstaden. Nå får den 75 nye stillinger i første omgang. Det vil hjelpe. En har nå i Oslo innført det prinsippet i politiet at en også slår ned på mindre alvorlig kriminalitet som en ser, for å markere at kriminalitet overhodet ikke aksepteres. Det er viktig, fordi mindre alvorlige forhold ofte skaper presedens for alvorlige forhold når det gjelder kriminalitet.

Vi går inn i innvandrer miljøene fordi de dessverre er overrepresentert når det gjelder ran og vold – ikke generelt når det gjelder kriminalitet, men ran og vold. Dette og flere andre konkrete tiltak har Regjeringen iverksatt,

og jeg skal redegjøre nærmere for det bl.a. i min redegjørelse til Stortinget den 11. februar.

Presidenten: Grethe G. Fossum – til oppfølgings-spørsmål.

Grethe G. Fossum (A): Jeg synes det er interessant at i en så alvorlig sak som vold, kriminalitet og forebyggende arbeid i forhold til unge krangler de som var veldig enige om dette nettopp i budsjettet. Når statsministeren står her og ivrig forsvarer mer politi og mindre rus, glemmer han en vesentlig ting, nemlig at man i budsjettet ikke var villig til å være med på økte tilskudd til skolefritidsordninger, økte tilskudd til barnevernstiltak, økte tilskudd til skoler hvor dette var mulig, og økte tilskudd til forskning for å finne ut av hva vi skulle gjøre. Jeg synes at det kanskje er noe dobbeltmoral når statsministeren ikke er villig til å løse på pengepungen når det gjelder forebyggende arbeid. At det kommer noe i en redegjørelse, rettfærdiggjør ikke det at man ikke var villig til å komme med noen signaler i budsjettet når det gjelder penger.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg registrerer at representanten Fossum gjentar tabloidpressens uttrykk om «dobbeltmoral». Det får være hennes måte å debattere på. Jeg vil ikke anklage mine politiske motstandere og konkurrenter på den måten. Det synes jeg en kunne vært spart for, selv om en er uenig om noen budsjettposter.

Det har vært fremstilt slik i tabloidpressen at Regjeringen har nedprioritert voldsbekjempelsen når det gjelder forebyggende arbeid blant barn og ungdom. Det er ikke riktig. Det er riktig at en innenfor stramme budsjett-rammer ikke har fått den økning på en del poster som en gjerne skulle hatt, bl.a. når det gjelder barnevern, skolefritidsordning osv. Men en del av disse bevilgningene er sekkebevilgninger som omfatter ulike tiltak, deriblant tiltak for å bekjempe vold i barne- og ungdomsmiljøene. Bevilgninger til tiltak for å bekjempe barne- og ungdomsvolden blir ikke nedtrappet. Tvert imot vil departementet styrke innsatsen nettopp til disse formålene gjennom omprioriteringer innenfor disse bevilgningsrammer, og da synes jeg en skulle slippe slike tendensiøse, odiøse karakteristikk som Grethe G. Fossum brukte nå.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgings-spørsmål.

Per-Kristian Foss (H): Når en statsminister blander seg inn i debatten til et bystyre og refser et bystyres flertall, så er det minste man kunne forlange, faktisk korrekt kunnskap om hva som er skjedd. Det er ikke korrekt det flertallet som statsministeren opererer med, det flertallet som står bak skjenkevedtaket. Det er ikke et flertall av Høyre og Fremskrittspartiet, som ikke har flertall i bystyret, men faktisk et bredt flertall som også inkluderer Arbeiderpartiet og Venstre og utbrytere fra andre partier.

Grunnen, som statsministeren her gjengir, til at stengingene ble endret, er heller ikke korrekt. Dette ble fak-

tisk endret høsten 1997. Det var et ønske om å oppnå et bredt flertall, en konsensus, om faste og stabile tider for utestedene, og det var ikke med den begrunnelsen statsministeren nå brukte i sitt svar til Jan Petersen. Det er ikke en korrekt gjengivelse av hva som var begrunnelsen fra flertallets side.

Jeg tror det kunne være en fordel at vi ble enige om at fyll og vold fører til kriminalitet, men statsministeren indikerer at dette løses så enkelt som å la utestedene stenge en time eller to tidligere. Det har han intet faglig belegg for.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, statsministeren indikerer ikke det. Og hvis representanten Foss hadde lest det jeg sa i dette omtalte foredraget –

Per-Kristian Foss (H): Ja.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: – så ville han ha sett – og da kan han bekrefte, og så kan han gjerne nikke igjen – at i det foredraget tok jeg opp flere forhold. Det kunne vært hyggelig om representanten Foss nikket til det, for det er faktisk sannheten.

Det er i hvert fall et fremskritt at man ikke holder åpent til klokken 5 om morgenen. Nå er det blitt klokken 3. Hvis en reiser rundt i hovedstedene i Europa, vil en se at det vanlige er at en – bortsett fra nattklubber – faktisk stenger tidligere.

Per-Kristian Foss (H): Nei.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Og at det er en sammenheng mellom dette og voldsutøvelsen i Oslo sentrum, kan representanten Foss snakke med Oslos politimester om. Jeg har faktisk vært sammen med Oslos politimester på patruljering i Oslo sentrum kvelds- og nattetid, og hun legger ikke skjul på at vold og alkohol henger nøye sammen. Det er mange foreldre som er bekymret for sine unge som er ute i Oslo på den tiden av døgnet vi her snakker om, på grunn av at alkoholen flyter så vidt fritt som den gjør.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgings-spørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg er ikke sikker på om det er Oslo Høyre som har kommet til fornuft, eller om det rett og slett er slik at Stortinget vedtok nasjonale lukkevedtekter som gjorde at Høyre og Fremskrittspartiet i Oslo måtte følge dem, og at en snev av fornuft når det gjelder de åpne kraners politikk, dermed ble påført fra dette hus.

Men istedenfor å lese statsministerens tale fra Drammen, har jeg vært opptatt av å finne ut av hvordan det faktisk går rundt omkring i kommunene etter det statsbudsjettet som ble vedtatt. Og det som Kommunal Rapport kan opplyse om, er følgende, som stod på forsiden i siste nummer:

(Kristin Halvorsen)

«Skole og oppvekst reduseres mest i kommunebudsjettene, viser en ny undersøkelse Kommunal Rapport har foretatt. Og verre blir det: 90 kommuner må heve bevilgningene til eldre for å få sin del av det økte statstilskuddet. Andre poster må reduseres ytterligere, blant annet til skolen. Over 60 prosent av kommunene reduserer tjenestenivået.»

Det som er faktum rundt omkring i kommunene, er at det forebyggende arbeidet som Bondevik etterlyser i kampen mot vold og kriminalitet, ble redusert i Regjeringens eget budsjettforslag til kommuneøkonomi. Hva ønsker Bondevik å gjøre for at barn og ungdom skal tas mer på alvor rundt omkring i nærmiljøene?

Presidenten: Presidenten vil anta at tillegsspørsmålet faller langt i kanten av det som var hovedspørsmålet, men statsministeren har anledning til å svare.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er vel ikke så lett lenger å holde fast ved hva som var hovedspørsmålet. Jeg vet ikke om det var det at jeg holdt et foredrag om sammenhengen mellom vold og alkohol, av alle steder akkurat i *Drammen*, som har medført denne avsporingen. Men siden representanten Halvorsen begynte med dette temaet, må jeg i hvert fall få lov til å avslutte denne sekvensen med å si at det ville være et stort framskritt hvis også Fremskrittspartiet og Høyre ville gå inn i en seriøs debatt om hvordan en kan redusere alkoholens medvirkning til vold, for det er den største enkeltårsaken. Istedenfor å gå i forsvar for en liberal alkoholpolitikk burde de drøfte det forholdet seriøst, og så får vi alle være villig til å ta innover oss ny kunnskap om dette.

Når det gjelder kommuneøkonomien, er det lagt opp til en vekst i den på 1 1/4 pst. for 1999. Noe av problemet er at kommuneøkonomien varierer ganske mye fra kommune til kommune. (Presidenten klubber.) Dette er noe vi jobber med og kommer tilbake til i kommuneøkonomiproposisjonen. Men bildet er ikke så helsvart som Kristin Halvorsen gav uttrykk for, selv om det er tilfellet noen steder.

Presidenten: Presidenten antar at det nå vil være best om vi går over til et nytt hovedspørsmål.

Marit Nybakk (A): Jeg skal la Bondevik få slippe en stund og stille et spørsmål til utenriksministeren.

For 1999 ble bevilgningene til Russland og Øst-Europa redusert kraftig. Det var bl.a. budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet som sørget for det. Vi endte opp med 55 mill. kr, mot f.eks. 271 mill. kr i 1998. Over disse midlene dekkes bl.a. demokratiseringsprosjekter, men også atomsikkerhet, miljøvern og infrastrukturutvikling – særlig gjelder det i Nord- og Vest-Russland.

I budsjettdebatten lovet utenriksministeren å opprettholde aktivitetsnivået fra 1998. Representanten Siri Frost Sterri sa i samme debatt sågar at forutsetningen for at Høyre hadde vært med på denne nedskjæringen, var at

aktivitetsnivået ble opprettholdt. Står dette fortsatt ved lag, og er utenriksministeren fremdeles fornøyd med budsjettet for Øst-Europa/Russland?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg tror faktisk ikke jeg sa at jeg var fornøyd med budsjettet i budsjettdebatten, men jeg sa at det var nå slik det var, og dette skulle vi se hva vi kunne gjøre med. Det er helt riktig at jeg også sa at vi skulle ta sikte på å opprettholde aktivitetsnivået, og hvis vi ikke greide det, skulle vi komme tilbake til Stortinget.

Det er først nå vi etter hvert ser hvor mye ubrukte midler det er i Utenriksdepartementet på det feltet som gjelder Sentral- og Øst-Europa. Som Stortinget vil være kjent med, hadde man fra 1996 til 1997 faktisk overført 419 mill. kr, og fra 1997 til 1998 hadde man overført 307 mill. kr. Det var grunnen til – og det er også i tråd med hva Stortinget tidligere har sagt når man har kritisert Regjeringen for det store underforbruket – at Regjeringen mente at man her burde se på om det var mulig innenfor de rammer som Utenriksdepartementet nå hadde, å kunne opprettholde aktivitetsnivået, med det bevilgningsforslaget som kom. Isteden fikk Utenriksdepartementet en tilsagnsfullmakt på 200 mill. kr som vi også skulle vurdere på hvilken måte vi kunne bruke. Nå synes det faktisk som om vi har vært spesielt flinke – det ser ut som om underforbruket bare er på 95 mill. kr fra 1998 til 1999. Det er en dramatisk forskjell fra det som har vært tidligere, og selv om jeg er en parlamentarisk novise, forstår jeg at Regjeringen – når situasjonen er helt ny og slik man ikke kunne forutse – har anledning til å komme tilbake til Stortinget og legge dette fram. Det er i tråd med hva jeg sa under budsjettdebatten, og det vil Regjeringen gjøre.

Marit Nybakk (A): Da forstår jeg at vi får denne saken på nytt til Stortinget.

For vår del har vi de siste dagene mottatt henvendelser fra prosjektansvarlige som har fått beskjed fra Utenriksdepartementet om at Øst-Europa- og Russland-midlene nå er brukt opp, og de har derfor også fått nei til videreføring av bl.a. viktige miljøprosjekter i Nordvest-Russland. I og med at utenriksministeren og også representanter for de andre samarbeidspartiene så klart i budsjettdebatten understreket at forutsetningen var at aktivitetsnivået skulle fortsette, forstår jeg det nå slik på utenriksministeren at han vil gjøre det som står i hans makt for at det skal skje, eventuelt ved at man kommer til Stortinget og drøfter dette.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Hvis jeg får lov til å gi et enkelt svar, er svaret ja.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille spørsmål til utenriksministeren.

Da USA før jul gikk bak ryggen på FNs sikkerhetsråd og satte i gang militære aksjoner mot Irak på egen hånd,

var den norske utenriksminister og den norske statsminister raskt ute med klar støtte, selv om mange andre land reagerte mer nyansert, og dette var en kontroversiell og ensidig handling fra USA og etter hvert også Storbritannias side. I disse dager fortsetter aksjonene. Jeg ønsker å høre om utenriksministeren mener at dette er en klokke strategi i forhold til Irak og i forhold til despoten Saddam Hussein. Eller er det ikke heller slik at det ser ut som om Saddam Hussein er styrket i araberlandene og ikke så isolert som før, heller ikke i forhold til Russland og i forhold til sin egen befolkning?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Her var det mange spørsmål, men jeg skal prøve å svare på de fleste av dem.

Hvis jeg får lov til å begynne med det siste som representanten Halvorsen sa, nemlig at Saddam Hussein er styrket i den arabiske verden: Jeg tror det er galt. Det ser vi bl.a. i lys av det som skjedde på det arabiske utenriksministermøtet, tror jeg det var, hvor man nettopp behandlet Irak, da den irakiske delegasjonen – jeg tror det var for ca. tre dager siden – stormet ut fordi den følte at den ikke fikk gjennomslag for sitt syn.

Når det gjelder dette med at Norge og den norske statsminister og utenriksminister var så raskt ute med kommentarer, vil jeg også tilbakevise det. Jeg hadde et enormt press for å komme med uttalelser og fikk beskjed om at hvis jeg fortsatt ønsket å være utenriksminister, måtte jeg snart se til å si noe. Så det ble ikke, i hvert fall ikke av mediene, oppfattet som om jeg var raskt ute. Vi har også sjekket det som blir hevdet, nemlig at andre land har vært så mye mer nyanserte enn oss. Hvis vi ser på NATO-allierte, er ikke det riktig, ifølge de informasjonen jeg har samlet inn fra andre NATO-land.

Men når det gjelder selve saken, vil jeg for det første si at jeg personlig og Regjeringen selvsagt beklager sterkt det som har skjedd de siste dagene, at det har gått sivile liv. Vi må igjen huske på hva som var utgangspunktet for dette. Disse flyforbudssonene ble opprettet, hvis jeg ikke husker feil, i 1991 og 1992. Det skyldtes alvorlige overgrep fra Saddam Husseins side mot shiamuslimer i sør og kurdere i nord. Det er der de to flyforbudssonene er. Vi må ikke glemme at dette var et tiltak for å beskytte uskyldige sivilbefolkninger og minoriteter i Irak. Jeg har prøvd, men jeg har ikke greid å fremskaffe tilstrekkelig informasjon om hva som skjedde i går eller i forgårs, som gjorde at det gikk sivile liv. Men jeg har, som representanten Halvorsen vil være kjent med, tatt opp overfor FNs sikkerhetsråd at dette er en sak som bør tilbake til FNs sikkerhetsråd og behandles videre der.

Kristin Halvorsen (SV): Det er vi glad for fra SVs side. Vi frykter at de aksjonene som nå foregår overfor Irak og Saddam Hussein, kan ha motsatt effekt av hva som er ønskelig fra verdenssamfunnets side, nemlig å svekke Saddam Hussein mest mulig og sørge for at det kan komme et annet regime på plass etter hvert, noe som vil være den eneste muligheten på sikt til å føre kontroll

med masseødeleggelsesvåpen, nemlig at der er vilje til stede i Irak sjøl for å begrense dette.

Også i forhold til FNs rolle er den måten som USA gikk bak ryggen på Sikkerhetsrådet på, meget skadelig. Jeg er ikke enig i at det er en entydig reaksjon fra araberverdenens side at Saddam Hussein ikke er styrket. Jeg tror at blant folk flest på gaten er Saddam Hussein en større helt enn tidligere. I forhold til Russland er den måten USA gikk fram på, en klar provokasjon, og dette er en konflikt der russerne har hatt større motstand enn i veldig mange andre konflikter. (Presidenten klubber.) Er det ikke klokt at Norge nå tar initiativ for å få stoppet denne type aksjoner og få sanksjonsmulighetene overfor Irak over i et helt nytt spor?

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at taletidsbegrensningen gjelder for alle representanter så godt det lar seg gjøre.

Utenriksminister Knut Vollebæk: At det finnes vilje i Irak til et annet regime, er ikke lett å se i dag, men vi får jo håpe. Jeg er enig med representanten Halvorsen i at blant folk flest har Saddam Hussein antakelig kommet styrket ut av dette. Men jeg tror det er veldig viktig å huske på at blant arabiske ledere har han mindre støtte i dag enn f.eks. under Golf-krigen i 1991 og fremover.

Jeg er også enig med representanten Halvorsen i at dette er en sak som bør inn i FNs sikkerhetsråd. Derfor har vi tatt et initiativ på den måten at jeg har tatt dette opp med den amerikanske og den britiske utenriksministeren. Norge er ikke medlem av Sikkerhetsrådet, men vi har god kontakt med en del av Sikkerhetsrådets medlemmer, og vi har vært aktive overfor sikkerhetsrådsmedlemmer når det gjelder å se på den generelle politiske situasjonen vis-à-vis Irak, men også den humanitære situasjonen. Det vil vi fortsette med å være.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til vår nærings- og handelsminister.

På Venstres landsmøte i fjor vår tok statsråden sterkt til orde for en oppmyking av innvandringsstoppen. Han ønsket å øke antallet som skulle komme til Norge i tillegg til alle de som kommer i dag, med 2 000. Han ønsket å benytte et slags loddreknings- eller tombolasystem bygd på den amerikanske green card-metoden. Han mente det ville bidra til å styrke norsk økonomi og redusere fremmedfiendtlige holdninger. Statsråden lovet å ta dette opp i regjeringskollegiet. Er det gjort, og hva ble resultatet?

Statsråd Lars Sponheim: En må vel kunne si at dette ligger noe på siden av det som er en næringsministers konstitusjonelle ansvar, men er like fullt et politisk spørsmål til en som også er partileder.

Det er riktig at jeg tok til orde for at vi i en situasjon hvor bl.a. bedriftene sliter med å få kvalifisert arbeids-

kraft, kunne gjøre dette til noe offensivt, at vi kunne se på muligheter til å ta inn kvalifisert arbeidskraft, gi dem som har noe å tilføre det norske samfunn på ulike områder, adgang til å komme til Norge. Jeg viste bl.a. til det amerikanske systemet, hvor man så å si deler ut kvoter og gir anledning til en ønsket innvandring, om man vil det slik fra mottakerlandet, og jeg viste til at det er mange gode eksempler ute.

Som vi ser av Regjeringens politikk, har vi bl.a. fått til en oppmyking når det gjelder adgangen for utenlandske studenter, bl.a. fra den tredje verden, som er i Norge og tar utdanning som er relevant for norske bedrifter, til å få arbeid her. Vår politikk har her vært at de skal ut igjen av landet, fortrinnsvis tilbake til sitt eget hjemland, men noen har valgt å reise til Canada og Amerika f.eks., noe som har vært vanlig for mange som har fått spesialutdanning innenfor IT. Vi har altså her fått en oppmyking. Jeg mener faktisk at det i debatten om det flerkulturelle samfunn kunne ha bedret mye på mange nordmenns holdninger til dette spørsmålet om vi også kunne ha hatt en slik type innvandring av mennesker som vi faktisk trenger, og som fyller nøkkelstillinger i det norske samfunn.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er klart at det kan være nøkkelpersonell som Norge mangler, f.eks. IT-ingeniører fra India, eller folk til oljesektoren osv., men det er faktisk en åpning for å gi dette personellet arbeidstillatelse i Norge i dag.

Sveits har praktisert et system med frivillige arbeidskontrakter mellom arbeidsgiver og arbeidstaker uten at det har åpnet for oppholdstillatelse for den nærmeste familien. Sveits har på en utmerket måte kunnet utjevne svingningene i arbeidsledigheten i Sveits. Er det en modell statsråden kunne tenke seg å se på også for Norge?

Statsråd Lars Sponheim: Det er store spørsmål å måtte ta på sparket, men la meg gi uttrykk for at jeg ikke føler noen umiddelbar glede over en sånn modell. Min tanke er at vi bør gi mennesker som ønsker å gjøre nordmenn av seg, og som også kan fylle viktige posisjoner i det norske samfunn, som vi aktivt trenger, anledning til ikke bare til å komme inn i landet og pendle ut og inn til en jobb, men også til å bli nordmenn – også deres familie. Det var tanken bak dette utspillet, som vi ser har en parallell i veldig mange land, hvor folk søker om å få skifte statsborgerskap på grunnlag av et sånt grønt kort eller et slikt kvotesystem.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV): Jeg har lyst til å følge opp dette, for utspillet til Sponheim om en grønt kort-ordning er et av de utspillene jeg liker best fra statsråden. Det var vel kanskje som Venstre-leder han kom med det.

Noe av det som opptar oss om dagen, er problemene i det flerkulturelle samfunnet. Det er helt på det rene at svært mange av dem som kommer hit som flyktninger og

asylsøkere – både voksne og barn – er traumatiserte, og at de vil ha vanskeligheter med å tilpasse seg et vanlig liv uten svært stor oppbakking fra samfunnet. SVs mening er at de nå ikke får nok.

Jeg oppfatter det slik at Sponheims utspill var rettet mot at man skulle få en annen og mer fornuftig begrunnelse for det flerkulturelle samfunn enn at flyktninger og asylsøkere med vanskelige opplevelser bak seg skulle bære det positive ved dette samfunnet med seg. Ser statsråden det slik at det er ren arbeidsinnvandring dette dreier seg om, eller er statsråden villig til å se at dette har et islett i seg som i det flerkulturelle samfunnet og det flerkulturelle Norge kan være et positivt innslag i seg selv?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først få gi uttrykk for at jeg er veldig enig i det som er forutsetningene i representanten Andersens replikk, nemlig at Norge skal være en god nødhavn for mennesker i nød som trenger en slik nødhavn, og jeg vil tro at mange er enig i det. Det gjør også at det setter et ekstra preg på det flerkulturelle elementet i vårt samfunn, fordi det er mennesker som er i en vanskelig situasjon og ofte agerer deretter. Derfor er det viktig, tror jeg, at vi også har et islett av mennesker som kommer hit i en mer normal situasjon. Det var min hovedbegrunnelse for dette forslaget.

Men det er jo lov til å ha flere tanker i hodet samtidig. Mennesker som har et ærlig ønske om å komme hit og bli norske statsborgere, tar med seg sin familie og sin kunnskap og vil gjøre en god jobb, kan også bidra til å bygge og endre norske holdninger til det flerkulturelle samfunnet. Vi går kanskje i retning av et litt skiftende samfunn med hensyn til at vi nå går inn i et nytt århundre, hvor mangel på arbeidskraft kan bli et veldig stort problem, selv om det ikke kan føles som et akutt problem, og at sånne spørsmål kan komme til å gi grunnlag for litt andre holdninger i det norske samfunn og åpne for at flere kan komme hit og bli nordmenn.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H): Næringsministeren har varslet Stortinget – først i forbindelse med den IT-planen som ble lagt frem i februar i fjor, og så i en stortingsmelding om det samme spørsmålet – om at man vil ta initiativ til at det blir foretatt en gjennomgang av regelverkshindringene når det nettopp gjelder innvandring av mennesker som jobber innenfor informasjonsteknologisektoren.

Nå er situasjonen den at det er ett år siden IT-planen ble fremlagt. I kontakt med Justisdepartementet opplyser Justisdepartementet at det ikke er gjort noen forskriftsendringer eller endringer i regelverket knyttet til at flere som har informasjonsteknologisk bakgrunn, kan få oppholdstillatelse i Norge, selv om også ministeren har understreket at norsk næringsliv sårt trenger det. Hva synes statsråden om en såpass sakte saksgang, at planen ett år etter at den ble fremlagt, og hvor et av hovedpoengene var hvordan man skal få mer kompetanse til Norge, ikke er fulgt opp?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først få gi uttrykk for at innenfor det lov- og regelverket vi har, er det anledning til å utøve skjønn, og det kan utøves noe mer liberalt enn det som har vært gjort tidligere. Det har denne regjeringen gjort. Jeg må innrømme at jeg har vært i kontakt med veldig mange bedrifter som sliter med akkurat dette problemet, og som opplever en helt urimelig behandling av for dem nøkkelpersonell som skal ut av landet. Jeg har fått veldig mange gode tilbakemeldinger på den endrede bruk av reglene som Regjeringen nå praktiserer. I tillegg har vi, som også representanten her sier, i den næringsrettede IT-planen varslet at vi ønsker å se på regelverket for om mulig å åpne denne adgangen enda mer for nøkkelpersonell, bl.a. indere, som var nevnt i et tidligere spørsmål. Det arbeidet er i gang. Vi har ikke kommet opp med noe regelverk ennå. Næringsdepartementet er veldig interessert i å få dette i gang, og vi har en pådriverrolle her overfor Justisdepartementet. Vi er i gang med et forberedende arbeid, og jeg håper vi rimelig raskt skal kunne komme opp med regelendringer som går i rett retning.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil gjerne få stilla næringsministeren eit spørsmål som gjeld ein industri som ikkje har for lite arbeidskraft, men noko for mykje, nemleg verftsindustrien.

Verftsindustrien er veldig viktig for Noreg. Det dreier seg om 10 000 arbeidsplassar pluss ringverknader – kanskje bortimot 30 000 arbeidsplassar – i all hovudsak i distrikta. Fleirtalet i denne salen har vedteke at me skal redusera støttesatsane einseitig i Noreg, slik at me no tapar i konkurransen om oppdrag, noko som igjen fører til permitteringar. Fleirtalet, som var for dette, sa dei ville fylgja med, og i Dagsavisen i dag krev leiaren i Fellesforbundet, Kjell Bjørndalen, at støttesatsane må hevast omgåande. Vil næringsministeren fylgja opp dette?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg er enig i representantens utgangspunkt, at vi får bekymringsfull informasjon fra mange verft om problemene med å skaffe nye ordrer. Vi ser av ordreinngangen i 1998 at det ble gitt ordrer på om lag 4 milliarder kr, mens gjennomsnittet de fire årene før var på mellom 11 og 12 milliarder kr, med en helt ekstrem topp i 1998 på i overkant av 20 milliarder kr. Vi vet at det ved dette årsskiftet, altså for få uker siden, lå inne en ordremengde på om lag 19 milliarder kr, og samlet kapasitet i norske verft er av bransjen selv anslått til å være 8–10 milliarder kr. Men det faretruende er – som jeg også hørte Fellesforbundets leder Kjell Bjørndalen gi uttrykk for i Politisk kvarter i dag tidlig – at det, selv om det for de fleste ikke er noen akutt situasjon, fort kan seile på gjennom året, fordi man ikke skaffer seg nye ordrer. På den bakgrunn arbeider Regjeringen nå på spreng med en full gjennomgang av situasjonen, som Stortinget bad om gjennom budsjettforliket før jul. Vi vil så komme tilbake til Stortinget med en oppsummering av det som fak-

tisk skjedde på slutten av fjoråret. Vi driver og samler inn kontrakter for å få den samlede oversikten, for så å komme tilbake til Stortinget med forslag om mulig handling. Dette arbeider Regjeringen nå for fullt med. Det er tidligere sagt at vi kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett, men jeg ser det som sannsynlig at vi vil være i stand til å komme tilbake til Stortinget før det.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar for svaret.

Eg er glad for at departementet, næringsministeren og Regjeringa no har fått augo opp for at dette var feil veg å gå, at det faktisk ikkje går an å stilla ein industri i ein heilt annan konkurransesituasjon enn dei me konkurrerer med. Ein snakkar om at 1,5 pst. ikkje er så mykje. Næringsministeren sa ikkje det no, men det er små marginar i bransjen, og det hastar kraftig, for sjølv om det ikkje er snakk om permitteringar så mange plassar, er det faktisk det somme stader. Det er jo slik at det tek litt tid å få dette på skjenene igjen. Då er det viktig at statsråden jobbar veldig fort og kjem tilbake til Stortinget, slik at det får minst mogleg ringverknader. Betyr det at statsråden ser at det var feil å redusera desse satsane?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg skal ikke forskuttere innholdet i det Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med. Men vi vil komme tilbake med en full gjennomgang av situasjonen og med tiltak som vi mener er nødvendig i denne situasjonen. Jeg vet ikke hvorvidt det vil tilfredsstille representantens behov for å ha den oppfatningen at Regjeringen har fått øynene opp. Jeg registrerer i alle fall at fra denne regjeringen tiltrådte og overtok regjeringen Jaglands budsjett høsten 1997, hvor faktisk reduksjoner i verftsstøtten på 1,5 pst. første gang lå inne, så har Arbeiderpartiet tydeligvis fått øynene opp i opposisjon. Så får vi se hvilke tiltak Regjeringen vil komme tilbake med.

Jeg tror det er viktig i denne situasjonen å understreke, og det understreker også bransjen selv, at verftsstøtten nok er et relativt lite element i tapt konkurransekraft. Vi opplever at det er utrolig vanskelige markedsforhold, ikke minst knyttet til den klondyke som bl.a. er i Korea, hvor verft kan bygge svært billig med den finansiering de synes å ha fått gjennom krisen. Det sies at det bygges skrog til under stålpris, og det er vanskelig å konkurrere mot.

Presidenten: Gunhild Øyangen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunhild Øyangen (A): Den dramatiske situasjonen i verftsindustrien har vært kjent i lang tid. Arbeiderpartiet har tatt det innover seg. Jeg hører at Regjeringen nå vurderer å ta det innover seg.

Fullt ut konkurransedyktige verft har gått glipp av millionkontrakter på grunn av ulike konkurransevilkår. Jeg vil understreke at dette veldig ofte har skyldes gapet mellom nivået på støtten i EU og det vi har i Norge. Det tror jeg Regjeringen også må ta innover seg.

Jeg har lyst til å vise til finansdirektør Arnstein Ugland ved Fosen Mek. Verksteder, som sier at den uklarheten som Regjeringen nå har skapt, faktisk kan virke mot sin hensikt ved at rederne vil vente på avklaring om nivået på verftsstøtten.

Kan næringsministeren love at vi får en avklaring raskt, og kan en antyde et tidspunkt for den avklaringen?

Statsråd Lars Sponheim: Regjeringen er opptatt av denne situasjonen, som jeg har gitt uttrykk for, og vi vil komme tilbake til Stortinget så raskt som vi klarer. Men det er nødvendig når en regjering forbereder en sak for Stortinget, at vi har det empiriske grunnlaget og tallgrunnlaget som må ligge til grunn for et riktig vedtak.

Det er nok slik at det har vært en del turbulens rundt denne ordningen. Det tror jeg vi skal innrømme. Men den turbulensen tror jeg Regjeringen uten å være for frekk bør kunne dele med flere, for uroen rundt størrelsen på verftsstøtten oppstod allerede høsten 1997 – faktisk før denne regjeringen tiltrådte – på grunn av usikkerheten i forbindelse med det forslaget som regjeringen Jagland la fram. Vi så jo hvordan et helt års ordremasse ble tatt inn på slutten av året. Mye av dette skjedde bl.a. rett etter at det budsjettet ble lagt fram. Så la oss dele på dette. Vi fikk altså over 20 milliarder kr i ordreinngang i løpet av fjoråret, bare i løpet av 1998, og mye mindre enn i 1997/98.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg skal få lov til å stille et spørsmål til næringsministeren.

En kan vel si at næringsministeren bør være den fagstatsråden som kanskje har størst oversikt når det gjelder statlig eierskap i heleide og deleide statlige bedrifter. Det er også Næringsdepartementet som forvalter de fleste av aksjepostene i denne typen bedrifter. Distriktpolitikken i dette landet har vært drevet både gjennom statlig eierskap i bedrifter, og da særlig i bedrifter som har hatt en monopolsituasjon i markedet, i tillegg selvfølgelig til de postene som er på statsbudsjettet.

Nå snakket statsministeren i stad om at han følte seg litt tråkket på i forhold til dette med dobbeltmoral. Det skal jeg ikke beskyldte noen i regjeringspartiene for, men dobbeltkommunikasjon må en i hvert fall kunne si at de har spesialisert seg på, for bare i dagens aviser ser vi at man har svært forskjellige innfallsvinkler til dette.

Mitt spørsmål er: Er det i virkelighetens verden i dag i den konkurransesituasjon vi har, et egnet virkemiddel å bruke statens eierskap som organ for å utøve distriktpolitikk?

Statsråd Lars Sponheim: Gårsdagens debatt om statlig eierskap og også uttalelser fra den kommende administrerende direktør for et stort teleselskap skapte grunnlag for ganske mange misforståelser i går, og vi ser at det har kommet en del dementier. Jeg vil understreke det Tormod Hermansen gav uttrykk for, at det må være

en misforståelse når han sier at dette nye selskapet ikke skal ivareta distriktpolitiske oppgaver. Det han sier han har gitt uttrykk for, er at selskapet ikke skal drive distriktpolitikk. Det er det Stortinget og Regjeringen som skal gjøre, og det gjør Stortinget og Regjeringen.

I forhold til det nye telemarkedet og konkurransen i telemarkedet er det nok nye styringsmekanismer som myndighetene kan bruke i storting og regjering. Det gjør vi også gjennom lover og regler og konsesjonsvilkår, og gjennom regulering av aktørene i telemarkedet kan vi stille krav om bl.a. dekning i landet for å være aktører i det norske telemarkedet. Det er også nedfelt i intensjonsavtalene mellom selskapet Telenor og det svenske selskapet Telia at disse oppgavene er det viktig å løse for disse selskapene i de respektive land, og selvfølgelig etterleve disse lands lover og regler og konsesjonsbetingelser.

La meg også få understreke et viktig styringsvirkemiddel til som vi har på dette området. I det øyeblikket vi går over til et marked som fungerer, og det er konkurranse, og på den måten ikke blir så tilbudsstyrt som vi var tidligere da det var et monopol på området, som representanten nevner, så er vi over i et mer etterspørselsdrevet system, hvor litt av styringsvirkemidlene ligger i hvordan man kan stimulere etterspørselen for å få til den dekning man ønsker. Som kjent er det i det budsjettet som Stortinget nå har vedtatt, bl.a. en budsjettpost som gir muligheter for å kunne yte de ytterste utkanter, hvor det ikke er økonomisk grunnlag for å tilby teletjenester og f.eks. en høyhastighetslinje, et tilskudd i tillegg til det bedrifter og kommuner selv kan bidra med for å skape et forretningsmessig grunnlag for å legge til rette for disse tjenestene.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg takker for svaret fra statsråden.

Nå var det ikke Hermansen jeg hadde i tankene hva gjaldt dobbeltkommunikasjon. Han er jo en av de mer klartenkte av dem som er innenfor dette området, og dementi for han har jeg for så vidt ikke bruk for. Det er politikerne som representerer regjeringspartiene, jeg har i tankene, for jeg er enig med statsråden i at det er først og fremst gjennom konsesjonsvilkår man bør regulere dette. Jeg er derfor enig i det som samferdselsministeren sier på dette området i Dagens Næringsliv i dag. Men jeg registrerer at i debatt i Fjernsynet i går kveld i NRK og for så vidt også i Dagens Næringsliv i dag, har lederen av næringskomiteen og antakelig påtroppende leder i Senterpartiet – og så vidt jeg har skjønnet statsministerens ønske, skal han også inn i Regjeringen – et litt annet syn på dette. Han er veldig urolig for at vi ikke også skal bruke eierskapet som et middel for å drive distriktpolitikk. Hva er Regjeringens konkrete holdning til dette i denne saken?

Statsråd Lars Sponheim: Regjeringens syn på dette er klart nedfelt i saksområdet som Stortinget allerede har behandlet gjennom regulatoriske forhold på dette området, gjennom konsesjonsbetingelser, som er det viktigste

styringsverktøyet for å kunne ta de nødvendige distriktspolitiske hensyn.

Jeg har jo også den grunnleggende tro, og det er litt av poenget med å bidra til å etablere en hva vi kan kalle nordisk løsning for en framtidig telesektor, at det er lettere, når man leder et slikt selskap, å få forståelse for norske, spesielle forhold og å kunne ta slike hensyn, når man kjenner landet sitt, er glad i landet sitt. Jeg tror det er viktig, ut fra de argumenter vi bruker på andre områder, og nødvendig å ha forsknings- og utviklingsarbeid, hovedkontor osv. i landet. Når vi nå har fått til en løsning hvor Telenors direktør skal være adm. direktør for et slikt selskap, kan vi ha forventninger om at det er en rimelig forståelse for det norske samfunn og norske verdier når også dette selskapet skal ledes.

Presidenten: Siste hovedspørsmål vil bli stilt av Karl Eirik Schjøtt-Pedersen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Mitt spørsmål går til statsministeren og grenser inn på samme tema som nylig var stilt til næringsministeren.

Jeg vil også ta utgangspunkt i at Senterpartiets nestleder i går krevde likeverdige teletilbud og like telepriser over hele landet, mens samferdselsministeren i TV2 viste til at prisdannelsen er fri. Igjen må vi stille spørsmålet: Hva er egentlig Regjeringens mening når de ulike partier åpenbart representerer ulike syn? Skal det også i framtiden være likeverdige teletilbud, likeverdige priser, tjenester og service for teletjenester i alle deler av landet, og hvilket redskap vil Regjeringen benytte for å oppnå det i en situasjon hvor Telenor blir et børsnotert selskap?

Jeg registrerte at næringsministeren viste til at det finnes ulike muligheter å gjøre det på. Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvilke redskap vil man eventuelt benytte dersom Regjeringen står fast ved det som tidligere har vært en forutsetning?

Statsministeren Kjell Magne Bondevik: Det gav samferdselsministeren også uttrykk for i går i den offentlige debatt. Det vil være konsesjonsvilkår, og det vil være lov- og regelverk. Etter min oppfatning bør det være slik også ved et framtidig fusjonert selskap som i dagens Telenor, at det er disse virkemidler Regjeringen og offentlige myndigheter benytter for å få likeverdige teletilbud over hele landet.

Det jeg synes kanskje er enda mer interessant, er om vi etter hvert kan få enda lavere telepriser i Norge enn det vi har. Det tror jeg faktisk det kan bli grunnlag for gjennom den økte effektivitet som det fusjonerte selskapet vil representere. Norge ligger langt framme i dag når det gjelder teletilbud. Vi har relativt lave priser sammenlignet med de fleste andre land, nettet er godt utbygd, og det er Regjeringens bestemte oppfatning at dette skal videreføres gjennom den nye slagkraftige nordiske enheten som vi nå får hvis stortingsflertallet slutter seg til det forslaget Regjeringen vil anbefale om fusjon av Telia og Telenor.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg registrerer at man i debatten har vist til de grunnleggende teletilbud som skal være til stede over hele landet. Samtidig blir det en litt statisk betraktning på grunn av at den teknologiske endringen skjer veldig fort. Sannsynligvis vil en av de viktigste distriktspolitiske utfordringene i framtiden bli å sikre at alle deler av landet har tilgang til de teknologiske nyvinningene innenfor data og teleteknologi som kommer. Det kan myndighetene også sikre gjennom de konsesjonsvilkårene som statsministeren her viste til, bl.a. for Telenor. Vil Regjeringen gjøre det – at man ikke bare ivaretar de grunnleggende tjenester, men at man også sørger for at de nyeste teknologiske nyvinningene får tilgang i distriktene, slik at distriktene kan ta del i det informasjons- og teknologisamfunnet som er under utvikling?

Statsministeren Kjell Magne Bondevik: Ja, det synes jeg er høyst rimelig at en også legger til grunn for nye konsesjonsvilkår. Som kjent er det slik at selskaper som har mer enn 25 pst. av markedet, må ha konsesjon, og det er ingen tvil om at det nye, fusjonerte selskapet vil ha det.

Etter mitt skjønn representerer den nye teleteknologien en særlig mulighet for distriktene. Den reduserer avstandskostnadene, den gjør det mulig å desentralisere arbeidsplasser, den gjør det mulig å ha arbeidsplasser rundt omkring i hjem på en helt annen måte og i et annet omfang enn tidligere. Så er det noe som er viktig å styre ut mot distriktene, er det likeverdige teletilbud, ikke bare innenfor det tradisjonelle telefonområdet, men innenfor de nye områdene som åpner seg, som representanten Schjøtt-Pedersen helt riktig nevnte eksempel på. Så her tror jeg at Arbeiderpartiet og Regjeringen og sikkert et bredt flertall i Stortinget er enige om hovedlinjene.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretime er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: På grunn av det høye antall spørsmål som skal besvares, finner presidenten å måtte meddele at han med hjemmel i forretningsordenen § 53 nr. 3 siste ledd har bestemt at det kun vil bli gitt anledning til ett tilleggs spørsmål etter at hovedspørsmålet er besvart. Dette anses nødvendig for at dagens kart kan bli ferdigbehandlet innenfor den reglementsmessige tid for formiddagens møte.

Videre vil presidenten meddele at det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 12, fra representanten Tor Nymo til fiskeriministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli besvart av nærings- og handelsministeren på vegne av fiskeriministeren, som er bortreist.

Spørsmålene 18-25, fra henholdsvis representantene Ane Sofie Tømmerås, Jørn L. Stang, Karita Bekkemellem Orheim, Ågot Valle, Jan Johnsen, Øystein Djupedal, Vidar Kleppe og Anne Helen Rui til justisministeren, vil bli besvart av kirke-, utdannings- og forskningsministeren på vegne av justisministeren, som har sykdomsfall.

Spørsmål 26, fra representanten Synnøve Konglevoll til arbeids- og administrasjonsministeren, vil bli tatt opp av representanten Tomas Norvoll.*

S p ø r s m å l 1

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har følgende spørsmål til statsministeren:

«I sin nyttårstale til det norske folk opplyste statsministeren at Regjeringen vil ta et initiativ til en bred mobilisering mot vold og nevnte at et samarbeid mellom hjem, skole, kommuner og frivillige organisasjoner kan bidra til et tryggere samfunn.

Når vil dette initiativ bli presentert, og vil gjennomføringen ledes av et eget sekretariat med et adekvat budsjett?»

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Allerede i det politiske grunnlaget for sentrumsregjeringen – Voksenåserklæringen – er kampen mot vold og kriminalitet gitt høy prioritet. Dette ble også understreket i regjeringserklæringen, der det bl.a. heter:

«Et samfunn med oversikt og tilhørighet, rettferdig fordeling og gode oppvekstvilkår for barn og unge forebygger kriminalitet. Regjeringen vil øke innsatsen mot hverdagskriminalitet og organisert kriminalitet.»

For å bekjempe volden på offentlig sted, særlig knyttet til utelivet i bysentra, ble det 2. juli i fjor nedsatt et hurtigarbeidende regjeringsutvalg for å kartlegge virkemidler og foreslå tiltak mot den økende bruk av rå vold som man hadde ferske eksempler på i Oslo.

Planen, som kalles «Trygghet i sentrum», ble lagt fram 22 september. Den tar i første rekke sikte på å bekjempe vold på offentlig sted i Oslo og andre større bysentre, men flere av forslagene har vesentlig betydning for det voldsforebyggende arbeid generelt. Noen av tiltakene innebærer en målrettet innsats fra politiets side for å være synlig til stede både for å forebygge og for å kunne gripe inn på et tidlig tidspunkt ved eventuelle voldsepisoder. Det foreslås også at samarbeidet med kommunale etater styrkes for å få til et tverretattlig samarbeid. I det tverretattlige arbeidet inngår kommunale etater, politi og frivillige instanser.

Oppfølgingen av «Trygghet i sentrum» skjer etter en egen plan som nå er utarbeidet, sammen med øvrige de-

partementer. Ansvar for oppfølging er lagt til Justisdepartementet. La meg nevne noen av tiltakene som vil bli fulgt opp.

For det første: Alle kommuner og skoler er pålagt å utarbeide lokale handlingsplaner mot mobbing og vold. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Foreldreutvalget for grunnskolen har distribuert veiledningsmaterieell for arbeid mot mobbing i skolen for lærere, elever og foreldre. Det er utviklet materieell for barne- og ungdomstrinn og videregående opplæring.

For det annet: Ordningen med skolemegling utvides, slik at både grunnskoler og videregående opplæring kan få tilbud om denne ordningen.

For det tredje: Regjeringen går inn for at både grunnskoler og videregående skoler skal ha egne politikontakter.

For det fjerde: Barne- og familiedepartementet har en egen tilskuddsordning rettet mot ungdomsarbeid i større byer. Gjennom denne er det de senere år gitt støtte til en rekke prosjekter og organisasjoner som arbeider for å forebygge og bekjempe vold, rus og kriminalitet.

For det femte: Kommunal- og regionaldepartementet har en rekke tiltak av mer forebyggende art innenfor områdene rasisme, diskriminering, levekår og storby.

Som det framgår av det jeg her har nevnt og av Regjeringens handlingsplan «Trygghet i sentrum», er det foreslått en rekke tiltak som vil bli fulgt opp videre av Regjeringen og de enkelte departementer. Selv skal jeg om kort tid ha et møte med innvandrerdøm og innvandrereforeldre for å drøfte bl.a. kriminalitetsutviklingen.

Det er også nødvendig med en styrking av politiet. Justisdepartementets fordeling av 1999-budsjettet har i denne omgang resultert i 75 nye stillinger til Oslo, bl.a. for å få et mer synlig politi.

Etter Regjeringens syn er det nå viktig med handling. Ressurser bør settes inn både for å forebygge og for å sikre at forbrytelser blir etterforsket, oppklart, pådømt og straffet. Dette må være viktigere enn å bygge opp et eget sekretariat – med mer byråkrati, slik representanten Hagen foreslår.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg takker for et forventet og også forventet skuffende svar. Jeg sier det, for jeg tror det norske folk forventet et initiativ til en eller annen organisert kampanje, som kunne følges opp måned for måned, som hadde en del ressurser, som hadde noen som kontrollerte at de planene man hadde, ble fulgt opp, og at man kunne evaluere og måle resultatene om ett til to år.

Det statsministeren egentlig mente da han sa at han vil ta et initiativ til en bred mobilisering mot vold, var ganske enkelt å foreta en sammenstilling av stort sett eksisterende arbeid som gjøres i de fleste departementer, som gjøres i politiet og som gjøres i skolen, altså ikke noe nytt initiativ eller noe driv eller iverksettelse av noe som helst, men en sammenstilling av ord – det stikk motsatte av det statsministeren nå sa, at det er nødvendig med handling. Det viser seg jo også i praksis at når han snakker om å øke og styrke innsatsen for politiet, så gjøres i realiteten det motsatte.

* Dessuten ble spørsmålene 31-33 besvart etter spørsmål 25.

Vil ikke statsministeren være enig i at det norske folk har grunn til å være skuffet når det ikke kommer noe initiativ, men igjen bare en masse ord?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, dette er ikke en sammenstilling av ord, dette var konkrete tiltak. Det skuffer meg at hver gang representanten Hagen får seg forelagt konkrete tiltak, sier han at det bare er ord, og så vil han ha andre og nye tiltak. Jeg synes det er mye viktigere nå at vi konkret diskuterer de tiltakene vi har satt i gang og som er initiert, istedenfor bare å si at vi må få andre tiltak. Hvorfor ikke diskutere dem som vi vitterlig legger fram, som vil bli fulgt opp og som vi vil måle resultatet av, istedenfor å si at det er noe annet vi trenger og at vi trenger et sekretariat? – Av alle skulle det komme fra Fremskrittspartiet, som startet som et parti som skulle bekjempe byråkratiet.

Nei, det er ikke riktig, selv om Hagen gjentar det, at denne regjeringen bare prater. Denne regjeringen har gang på gang presentert tiltak som er i gang, og tiltak som vil bli satt i gang. Da synes jeg det er mye mer fruktbart at man diskuterer dem, istedenfor å overhøre dem og si at det bare er ord.

I tillegg til det som jeg nå redegjorde for, kan jeg føye til at justisministeren på spørsmål her i Stortinget, også har sagt at hun vil legge fram en samlet plan for innsatsen – tilsvarende handlingsplanen mot vold – og bekjempe barne- og ungdomskriminaliteten spesielt.

S p ø r s m å l 2

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille statsministeren følgende spørsmål:

«Statsministeren var i sin nyttårstale opptatt av å bekjempe volden. Nå viser Oslo politikammers statistikk at om lag 80 pst. av alle ran blant unge under 20 år i Oslo begås av ungdom med utenlandsk bakgrunn.

Hva vil statsministeren og Regjeringen gjøre med dette?»

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Utviklingen når det gjelder ran i Oslo, er svært bekymringsfull. Ran har totalt sett økt med 20 pst. fra 1997 til 1998. Det er særlig ran fra forretninger og kiosker som har vist økning. Samtidig viser tallene fra Oslo at hele 25 pst. av ofrene er barn og unge under 19 år.

Halvparten av gjerningsmennene er under 20 år. Av disse unge er 80 pst. av utenlandsk opprinnelse, i hovedsak fra Afrika og Asia. De opptrer ofte i gjenger. Bekjempelsen må både rette seg mot gjengdannelsen og mot andre spesifikke årsaker til at unge med innvandrerbakgrunn begår lovbrudd av denne typen. Innsatsen må bestå av straktiltak for å slå ned på denne uakseptable kriminaliteten og av mer langsiktige, forebyggende tiltak for å forhindre nyrekruttering og tilbakefall.

I dette arbeidet er det viktig at alle gode krefter engasjerer seg. Regjeringen vil gi dette arbeidet høy prioritet. Samtidig er det viktig med en bred mobilisering, der frivillige organisasjoner og ikke minst foreldrene tar an-

svar. Det bør skje i nært samarbeid med de offentlige etater.

Straktiltakene vil Oslo politidistrikt i stor grad måtte stå for, og de vil vie ransproblematikken særlig oppmerksomhet. Oslo politidistrikt er tildelt, som det er nevnt tidligere i spørretimen i dag, et betydelig antall nye stillinger, 75 i år, som kan bidra til å møte også denne utfordringen. Den økte bemanningen vil bli brukt til mer synlig politi som er til stede på steder, og til tider, der det ofte skjer kriminelle handlinger. Det vil gjøre det mindre fristende å begå ran.

Som en del av et målrettet arbeid mot ran og gjenger som begår ran, gjennomfører Oslo et eget gjengprosjekt for å uroe gjengmiljøene, svekke og eventuelt fjerne lederskikkelsene og hindre nyrekruttering.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon har i samarbeid med Justisdepartementet satt i gang en aksjon for å sikre forretningene mot ran. Dette er et godt eksempel på hvordan gode krefter kan samarbeide mot felles mål.

Jeg vil også nevne det samarbeidet som er etablert mellom Røde Kors, Kirkens Bymisjon og Ungdom Mot Vold i Oslo. Et av hovedsatsingsområdene deres er arbeid mot risikoutsatt ungdom med utenlandsk bakgrunn. Som et eksempel nevner jeg at allerede i morgen arrangerer Oslo Røde Kors og Barne- og familiedepartementet et seminar om lovverk og straffereaksjoner, med i første rekke arbeid med unge innvandrere i fokus.

Likevel er foreldrene kanskje den viktigste gruppen. Ferske undersøkelser viser at risikoutsatt ungdom med utenlandsk bakgrunn er lite sammen med sin familie. Bare et fåtall av dem vil søke støtte hos foreldrene i vanskelige situasjoner. Det tilsier at et større foreldreengasjement og -ansvar vil ha betydelig forebyggende effekt. Derfor vil målrettede tiltak mot foreldre med utenlandsk bakgrunn være sentrale, både gjennom helse- og sosial-etaten, barnehager og skole, men også gjennom det arbeidet som innvandrersorganisasjonene selv gjør. De har samme interesse av å bekjempe kriminaliteten som samfunnet for øvrig. Selv skal jeg om kort tid ha et møte, som nevnt, både med innvandrerungdom og noe senere med innvandrerforeldre, for å drøfte bl.a. kriminalitetsutviklingen.

Det er også på sin plass å nevne at handlingsprogrammet Oslo indre øst er en bred satsing med særlige tiltak rettet mot barn og unge med innvandrerbakgrunn. Programmet involverer flere departementer og etater i Oslo kommune.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg takker statsministeren for et grundig svar, som var innom alle de områdene jeg tror det er viktig at man konsentrerer innsatsen om.

Men jeg har lyst til å si én ting på det holdningsmessige planet først: Hva er grunnen til at ungdom kan rekrutteres til gjenger, som ofte har meget streng intern disiplin? Den viktigste grunnen er at de føler seg utenfor et fellesskap. Derfor er det ekstremt viktig hvordan man snakker om denne problemstillingen som dreier seg om ungdom med innvandrerbakgrunn og kriminalitet, fordi

uansett om det er 80 pst. av dem som begår ran, som har en slik bakgrunn, er det et fåtall enkeltpersoner det dreier seg om. De har et individuelt ansvar for hva de har gjort. De som holder seg på den smale sti, og som er mer lovlige enn ungdom ellers i Norge, skal ikke puttes i samme bås. Hvis vi putter ungdom med innvandrerbakgrunn i én bås og folk flest får et inntrykk av at de stort sett er kriminelle, fyrer man opp under gjenglederne, som gjerne vil ha tak i dem.

For det andre: Når det gjelder det systematiske arbeidet, skolefritidsordningen, barnehagene, alt det daglige arbeidet, må Regjeringen tenke helt annerledes enn det man har gjort til nå.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg tror representanten Halvorsen var inne på viktige årsakssammenhenger til det som skjer.

Jeg tror også det er nødvendig å få fram at innvandre- re i Norge ikke generelt er overrepresentert på kriminalitetsstatistikken for noen typer kriminalitet – tvert om. Men det som er et beklagelig faktum, er at de er overrepresentert når det gjelder vold og ran.

Jeg tror at holdningsdannelse er viktig. Jeg tror f.eks. at det å få innvandrerforeldre til å møte på foreldremøter i skolen og andre steder hvor voldsproblematikken tas opp, er uhyre viktig, og det skal settes skikkelige virkemidler inn for at de skal gjøre det. Jeg tror også at utstøttingsmekanismene som en del av innvandrerungdommen opplever i det norske samfunnet, er viktig å gå inn og drøfte med dem, og at vi ikke bare står utenfor og prediker hva vi tror årsakene er. Dette tar Regjeringen på alvor, og vi gjør det i den grad at statsministeren, som sagt, selv vil ha en drøfting med representanter for disse miljøene for å se hvordan vi kan komme problemet til livs.

S p ø r s m å l 3

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Ifølge media ønsker kulturministeren å bevilge 1 mill. kroner til Arne Myhrvolds eventuelle presidentjobb i EOC (European Olympic Committee).

Hvilket budsjett bevilges pengene over, og er dette i tråd med idrettsmeldingens hovedprioritering om økt aktivitet blant barn og unge samt breddeidrett?»

Statstråd Anne Enger Lahnstein: Den 30. desember i fjor søkte Norges Idrettsforbund og Olympiske komite, NIF, Kulturdepartementet om støtte til finansiering av stilling som sportsdirektør innen European Olympic Committee, EOC. EOC er en sammenslutning av de nasjonale olympiske komiteer i 48 land. Bakgrunnen for EOCs henvendelse til NIF er organisasjonens ønske om å styrke den faglige og organisatoriske bistanden til sine medlemsland. EOC har i dag et sekretariat i Roma, finansiert av den italienske olympiske komite, CONI.

I St.meld. nr. 41 for 1991-92 om Idretten – folkebevegelse og folkeforlystelse, var et av regjeringen Harlem Brundtlands delmål:

«Det internasjonale arbeidet må framheve de grunnleggende verdier ved idretten: en fri og uavhengig, demokratisk folkeorganisasjon med respekt for individuelle behov, rettigheter og fellesskapets interesser, og med klar beredskap mot økonomisk, politisk og menneskelig manipulering.»

Alle partier, med unntak av Fremskrittspartiet, sluttet seg til dette og uttrykte det slik i Innst. S. nr. 28 for 1992-93:

«Desto viktigere blir det at norsk idrettsbevegelse og våre myndigheter styrker sitt arbeid for en sunnere og mer demokratisk utvikling innen internasjonal idrett.»

Dette har vært grunnlaget for departementets politikk på området på 1990-tallet.

I 1996 gav Kulturdepartementet således tilsagn om å støtte økonomisk NIFs arbeid for å bli vertskap for sekretariatet for Den internasjonale paralympiske komite, IPC, som organiserer Paralympics for bevegelseshemmede. IPC valgte Berlin fordi det økonomiske tilbudet der var større enn det norske.

Under forutsetning av at Idrettsstyret gikk inn for at NIF skulle påta seg forpliktelsen med EOC-stillingen, gav Kulturdepartementet den 13. januar tilsagn om en årlig øremerket bevilgning på 1 mill. kr over en periode på tre år. Eventuelle utgifter utover departementets bidrag ved et NIF-engasjement i oppgaver innenfor EOC, er i sin helhet et anliggende for NIF. Idrettsstyret vedtok i sitt styremøte den 13. januar 1999

«at det prinsipielt er positivt for norsk idrett at vi får inn representanter for norsk idrett i internasjonale posisjoner som ansatte eller tillitsvalgte. Det gir økte muligheter til å arbeide for saker norsk idrett prioriterer».

Midlene til stillingen, dersom det blir aktuelt, vil for inneværende år bli tatt av disposisjonsmidlene og vil for kommende år inngå som en øremerket post på departementets tildeling til NIF.

Avslutningsvis vil jeg understreke at det er viktig at norsk idrett engasjerer seg i det internasjonale arbeidet, ikke minst i en tid hvor det synes viktig å påvirke internasjonale idrettsorganisasjoner i retninger som det er bred enighet om i vårt land. Dette viktige arbeidet utgjør, som nevnt, ett av våre prioriterte områder.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker statsråden for svaret. Det er riktig at det er et delmål å fremme norske verdier i internasjonale stillinger innenfor idretten. Men hovedmålsettingen for idrettsmeldingen var jo nettopp økt aktivitet for barn og unge, og det skal meget sterke begrunnelser til for å omgjøre en prioritering av dette til fordel for internasjonal satsing.

I stortingsmeldingen står det riktignok det som statsråden sier om det internasjonale arbeidet, og mitt spørsmål til henne blir da: Er det slik at EOC, som er et lite underbruk av IOC, fremmer de grunnleggende verdier ved idretten som en fri og uavhengig, demokratisk folkeorganisasjon med respekt for rettigheter og fellesskapets interesser, og som har klar beredskap mot økonomisk, politisk og menneskelig manipulering? Kan statsråden si

at EOC er en organisasjon som fremmer nettopp disse verdiene?

Statsråd Anne Enger Lahnstein: Det er uten tvil slik at den internasjonale olympiske bevegelse, det være seg IOC eller EOC, står overfor store utfordringer knyttet bl.a. til de hensyn som jeg nevnte, og som lå inne i stortingsmeldingen som vi har basert oss på for 1990-årene. Jeg syns derfor det er viktig at vi følger opp de signalene som ble gitt om at man skal ta et internasjonalt ansvar og forsøke å få fram norske verdier i disse organisasjonene. Derfor har vi på basis av NIFs styrevedtak gått inn for en slik løsning. Når det gjelder NIF, er det en demokratisk bevegelse som vi har i Norge, bygd opp på en måte som jeg regner med representanten Fossum kjenner meget vel. Vi forholder oss altså til styrevedtak i NIF og ønsker med det å si at vi vil styrke de norske interessene og verdiene i internasjonal idrett.

S p ø r s m å l 4

Ola T. Lånke (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«For ca. et år siden innstilte Nyhetskanalen sine lokal-TV-sendinger i Oslo etter bare et halvt års drift. Selskapet NYTV, som fikk beholde konsesjonen for slike sendinger, forpliktet seg til å starte sendinger raskt og varslet sendestart 1. januar 1999. Dette er ikke innfridd, og oppstartingen er nå forskjøvet til høsten.

Hvordan vurderer statsråden situasjonen for lokal-TV i Oslo?»

Statsråd Anne Enger Lahnstein: La meg for ordens skyld presisere at det er Statens medieforvaltning som er konsesjonsmyndighet for lokal-TV.

Ifølge opplysninger Kulturdepartementet har mottatt fra Statens medieforvaltning, skal NYTV fra begynnelsen av februar produsere og sende lokale sendinger for Oslo. Selskapet regner med å være på luften fem dager i uken med et halvtimes magasin. Dette vil komme i tillegg til de programmene som lages av NYTVs samarbeidspartnere. Under NYTVs redaktøransvar sendes det nå ca. 35 timer pr. måned med programmer fra ulike lokale aktører.

På grunn av problemer med refinansieringen har NYTV besluttet å utsette full lansering av sitt planlagte TV-konsept til august/september 1999. Da skal de sende ca. 8 timer hver kveld, 3-4 timer vil være lokalprodusert. Statens medieforvaltning har akseptert disse endringene i framdriftsplanen.

Det er selvsagt svært uheldig at det har vært så vanskelig å få til permanente sendinger med lokalfjernsyn i Oslo. Det er likevel et lyspunkt at konsesjonæren har inngått avtaler med tidligere lokal-TV-konsesjonærer i Oslo. Disse får nå nok en mulighet til å nå ut til sine målgrupper.

Dette dreier seg om både arbeidsplasser og store investeringer. Statens medieforvaltning har vist forståelse for de problemene konsesjonæren har hatt. Men det sier

seg selv at det må være en grense for hvor langt man kan strekke seg. På bakgrunn av de opplysninger som nå foreligger, ser det ut til at denne saken kan stå foran en akseptabel løsning.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Ola T. Lånke (KrF): Jeg takker statsråden for svaret. Som kjent er frekvenser for overføring av lokal-TV en svært begrenset ressurs. I fjor sa Stortinget nei til å utvide med en ekstra kanal. Som jeg også nevnte, har det nye selskapet som ble dannet på restene av Nyhetskanalen, i et år forsøkt å skaffe kapital for å komme i gang, men har ikke klart det. Nå er sendestart utsatt enda et halvt år. Jeg mener det er riktig å spørre om man ikke burde utlyse konsesjonen på nytt slik at andre kunne få anledning til å søke og man kunne få behandlet denne saken.

Når det gjelder de lokale konsesjonærene som har fått lov til å sende i mellomtiden, vil jeg også spørre statsråden om hun vil bidra til at de får lov til å fortsette dette samarbeidet, eventuelt med NYTV, til høsten, når de egentlige sendingene starter opp.

Statsråd Anne Enger Lahnstein: La meg være den første til å innrømme at det er en uheldig situasjon som har oppstått. Det er selvfølgelig slik at hvis det skulle oppstå ytterligere forsinkelser, vil vi vurdere å instruere Statens medieforvaltning om å sette en endelig frist for når regulære sendinger må være kommet i gang. Hvis denne fristen da ikke blir overholdt, må konsesjonen trekkes inn og vurderes utlyst på nytt.

Når det gjelder de lokale konsesjonærene som nå får mulighet til å sende i den perioden vi er inne i, spør representanten Lånke om samarbeidet kan fortsette også etter at sendingene etter planen kommer i gang for alvor i august/september. Det vil jeg mene er en veldig fornuftig tanke. Jeg kan ikke her stå og si at de skal samarbeide, men jeg tror at en på dette området kan se muligheter for samarbeidsordninger som kan innebære at man får en løsning til alles tilfredshet. Det må være et mål.

S p ø r s m å l 5

Anneliese Dørum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«Forsvaret skal sende soldater til barnehager og barneskoler i Trøndelag i forbindelse med «Battle Griffin». Det er viktig å gå fram med særskilt aktsomhet overfor barn, og barn reagerer svært ulikt etter alder, bakgrunn og modenhet. Spesielt ønsker vi å skåne barn for vold, død og krig. Vi stiller store krav til dem som arbeider i skoler og barnehager, og til opplegg og undervisning som tilbys barna.

Mener statsråden at det skisserte opplegget fra Forsvaret er egnet og faglig riktig overfor små barn?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Fyrst innleingsvis til problemstillinga der Anneliese Dørum seier at

Forsvaret skal senda soldatar: Eg vil retta det til at Forsvaret har tilbyddt besøk av soldatar dersom barnehagar og skular ynskjer å ta imot dei.

I samband med «Battle Griffin» vil det vera mange soldatar i Trøndelag. Ei slik øving kan ikkje gå føre seg utan at nærmiljøet legg merke til det. Det kan òg virka skremmande dersom ein ikkje er klar over kva det er som går føre seg.

Både barnehagen og skulen skal vera aktive i forhold til samfunnet omkring. Dette er nedfelt i planverket for både barnehage og skule. Eg ser det difor som positivt at borna blir gjorde kjende med det som skjer i nærmiljøet. Både i barnehagen og i skulen skal verksemda gå føre seg i forståing og samarbeid med heimane. Eg går ut frå at dei opplegga Forsvaret tilbyr i samband med denne konkrete øvinga, er drøfta i foreldreråd og samarbeidsutval i dei barnehagane og skulane det gjeld. Eg går òg ut frå at barnehagestyrarar og rektorar har vurdert om opplegget passar for dei borna det gjeld, og at det blir tatt særleg omsyn til born med bakgrunn frå krigsherja land. Barnehagestyrarar og rektorar er kompetente til å gjera slike vurderingar.

Når det no skal gå føre seg ei omfattande øving i Forsvaret sin regi i Trøndelag, er det viktig at barnehagane og skulane er informerte og kan fortelja borna kva dette inneber, og kvifor ein held ei slik øving. I samband med denne øvinga har Forsvaret gitt eit tilbod om informasjon til barnehagane, både for å gi sakleg informasjon og for å hindra at born blir redde, på same måten som at t.d. representantar frå politiet kan komma til institusjonane for å gi informasjon om kva arbeidet deira går ut på. Slike samarbeidsprosjekt har lange tradisjonar både i barnehage og skule.

Eg synest det er bra at Forsvaret har tatt dette initiativet. Slike store øvingar vil alltid få innverknad på dei miljøa dei går føre seg i. Initiativet deira tyder på at dei tek ansvar for at øvinga skal vera best mogleg kjend på førehand, slik at ho ikkje gjer unødige skade eller skapar unødige redsle hos borna. Tvert imot, dei kan få sjå at soldatane er vanlege menneske, dei òg.

Anneliese Dørum (A): Jeg går ut fra at statsråden, som jo har et særlig ansvar for småbarna våre, har konferert med sine fagfolk om det faglige opplegget, og om dette opplegget er egnet for så små barn som barnehagebarn og barn i småskolen. Jeg vet bare at Barneombudet har uttalt seg negativt om denne aksjonen, og mener den er uheldig.

Barn trenger informasjon, og det er viktig å unngå at de skremmes eller blir utrygge av at militær aktivitet pågår i nærmiljøet. Men informasjonen bør komme fra noen som kjenner barna og de individuelle forutsetningene den enkelte har.

Forsvaret hevder at informasjon er nødvendig for barnas trygghet både i forbindelse med endrede trafikkforhold og skadelige objekter som blir henlagt eller gjenlemt. Men barn i så ung alder kan ikke pålegges ansvar for egen sikkerhet, det må foreldre, barnehager og skoler være med på.

Jeg forstår det slik at statsråden godkjenner dette opplegget, og det er jeg skuffet over.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: No er det ikkje eg som har myndigheit til verken å godkjenna eller avvisa dette opplegget. Og eg må ærleg innrømme at då eg hørte om dette fyrste gongen, var òg min refleksreaksjon slik som representanten Dørum sin har vore i spørsmålsstillinga og oppfylginga. Men då eg gjekk inn og såg på opplegget, vart eg veldig roleg. Det som kan vera eit problem, er sjølvstund at dette kjem bardus på borna, altså at dei møter øvinga utan å kjenna noko til ho på førehand. Eg har òg lyst til å understreka at når dette informasjonsopplegget skal skje, er det ikkje snakk om at førskulelærarane, barnehagepersonellet eller lærarane skal gå ut av klasserommet og overlata heile arenaen til soldatar. Dette må sjølvstund skje i eit samarbeid mellom fagpersonell og soldatar, slik at borna får ein skikkeleg informasjon.

Eg er heilt samd med representanten Dørum i at born ikkje kan påleggast ansvar for eigen tryggleik, men eg synest likevel det er viktig at dei får denne informasjonen på ein så god og pedagogisk måte at dei ikkje blir skremde når ting skjer i nabolaget deira.

S p ø r s m å l 6

Ågot Valle (SV): Jeg har dette spørsmålet til barne- og familieministeren:

«I forbindelse med nylig framlagt statistikk fra Oslo politikammer over vold og ran i Oslo er det tydelig at barnevernet må mobiliseres og skolerer i større grad, for å gis mulighet til å gripe fatt i problemene.

Hva vil statsråden gjøre for å få gått gjennom hver enkelt ungdomssak for å skaffe kunnskap og finne ut hva som har sviktet, for så å kunne sette inn effektive tiltak?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For det fyrste vil eg gi uttrykk for at eg deler representanten Valle si bekymring over at vi for tida synest å ha ein aukande tendens til vald og kriminalitet blant born og unge. Mellom anna er det urovekkande at så mange unge ransmenn har innvandrarakgrunn – 80 pst. faktisk. Dette er ei utfordring som går langt utover barnevernet sitt ansvarsområde, men der barnevernet må ta, og tar, sin del. Barne- og familiedepartementet har på ulike måtar engasjert seg i arbeidet for å førebygga alvorleg problemutvikling blant born og unge. Når det gjeld born og unge med etnisk minoritetsbakgrunn, vil departementet framleis leggja til rette for tiltak i det førebyggande arbeidet og i hjelpeapparatet. Mellom anna arbeider vi med å systematisera den kunnskapen som finst om born, ungdom og familiar med flyktning- og innvandrarakgrunn, og å vidareføra etterutdanningstilbod for personell i barnevernstenestene, særleg i dei større byane og i kommunar med mange innvandrarakgrunn. Vidare vil vi styrka rettleiingstilboda i fylke og kommunar med stor innvandrarakgrunn. Eg vil òg ta initiativ til ei brei open høyring om desse spørsmåla.

Barne- og familiedepartementet har ein eigen budsjettpost retta mot ungdomsarbeid i dei større byane. Dei siste åra har vi lagt inn ei særleg satsing i Oslo, Bergen og Trondheim med vekt på tiltak for utsette grupper av born og unge, ungdom med innvandrarbakgrunn, og tiltak og prosjekt som kan gjera ungdom sin fritidssituasjon betre. Sjølv om det alt er gjort mykje for å dempa negativ utvikling, er det framleis behov for engasjement og løyvingar frå departementet si side.

Hausten 1997 lanserte Barne- og familiedepartementet ein handlingsplan for born og unge med alvorlege åtferdsproblem. Som eit ledd i denne har departementet frå 1. januar 1998 finansiert ei forskareining ved Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo. Denne forskareininga skal ta initiativ til eiga forskning om førebygging og behandling av åtferdsvanskar ved sida av å driva grunnopplæring og etter- og vidareutdanning i behandlingsarbeidet for denne gruppa. Forskareininga vil òg arbeida med nokre behandlingsmetodar som kan visa til dokumenterte og lovande behandlingsresultat. Mellom anna er det etablert eit samarbeid med Oregon Social Learning Center om ein metode som går ut på trening av foreldre og fosterforeldre i samspel med born, for å fremma positiv og redusera negativ oppførsel. Ein annan metode, som òg kjem frå USA, og som vil bli tatt i bruk i Noreg i samarbeid med fylkeskommunane, rettar seg mot dei mest kriminelt belasta med alvorlege åtferdsvanskar. Denne metoden går ut på sterk involvering av foreldre, lærarar og nærmiljø. Behandlinga skjer i heimemiljøet med intensiv oppfølging av behandlarar... (presidenten klubber).

Ja, president, eg har ein del igjen av svaret mitt. Det er ei vanskeleg problemstilling, og eg vonar eg kan få lov til å fullføra.

Presidenten: Med Stortingets samtykke får statsråden høve til det.

Valgerd Svarstad Haugland: Takk.

Dette er ein metode som har vist gode resultat. Mellom 25 og 70 pst. av dei unge har redusert sin kriminelle aktivitet alt etter fire månaders behandling. Ynsket om å prøva ut heimebaserte tiltak er sterkt til stades blant fagfolk på grunn av nedslåande resultat av institusjonsbehandlinga. Fordi ikkje alle kan behandlast heime, er det òg etablert kontakt med aktuelle fagmiljø i England for å få erfaring om kva for føresetnader som må vera til stades om institusjonsbehandlinga skal lukkast.

For å betra oppvekstmiljøa rundt om i landet har departementet tatt initiativ til ei ny satsing – eit utviklingsprogram for styrking av oppvekstmiljøet i både distrikt og storby. Vi ynskjer å styrka og vidareutvikla barne- og ungdomspolitikken gjennom eit breitt samarbeid mellom offentlege og frivillige krefter, m.a. born og unge sjølve. Å betra born og ungdom sine høve til deltaking, medverknad og meistring står sentralt i dette programmet. Samstundes skal innsatsen mot vald og mobbing, rus og rasisme styrkast. Lokal mobilisering er eit viktig stikkord for satsinga, og det er dei lokale ideane og initiativa som skal vera grunnlaget og utgangspunktet for det arbeidet

som skal gjerast. Førebels er ti kommunar med på denne satsinga.

Heilt til slutt: Valdskriminaliteten i Noreg steig med nærare 5 pst. i dei tre fyrste kvartala i fjor. Vi har elles hatt ei svak stiging på heile 1990-talet. Dette viser, slik eg ser det, at valdsauke er eit generelt samfunnsproblem, men som enno ikkje er større enn at målretta innsats kan gi gode resultat.

Både eg og resten av Regjeringa vil prioritera arbeidet mot vald og kriminalitet blant born og unge i tida framover.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret, som jeg synes var bra og utfyllende. Jeg deler statsrådets mening om at her må vi bygge på systematisk forskning og ikke på synsing. Men det er jo sånn at mange av de tiltakene som statsråden gjør rede for, vil lide både under dårligere kommuneøkonomi og fordi en del av disse tiltakene faktisk har vært salderingsposter i budsjettarbeidet sammen med Høyre og Fremskrittspartiet. Advokater som har forsvart de som har begått lovbrudd, er ganske samstemt i at barnevernet, sammen med resten av hjelpeapparatet, må gå raskt inn og gi rask hjelp og grensesetting, og at barnevernet må styrkes. Vi i SV har gjentatte ganger etterlyst en handlingsplan, en systematisk handlingsplan for den kompetanseutviklinga vi alle veit trengs i barnevernet, spesielt kompetanse på hvordan det er å møte foreldre og barn med flerkulturell bakgrunn som blir ofre for diskriminering og utstøting i samfunnet ... (presidenten klubber).

Helt på tampen vil jeg gjerne spørre om når statsråden vil komme med en slik handlingsplan, og om statsråden nå vil ta initiativ til en skikkelig økning, en styrking av barnevernet, i revidert nasjonalbudsjett (presidenten klubber).

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at tolmotet hans no begynner å bli noko tynnsliitt.

Ågot Valle (SV): Det er et viktig tema, president.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg trur statsministeren i spontanspørjetimen i dag gjorde greie for at når det gjeld satsinga på akkurat dette området, er det ikkje der vi har skore ned. Vi har verna området «tiltak for born og unge» i budsjettet; jamvel om vi måtte ha eit stramt budsjett, har vi klart det. At vi kan trenga fleire midlar og ta ein heil diskusjon i forhold til kommuneøkonomien, er interessant nok, men eg trur ikkje eg skal gjera det – i denne omgangen iallfall. Det som eg kan gjera greie for i tillegg til det eg sa i svaret mitt, er at Regjeringa har behandla og gitt godkjenning for at vi skal ha ei norsk offentleg utgreiing, NOU, om barnevernet og fosterheimsproblematikken. Vi har ikkje oppretta dette utvalet enno, men det vil skje i nær framtid, og då vil dei sjølv sagt gå gjennom alle desse problematiske spørsmåla som representanten er opptatt av. Eg vonar vi ut frå det òg vil ha endå betre tiltak å setta i verk i framtida.

S p ø r s m å l 7

Laila Kaland (A): Eg har følgjande spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«I ein artikkel i Aftenposten den 19. januar 1999 er situasjonen for sysselsettinga i verftsindustrien og ordretilgangen for 1999 og 2000 omtala. Allereie i andre kvartal i år kan 7000 arbeidsplassar gå tapt. Dette vil ramme heile næringa langs Kyst-Noreg og ha dramatiske verknader også for andre arbeidsplassar.

Kva vil statsråden gjere for å betre denne situasjonen?»

Statsråd Lars Sponheim: Situasjonen i verftsindustrien har forverret seg den senere tiden, og utsiktene for resten av året indikerer at situasjonen kan bli vanskelig. Jeg vil i dette svaret omtale skipsbyggingsindustrien, mens jeg i svar på dagens spørsmål 9 vil ta for meg den oljerelaterte industrien.

Ordreinngangen i 1998 var på 4 milliarder kr, mens gjennomsnittet for de fire forutgående årene var mellom 11 og 12 milliarder kr, med topp på rundt 20 milliarder kr i 1997. Verftene hadde ved årsskiftet inneliggende ordre for nærmere 19 milliarder kr, mens noen av verftene vil ha sin siste leveranse allerede i løpet av første halvår. Rundt halvparten av verftene vil ha sin siste leveranse i løpet av året. Problemene vil imidlertid ofte oppstå tidlige, fordi deler av arbeidsstokken vil gå tom for arbeid før et fartøy leveres. Allerede nå har enkelte verft permittert hele eller deler av arbeidsstokken.

Skipsbyggingsindustrien er en svært viktig næring i mange lokalsamfunn og en viktig del av vår maritime næringsklynge, og vi vurderer derfor nå situasjonen meget nøye. Vi vurderer også om det er behov for raskt å sette i verk tiltak for å motvirke de negative tendenser som gjør seg gjeldende.

Laila Kaland (A): Eg vil takke statsråden for svaret, som eg ikkje syntest var så veldig godt, for den utviklinga næringsministeren beskriv her, har han kjent til lenge. Det er derfor ingen grunn til at næringsministeren skal drøye lenge før han kjem tilbake til Stortinget med eit forslag om å heve verftsstøtta frå 7 til 9 pst. Eg meiner at allereie i månaden som kjem, må dette kome til Stortinget.

Situasjonen er faktisk slik at det er ca. 35 verft som har arbeid i dag, men utan nye oppdrag snart vil det vere berre fem verft som har noko i ordrebøkene. Om eitt år blir det siste nybygget frå norsk side levert. Dette er ein alvorleg og dramatisk situasjon. Utan like konkurransevilkår med andre land taper vi arbeidsplassar i Noreg, og bedriftene står i fare. Vi veit også at hjørnesteinsbedriftene ligg ute i distrikta, og når vi også veit kva næringsminister Sponheim lova i valkampen når det galdt å styrkje bedriftene i distrikta, så må det handling til no.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg tror det er viktig å understreke i første del av dette svaret at de vanskeligheter og problemer vi nå ser, nok har direkte sammen-

heng med flere forhold enn disse to prosentene i ulikhet når det gjelder verftsstøtte. I hvert fall sier bransjen selv med stor tydelighet at det er et svært endret marked, og det er nok hovedårsaken. Men vi er nok enige om at det forhold at vi har en lavere verftsstøtte i Norge enn i konkurrentland, definitivt ikke gjør situasjonen bedre.

Vi fikk en veldig uro rundt dette allerede høsten 1997, da både den forrige regjering og denne regjering valgte å ha en lavere verftsstøttesats av omsyn til innstrammings-effekten i økonomien. Dette medførte at nesten et helt års normal ordretilgang ble forsert fram på slutten av 1997, og dette skapte en uro i ordretilgangen som vi nå ser forplanter seg, kombinert med at det er uro i markedene ute. Regjeringen tar dette veldig alvorlig. Det er for de fleste verft ikke noen akutt situasjon, men det er nødvendig å gå igjennom dette og komme tilbake til Stortinget med tiltak i løpet av første halvår – og vi vil gjøre det så fort vi klarer det.

S p ø r s m å l 8

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Det har i den senere tid blitt foretatt en rekke bemanningsreduksjoner i innenriks fergefart. Fra mannskapshold hevdes det at dette fører til redusert sikkerhet for passasjerer og mannskap. Fra ansvarlig kontrollmyndighet hevdes det derimot at sikkerheten ikke svekkes ved slik bemanningsreduksjon, da det samtidig er montert nytt sikkerhetsutstyr.

Anser statsråden sikkerheten som tilfredsstillende ivarettatt, eller er sjøfolkenes bekymring berettiget?»

Statsråd Lars Sponheim: Bemanning av norske ferger og passasjerskip reguleres av forskrift av 17. mars 1987 om bemanning av norske skip, og forskrift av 30. juni 1987 om vakthold for dekksavdelingen og maskinavdelingen på norske skip.

Ved en særskilt vurdering av det enkelte skip fastsetter Sjøfartsdirektoratet den sikkerhetsbemanningen som er nødvendig for å ivareta skipets og de ombordværendes sikkerhet. Det er et absolutt krav at sikkerhetsbemanningen skal være tilstrekkelig stor til å dekke de aktuelle sikkerhetsoppgaver om bord.

For at Sjøfartsdirektoratet skal være sikker på at den bemanning som fastsettes, er stor nok, blir det i dag utført bemannings- og evakueringsanalyse for å dokumentere at det er bemanning til de arbeidsoperasjoner forskriftene krever. I tvilstilfelle foretas det øvelse for å verifisere analysen.

Den mest kritiske parameteren for vurdering av passasjerenes sikkerhet på innenriks ferger har vært evakueringsfasen. Det er den senere tid utviklet redningsutstyr som er lite arbeidskrevende, og som reduserer mannskapsbehovet ved evakuering. Det vises bl.a. til ferger som har installert «tørskodd evakuering». Dette tiltaket gjør det mulig å styre hele evakueringen fra broen. I en evakuerings situasjon er det dermed ikke nødvendig å avsette en av mannskapene til å låre og holde livbåtene inn-

til skipssiden for å gi passasjerene mulighet til å gå om bord.

Har fergen fått installert nytt redningsutstyr, kan rederiet sende inn søknad om fastsetting av ny bemanningsoppgave. Sjøfartsdirektoratet vil da foreta en ny vurdering som kan gi som resultat at sikkerhetsbemanningen reduseres. Forutsetningen er at passasjerenes og skipets sikkerhet opprettholdes slik bemanningsforskriften krever.

På denne bakgrunn anser jeg at spørsmålet om sikker bemanning av norske ferger og passasjerskip er tilfredsstillende ivaretatt.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

I en reportasje i Norsk Sjømannsforbunds medlemsblad sier både offiserer og mannskap at den lave bemanningen går på sikkerheten løs, og at de ikke tør tenke på hva som skjer hvis en nødsituasjon skulle oppstå. Det hevdes også at bemanningen er for lav selv til vanlig drift. I samme blad blir det også innrømmet fra ledende hold i Sjøfartsdirektoratet at det i en evakueringssituasjon ikke er folk til f.eks. å bære handikappede eller hjelpe på annen måte. Det satser man på at passasjerene skal hjelpe til med. Jeg mener at det er økonomiske besparelser som synes å være bakgrunnen for denne nedbemanningen. Mine spørsmål blir da: I hvor stor grad er faren for tap av menneskeliv vurdert opp mot økonomiske innsparinger i denne nedbemanningsprosessen, og kan man forvente at det vil bli ytterligere nedbemanning i tiden som kommer?

Statsråd Lars Sponheim: Når en diskuterer disse spørsmålene, er det viktig å skille mellom det som er rederipålagte oppgaver, billettering og andre ting om bord på en ferge, og det som er sikkerhetsbemanning, som Sjøfartsdirektoratet har ansvar for å sørge for at ethvert skip har i tilfredsstillende grad. Det er ikke økonomiske forhold som ligger til grunn for den bemanningsoppgave som Sjøfartsdirektoratet krever, slik som jeg viste til i mitt svar, det er ikke noe annet enn rent sikkerhetsmessige vurderinger. Men så er det slik at teknologien går framover på dette området også, og det har vært mulig å kunne revurdere disse bemanningsoppgavene i kraft av ny teknologi, som jeg viste til. Men det er viktig å understreke at dette ikke rører ved rederioppgavene. Det er rederiet og avtale mellom rederi og arbeidstakere som fastsetter bemanningen på områder som ikke ligger under sikkerhetsspørsmål.

S p ø r s m å l 9

Asmund Kristoffersen (A): Jeg vil få stille nærings- og handelsministeren følgende spørsmål:

«Det er en betydelig nedgang i ordretilgangen for verksteder og servicebedrifter innenfor oljerelatert industri, både hva angår nykontrahering og vedlikeholdskontrakter. Noe av årsaken knytter seg trolig til utsetting av planlagte utbygginger på norsk sokkel og lave oljepriser,

men en vesentlig grunn synes å være dårligere rammebetingelser for norske bedrifter enn i våre konkurrerende land.

Vil statsråden foreslå tiltak som bedrer rammebetingelsene for næringen?»

Statsråd Lars Sponheim: Det siste års erfaring viser med all tydelighet at oljebransjen er en bransje i stadig endring. I fjor var en av hovedutfordringene et svært høyt aktivitetsnivå med press både på arbeidskraft og andre innsatsfaktorer. Norsk økonomi var videre preget av overoppheting, og innstramningstiltak var påkrevet.

I dag ser bildet ganske annerledes ut. Flere prosjekter er enten utsatt eller lagt på is som følge av lave oljepri- ser. Denne situasjonen illustrerer ikke minst vanskeligheten med å sikre jevn ordretilførsel for oljerelatert industri og stabil sysselsetting i en bransje hvor ytre rammebetingelser endrer seg så raskt.

Petroleumsvirksomheten på norsk sokkel står derfor overfor en rekke utfordringer både på kort og lengre sikt. Regjeringen er svært opptatt av at vi møter disse utfordringene, og olje- og energiministeren igangsatte derfor i fjor høst flere utredningsprosjekter som berører sentrale problemstillinger for næringen. Et av prosjektene er en analyse av norsk oljevirksohmets konkurransekraft.

Både den senere tids kostnadsutvikling, strukturendringene i næringen, den betydelige usikkerheten i oljepri- sens utvikling, muligheten for vedvarende lave priser samt endringer i oljeselskapenes investeringsmuligheter i andre petroleumsprovinser tilsier en analyse av vår kontinentalsokkels konkurransesituasjon.

Siktemålet med prosjektet er å fremskaffe et grunnlag for å vurdere eventuelle tiltak slik at vi over tid fortsatt evner å utvikle petroleumsressursene på kontinentalsok- kelen på en effektiv måte, samtidig som vi sikrer at en høy andel av oljerenten tilfaller fellesskapet. At vi fort- satt tiltrekker oss investeringer fra de beste aktørene innen næringen, er viktig for å oppnå dette.

Prosjektet berører sentrale problemstillinger som dels vil bli utredet internt i Olje- og energidepartementet, dels i samarbeid med industrien og med hjelp fra norske og utenlandske konsulenter/forskningsmiljøer.

Samtidig som arbeidet med konkurransekraftprosjek- tet pågår, vil Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 1999 redegjøre for den betydelige usikkerheten i oljepri- sens utvikling og drøfte konsekvensene av vedvarende lave oljepriser. I denne sammenheng vil det være naturlig med en drøfting av markedssituasjonens betydning for konkurransekraften i oljeindustrien. Som annonsert av statsministeren i finansdebatten i november i fjor, vil vi i revidert nasjonalbudsjett også redegjøre for vårt samar- beid med andre oljeprodusenter både innenfor og utenfor OPEC og drøfte hvordan dette kan utvikles og forbedres.

I revidert budsjett vil det også bli vurdert om det på dette tidspunkt er hensiktsmessig å foreta konkrete juster-inger i vår politikk og våre rammebetingelser overfor næringen.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg takker for svaret.

Det er med stigende bekymring jeg ser at ordretilgangen i verftsindustrien går sterkt nedover og ligger under verkstedenes kapasitet, og at permitteringer ser ut til å måtte komme. Når det svikter på skipsverftssiden, smitter det også lett over på den landbaserte offshoreindustrien. Eksempler fra mitt hjemmeområde, Kristiansundområdet, viser at det er en tendens til dette.

Jeg er også gjort kjent med at oljeselskapene revurderer sine vedlikeholdskontrakter og utsetter sine vedlikeholdssykluser. Jeg vil derfor spørre nærings- og handelsministeren om han allerede nå kan signalisere noen konkrete tiltak – utover dem han antydte i sitt hovedsvar – som måtte være aktuelle i veldig nær framtid.

Statsråd Lars Sponheim: Den situasjonen som representanten her refererer til, som jeg ikke har noen grunn til å være uenig i, og som i og for seg også reflekterer et annet spørsmål som er stilt i dag om den andre delen av verftsindustrien, viser jo hvor tøft og vanskelig det er å ha norske arbeidsplasser spredt rundt omkring i det ganske land som er avhengig av de ubønnhørlige svingninger som de store utenlandske markedene gir. Den lave oljeprisen som velter innover norsk økonomi, er et tydelig eksempel på dette. Det er klart at det får konsekvenser i en situasjon hvor oljeselskapene revurderer sine planer og vurderer hvilke konsekvenser det må få for deres måte å drive på, for deres kostnadsbilde osv. hvis vi skulle gå inn i en vedvarende situasjon med lave oljepriser. En sånn situasjon gjør i realiteten også at vi som nasjon kan miste en viktig grunnrente, ganske enkelt ved at en viktig merverdi som ligger i disse ressursene, blir borte. På den bakgrunn er dette prosjektet iverksatt, altså for å skape et beslutningsgrunnlag for Regjeringen for å se om det er nødvendig å iverksette tiltak.

Jeg kan ikke varsle nærmere tiltak enn dette.

S p ø r s m å l 1 0

Bent Hegna (A): «Det har i lengre tid vært usikkerhet knyttet til eierforholdene i selskapet Scancem Chemicals AS. Aker RGI har varslet at de ønsker å selge seg ut av selskapet hvor den norske sementprodusenten Norcem AS er ett av datterselskapene. Norcem AS har sementproduksjon i Brevik og i Kjøpsvik.

Hva vil statsråden gjøre for å få avklart fremtidige eierforhold og sikre at det fortsatt blir opprettholdt sementproduksjon i Norge?»

Statsråd Lars Sponheim: Jeg oppfatter spørsmålet som å gjelde den aksjepost som Aker RGI ASA har i det svenske selskapet Scancem AB, og som de har varslet at de ønsker å selge. Det svenske Scancem-konsernet har norske datterselskaper, som bl.a. Norcem AS og Scancem Chemicals A/S. Pr. i dag har jeg ikke opplysninger om hvem som vil komme inn på eiersiden i Scancem-konsernet. Jeg har imidlertid tatt et initiativ til et møte med Aker RGI's styreformann og majoritetseier samt konsernsjef for å få en orientering og om mulig søke å få avklart de fremtidige eierforholdene i Scancem AB. I den

forbindelse vil jeg også presisere viktigheten av å få inn nye eiere som vil opprettholde sementproduksjonen i Norge. Dette er spesielt viktig med tanke på alle de arbeidsplasser som er knyttet til nettopp denne produksjonen.

Jeg har ingen opplysninger om hvordan salget av Scancem-aksjene vil skje. Verken vår någjeldende ervervslov eller forgjengeren, den tidligere industrikonsepsjonsloven, har vært utformet slik at norske myndigheter kan gripe inn ved erverv av utenlandske selskaper selv om dette selskapet har et norsk datterselskap. Aker RGI's salg av sin aksjeport i Scancem AB-konsernet – som nevnt er det et svensk selskap – vil derfor ikke bli gjenstand for behandling etter den norske ervervsloven.

Dersom det vurderes enkeltstående salg av norske datterselskaper i Scancem-konsernet, vil slike erverv imidlertid være regulert av den norske ervervsloven. Uansett: Jeg vil benytte meg av de påvirkningsmuligheter som eksisterer, for å søke å sikre at aksjeoverdragelsen i minst mulig grad får negative konsekvenser for Scancem's norske sementprodusenter.

Jeg vil for øvrig opplyse at når det gjelder sementproduksjonen til Norcem AS i Brevik og Kjøpsvik, er denne regulert av en bergverkskonsesjon. De vilkår som er satt i denne konsesjonen, knytter seg til selve driften og regulerer ikke fremtidige eierskifter i Norcem AS. Denne bergverkskonsesjonen vil fortsatt bestå uavhengig av om Scancem-konsernet får nye eiere, og de nye eierne er forpliktet til å følge vilkårene i konsesjonen.

Bent Hegna (A): Jeg får takke statsråden for svaret – jeg synes det var et greit svar. Det viser at han har engasjert seg i forholdet allerede, og det er jeg i og for seg fornøyd med. Det er tross alt mange arbeidsplasser det dreier seg om, både i Brevik og i Kjøpsvik, og usikkerheten for de ansatte er stor med tanke på fremtidige eiere og forholdene rundt dette. Vi har jo blandede erfaringer med konsesjonsvilkår og hva de er verdt, og næringsministeren må være aktiv for å sikre arbeidsplasser.

Det er også en annen side av dette, som statsråden for så vidt var innom i svaret sitt, og det er at denne bedriften eier en stor naturressurs, nemlig kalkstein – for mange milliarder kroner – noe som også må være del av statsrådets behandling av saken. Vi er fortsatt på et tidlig stadium, men jeg oppfattet statsråden dit hen at han vil gjøre alt som står i hans makt for å sikre at det fortsatt blir sementproduksjon i Norge.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg kan forsikre representanten om at Regjeringen vil gjøre det som står i dens makt for å sikre sementproduksjonen i Norge, både i Brevik og i Kjøpsvik. Vi vil sørge for å bruke de mekanismene som er, og vi vil ha den nødvendige dialog med de gamle eierne i RGI om hvordan dette kjøpet skal foregå. Men vi vil også så raskt det er etablert en ny kjøper, se hvordan vi fra norske myndigheters side kan bidra til å sikre at en ny eier av det svenske Scancem-konsernet tar vare på de arbeidsplassene vi har i Norge. Jeg ser fram til

et godt samarbeid med både Stortinget og representanten om et slikt arbeid.

S p ø r s m å l 1 1

Ivar Østberg (KrF): Jeg vil stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Fylkeshelsesjefen i Arkhangelsk har bedt Troms fylkeskommune om hjelp til å skaffe livsviktige medisiner og engangsutstyr for anestesi og kirurgisk behandling. Fylkesordfører i Troms har overlevert en rapport til UD, og vil konsentrere eventuell hjelp om legemidler for diabetes, til psykiatri og engangsutstyr til kirurgi. Det antydes et beløp på 5 mill. kroner.

Vil utenriksministeren innenfor UD's budsjett søke å finne midler til medisinsk nødhjelp til Arkhangelsk, eventuelt be Stortinget om bevilgning til dette?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Dette spørsmålet har vi faktisk hatt en generalprøve på tidligere i dag, men det er ikke mindre viktig av den grunn.

Den humanitære situasjonen i Nordvest-Russland er fortsatt vanskelig. Jeg er derfor glad for det sterke engasjementet som er kommet til uttrykk, særlig i de nordnorske kommunene, når det gjelder hjelpetiltak.

Under omfordelingsproposisjonen før jul i fjor ble det bevilget 10 mill. kr for bruk i vinter, deriblant til de større hjelpeorganisasjonenes arbeid i Arkhangelsk-området. Det viser seg nå at det er akutt behov for ytterligere tiltak i våre nærområder i nord for å avhjelpe nøden blant utsatte grupper samt mangelen på livsnødvendige medisiner og utstyr, som representanten Østberg viser til.

De seneste årene har det vært store ubrukte midler på de ulike støtteprogrammene for Øst-Europa. Således ble det overført ca. 419 mill. kr fra 1996 til 1997 og ca. 307 mill. kr fra 1997 til 1998. Dette var én av grunnene til at Regjeringen fant å ville redusere forslaget til bevilgning til disse programmene for 1999 og i stedet foreslo tilsagnsfullmakter på 200 mill. kr, som først kan komme til utbetaling i år 2000. Disse tilsagnsfullmaktene vil vi bruke aktivt. Imidlertid har Utenriksdepartementet gjennom en aktiv pådriverrolle foretatt større utbetalinger i fjor enn det som har vært vanlig de tidligere årene. Det ser derfor ut til, slik som den foreløpige gjennomgangen nå viser, at bare 95 mill. kr vil bli overført fra 1998 til 1999. Og det ser også ut til at hele dette beløpet er bundet opp i konkrete prosjekter og ikke kan brukes til nye tiltak.

Av de bevilgede 55,5 mill. kr til Samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa i 1999 har det vært vanskelig å frigjøre ytterligere nødhjelpsmidler, da midlene er bundet opp i tidligere inngåtte forpliktelser, bl.a. til Barentsprogrammet og OSSE-tiltak. Vi vil imidlertid nå gå igjennom Samarbeidsprogrammets portefølje for eventuelt å kunne frigjøre i hvert fall noen midler. Jeg kan forsikre at vi vil gjøre det som er mulig for å støtte opp om det solidaritetsarbeid som Troms fylkeskommune så varmt engasjerer seg i, til fordel for hardt tiltrengte medisinske nødhjelpstiltak i Arkhangelsk-regionen.

I lys av den nye situasjonen som er oppstått ettersom forbruket i fjor var større enn forventet, vil Regjeringen komme tilbake til Stortinget med saken. Dette er i tråd med det som ble uttrykt fra flere hold i budsjettdebatten i fjor. Jeg kan forsikre om at Regjeringen legger vekt på sitt ansvar for å støtte opp om utviklingen i Øst- og Sentral-Europa, og da spesielt Nordvest-Russland, og vil opprettholde et høyt aktivitetsnivå.

Ivar Østberg (KrF): Jeg takker for svaret og den positive velvilje.

Rapporten som jeg refererte til, bygger på besøk fra representanter for fylkeshelsesjefen i Troms ved representanter fra Regionsykehuset i Tromsø, som var i Arkhangelsk i tiden 18. – 23. november. Jeg var der samtidig, ved åpningen av Barns senter for utvikling.

Det er svake grupper som lider mest: psykisk utviklingshemmede, psykiatriske pasienter, barn og eldre. Det dreier seg om medisinsk nødhjelp for å redde liv. Jeg er glad for at statsministeren i sin nyttårstale understreket betydningen av å hjelpe Nordvest-Russland.

Kan utenriksministeren ved gjennomgangen av de 95 mill. kr som var ubenyttet i 1998, tenke seg å stille de 5 mill. kr til disposisjon, slik at nødhjelpen, som dreier seg om å redde liv, blir gitt nå?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Som jeg sa i mitt første svar, skal vi gjennomgå porteføljen og se hva vi har av ledige midler og hva vi kan prioritere. Så vidt jeg vet, har vi foreløpig fått inn søknader for 317 mill. kr, og når man har en bevilgning på 55,5 mill. kr, er det klart for de fleste at det her må prioriteres.

Men som jeg også sa i mitt første svar, er det etter mitt syn, og også etter Regjeringens syn, oppstått en ny situasjon som man ikke kunne forutse, i og med at forbruket i fjor var så mye større – og bedre, vil jeg si – enn det man har hatt de tidligere årene. Derfor har jeg også tidligere i dag sagt at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med denne saken. Men jeg kan ikke her og nå love at dette prosjektet vil få 5 mill. kr.

S p ø r s m å l 1 2

Fra representanten Tor Nymo til fiskeriministeren:

«Bestanden av grønlandssel i Østisen er nå på om lag 2,1 millioner individer. Det er også store bestander både av klappmyss og grønlandssel i Vesterisen. Ifølge forskerne spiser selbestanden langt mer enn det norske fiskere greier å fiske i et godt kvoteår. Veksten i bestanden med dagens beskjedne jakketrykk er svært stor.

Er statsråden enig i at veksten i bestanden av sel og andre sjøpattedyr har blitt et problem for den totale forvaltningen i Barentshavet, og vil han foreta seg noe for å rette på det?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett.

S p ø r s m å l 1 3

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli svara på av nærings- og handelsministeren på vegner av fiskeriministeren.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren, som jeg forstår vil bli besvart av næringsministeren:

«Den nybygde linebåten "Geir" er blitt utviklet med en nyskapende dragebrønn i sentrum av båten i stedet for åpen drageluke i siden, noe som har forårsaket forlis av fiskebåter. Det nye systemet fungerer perfekt også i storm. Utviklingskostnadene har vært på ca. 9 mill. kroner. Rederiet har tidligere søkt om kontraheringstilskudd og fått avslag.

Da dette vil bedre sikkerheten og hindre forlis i line- og garnfisket, kan statsråden tenke seg å revurdere avslaget på kontraheringstilskudd?»

Statsråd Lars Sponheim: Jeg skal på vegne av fiskeriministeren få gi følgende svar:

Innledningsvis er det viktig for fiskeriministeren å understreke at Fiskeridepartementet ikke går inn i behandlingen av enkeltsaker som tilligger SND. Prosjektet det her refereres til, fikk støtte fra SND gjennom virkemidler over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Det ble innvilget tilskudd til produkt- og prosessutvikling, utviklingstilskudd og risikolån, som gjorde det mulig å realisere nybyggingen av linefartøyet «Geir». Bakgrunnen for dette er at SND vurderte prosjektet som et utviklingsprosjekt, hvor bl.a. sikkerhetsaspektet er lagt til grunn, og fant derfor mulighet til å delfinansiere prosjektet med ovenfor nevnte virkemidler. Fiskeridepartementet utarbeider årlig overordnede fiskeripolitiske retningslinjer for bruk av virkemidler innenfor fiskeri- og havbruksnæringen. Her fremgår det bl.a. at SND ikke skal gi tilskudd til ombygging eller nybygging av fartøy som driver eller planlegger å drive ombordproduksjon, eller til investeringer for større grad av ombordproduksjon. Dette er bakgrunnen for at linefartøyet «Geir» ikke fikk kontraheringstilskudd.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret, og for så vidt var jeg klar over begrunnelsen for hvorfor det ikke ble gitt kontraheringstilskudd.

Det er et paradoks når det gjelder kontraheringstilskudd, altså verftstilskudd, at man i fiskeflåten omtrent må ligge på kne for SND med lua i hånden for å få det samme verftstilskuddet som man hadde fått om man hadde bygd en lystyacht til 100 mill. kr. Her er det utviklet et system som vil forhindre forlis i framtiden, og da ville det vært rimelig om det ble utbetalt samme kontraheringstilskudd, altså verftsstøtte, til utviklingen av dette fartøyet. Det hadde utgjort ca. 6 mill. kr av kostnadene, som tross alt har vært på 9 mill. kr. Er det ikke på tide at saksbehandlerne blir instruert om å bruke fornuft i behandlingen av slike saker?

Presidenten: Det får då statsråd Sponheim svare på.

Statsråd Lars Sponheim: Er det noe jeg har den største tillit til, er det at alle våre dyktige saksbehandlere i sentralforvaltning og annen forvaltning bruker fornuft. Men de bruker også de rammer de får fra departementene når det gjelder retningslinjer de skal holde seg til, og det er tydeligvis, ut fra svaret, det de har gjort her.

Jeg tror også det er viktig å understreke det som ble sagt i svaret, at det til det spennende utviklingsprosjektet som ligger i denne fiskebåten, er bevilget tilskudd til både produkt- og prosessutvikling, utviklingstilskudd og risikolån gjennom Nærings- og handelsdepartementets bevilgninger til SND. Her har det altså vært bidrag fra SND-systemet for å kunne få til utviklingsdelen av dette. Men det ligger utenfor de retningslinjer SND har å holde seg til, å kunne gi ordinært kontraheringstilskudd.

S p ø r s m å l 1 4

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har meldt dette spørsmålet til statsministeren, men jeg skjønner han har overlatt problemet ved sine egne uttalelser til finansministeren:

«I Dagbladet 14. januar 1999 uttaler statsministeren at rentenedsettelse har Norges Bank fullmakt til å vurdere, og at sentralbanksjefen har sagt at han vil legge vekt på flere vurderinger enn kronekursen.

Betyr dette at valutaforskriften fra Ap-regjeringen i 1994 nå er opphevet, og at pengepolitikken nå baseres på kostnadsnivå og prisstigning?»

Statsråd Gudmund Restad: Retningslinjene for pengepolitikken ligger fast. Valutaforskriften av 6. mai 1994 er ikke endret. I valutaforskriften heter det at:

«Norges Banks løpende utøvelse av pengepolitikken skal rettes inn mot stabilitet i kronens verdi målt mot europeiske valutaer, med utgangspunkt i kursleiet siden kronen begynte å flyte den 10. desember 1992.»

Norges Bank utøver pengepolitikken på dette grunnlag.

I valutaforskriften er det ikke fastsatt noen sentralkurs med svingningsmarginer, med tilhørende plikt for Norges Bank til å intervensere i valutamarkedet, slik vi hadde under fastkursregimet som gjaldt fram til 10. desember 1992. I forskriften legges det derfor opp til fleksibilitet i utøvelsen av pengepolitikken.

Valutaforskriften pålegger Norges Bank å holde kronekursen stabil mot europeiske valutaer. Rentenivået må dessuten tilpasses slik at en unngår vedvarende og omfattende intervensjoner. Samtidig er det begrenset hvor sterke virkemidler i form av renteendringer og kjøp og salg av valuta banken kan benytte for å holde kronekursen stabil.

Det følger av dette at dersom presset på kronekursen skulle bli særlig sterkt i den ene eller annen retning, skal banken la kronekursen endre seg på kort sikt, men innrette bruken av virkemidlene med sikte på at kursen bringes tilbake til utgangsleiet etter hvert. Forskriften tar på denne måten høyde for at valutakursen kan avvike fra utgangsleiet, slik situasjonen har vært den siste tiden.

Det er Norges Bank som har det operative ansvaret for gjennomføringen av pengepolitikken. Innenfor de rammer valutaforskriften setter, er det således Norges Bank som har ansvaret for å innpasse virkemiddelbruken i pengepolitikken.

Sentralbanksjefen har pekt på at valutaforskriften gir fleksibilitet. Han har videre uttalt seg om hvordan Norges Bank vil innrette virkemiddelbruken med sikte på at kronkursen etter hvert bringes tilbake til utgangsleiet. Jeg har ingen merknader til sentralbanksjefens uttalelser, og kan ikke på noen som helst måte se at hans uttalelser skulle innebære en endring av retningslinjene for pengepolitikken.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som på en måte var greit nok.

Jeg tolker finansministeren dithen at han er enig med sentralbanksjefen, som, i tillegg til å ha oppfattet forskriften om å bringe kursen tilbake til utgangsleiet, også vil at det skal legges vekt på kostnadsnivå og prisstigning, og dermed de facto har endret forståelsen av pengepolitikken i forhold til den forståelse den tidligere sentralbanksjef hadde og gav uttrykk for en rekke ganger.

Jeg har to tillegsspørsmål til finansministeren: Synes ikke han, i og med at det ikke er noen i de forskjellige markeder som nå oppfatter og egentlig vet hva norsk pengepolitikk er – altså hva den er de facto, og ikke hva som står – at det kunne være formålstjenlig med en ny forskrift som presiserer og klargjør for markedet hva norsk pengepolitikk består i? Og det andre spørsmålet er: Hvor lenge må den nye kursen som er etablert, vare før man aksepterer at det de facto er en stabil ny kronkurs?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg har oppfattet at sentralbanksjefen har understreket at pengepolitikken ligger fast. Han har videre pekt på at retningslinjene for pengepolitikken gir fleksibilitet, som jeg sa i mitt første svar, og rom for skjønn, og at det skjønnnet er det Norges Banks oppgave å utøve.

Sentralbanksjefen har også sagt at det er mulig å endre renten før kronen har styrket seg igjen, tilbake til utgangsleiet den hadde før renteøkningene satte i gang. Videre har han uttalt at dersom vi skal ha stabil valuta i forhold til euro, må vi over tid ha en pris- og kostnadsvekst som er på linje med stigningen ellers i Europa. I sin skjønnsutøvelse vil Norges Bank derfor legge vekt på at renten settes slik at den bidrar til lav prisstigning.

Jeg ser derfor ikke at det er behov for noen ny forskrift. Den forskriften som ligger der fra 1994, gir rom for den nødvendige fleksibiliteten, og jeg er enig i den vurdering og de uttalelser som sentralbanksjefen har gitt om hvordan denne forskriften skal forstås med hensyn til fleksibilitet.

S p ø r s m å l 1 5

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg vil stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Likningsverdien på to tilsynelatende like boliger kan variere mye. Dette skaper en urettferdighet gjennom beregningen av fordelten av å bo i eget bolighus. Likningskontorenes retningslinjer har vært at likningstakst skal utgjøre mellom 20 og 30 pst. av forventet salgspris av boligen. Likningskontoret er ofte uvillig til å sette ned likningstaksten på bolig- og fritidshus.

Vil statsråden gi en instruks til likningskontorene om å holde likningstaksten innenfor de normer som finnes?»

Statsråd Gudmund Restad: Gjeldende takseringsystem gir normer for fastsettelse av ligningstakst for nybygg. Skattedirektoratet har i en årrekke gitt anvisning på at det normalt kan passe å sette ligningsverdien for nye boligeiendommer til 20 – 30 pst. av kostprisen for bygning og grunn. I ligningspraksis er denne verdsettelsesnormen fulgt opp. Bakgrunnen for direktoratets retningslinjer er at gjennomsnittlig takstnivå er lavt, og at likhetshensyn tilsier samme lave nivå på alle nye boliger.

Det er imidlertid på det rene at takstnivået er ujevnt. Takstene på eldre bygg ligger oftere lavere enn 20 – 30 pst. av markedsverdi. På den annen side kan markedsutviklingen enkelte steder ha vært slik at takstene ligger over 30 pst. av dagens markedsverdi. Avvik både nedover og oppover i forhold til nivået på 20 – 30 pst. av markedsverdi, må anses å ligge innenfor den normale variasjonsbredden i det nåværende takstsystemet.

Justering av allerede fastsatte takster skjer først og fremst gjennom årlige prosentvise tillegg. Da takstene for eldre bebyggelse er fastsatt på skjønnsmessig grunnlag til forskjellig tid, og ofte har stått nominelt uendret i en periode med sterk prisstigning, er takstnivået blitt svært ujevnt. De årlige prosentvise tilleggene har ofte bidratt til å forsterke skjevhetene.

For å avhjelpe forskjellene har Skattedirektoratet gitt retningslinjer om at ligningsverdien på eiendommer som ligger *vesentlig* over takstnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan justeres. Fordi gjeldende takstsystem er lite presist, kan individuelle forskjeller i takstnivået i praksis ikke utjevnes uten å foreta en fullstendig taksering.

Jeg er på ingen måte tilfreds med det varierende nivået innenfor gjeldende takstsystem. Det har lenge vært behov for en fullstendig revisjon av takstsystemet. Derfor ble det i juni 1996 fremmet en stortingsmelding om boligtaksering og prinsipper for boligbeskatning, jf. St. meld. nr. 45 for 1995-96. Meldingen ble behandlet av Stortinget i april 1997 på grunnlag av Innst. S. nr. 143 for 1996-97 fra finanskomiteen.

I Finansdepartementet arbeides det nå med en oppfølging av komiteflertallets merknader i denne innstillingen, bl.a. med hensyn til å vurdere økonomiske, fordelingsmessige og administrative konsekvenser av en omlegging som skissert i innstillingen. Det har ikke foreligget nødvendig datamateriale til å gjennomføre tilfredsstillende analyser på disse punktene, men i fjor ble en datainn-samlingsprosess i samarbeid med Statistisk Sentralbyrå avsluttet. Departementet har nå fått et godt grunnlag for å foreta de beregninger og analyser som komiteflertallet

har bedt om. Disse beregningene og analysene vil bli forelagt Stortinget sammen med andre vurderinger av omlegginger i boligbeskatningen. Foreløpig er det ikke mulig å antyde noe konkret tidspunkt for framleggelsen, men jeg understreker at arbeidet prioriteres.

Situasjonen er dessverre slik at vi stort sett må akseptere de resultatene som framkommer av dagens system, i påvente av et nytt og kraftig forbedret system. På denne bakgrunnen er det ikke grunnlag for å gi nærmere instruksjer til ligningsmyndighetene om å endre gjeldende takster.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Først og fremst vil jeg si at boligen ikke bør være noe skatteobjekt. Både fordelsbeskatning og formuesskatt på private boliger bør etter mitt syn fjernes. Men når det først er så galt som det er, at disse skatteformene fins, er det viktig at det ikke er store skjevheter i det. Det er jo slik at det har oppstått betydelige skjevheter når det gjelder ligningsverdien på boliger, ettersom – som statsråden var inne på – det har vært en takstøkning på 10 pst. i en årrekke med unntak av noen år. Det er faktisk slik at ligningsverdien av boliger varierer med fra 3 til 110 pst. av det vi kan kalle markedsverdien. Det skaper et helt galt skattegrunnlag når det gjelder å utregne fordelsskatten. Selvfølgelig er statsråden kjent med det, og var bekymret over det, og det er jeg glad for. Men jeg vil gjerne få spørre: Er det virkelig slik at vi har en regjering i Norge som ønsker å spekulere i et slikt nødvendighetsbehov som folks bolig tross alt er, og ser det som en slags sikker skatteinntektskilde for det offentlige? Kunne statsråden si litt om det?

Statsråd Gudmund Restad: For å forsøke å svare først på spørsmålet som kom på slutten: Det er ikke slik at Regjeringen ønsker å bruke folks bolig som et slags «spekulasjonsobjekt», for å bruke det uttrykket, for å bringe inn mest mulig skatt.

Jeg er fullstendig enig i at dagens system er uakseptabelt så lenge man har de tallene som Torbjørn Andersen viste til på variasjoner i ligningsverdi i forhold til markedsverdi, som i hvert fall ikke er langt fra sannheten. Det erfarte vi da vi behandlet boligtakseringsmeldingen, som jeg nevnte i mitt første innlegg. Men jeg tror ikke at dette løses ved nå å flikke på det system vi har og har hatt i veldig mange år. Man må heller påskynde prosessen og få et nytt takseringssystem som forutsetningsvis skal bli mye mer rettferdig enn det systemet som vi har hatt hittil.

S p ø r s m å l 1 6

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å rette følgende spørsmål til finansministeren:

«Både narkotikamisbrukere og tunge alkoholbrukere kan i dag få behandling for sitt misbruk. En del av de som i dag er innlagt på slike institusjoner for behandling, har blitt beordret dit av sine respektive arbeidsgivere med beskjed om at man enten lar seg behandle eller mis-

ter jobben. Arbeidsgiver investerer da selv en betydelig sum for at dyktige medarbeidere skal kunne komme ut av sitt misbruk. I dag er ikke slike utgifter fradragsberettiget for arbeidsgiver.

Vil statsråden ta initiativ til å endre på dette?»

Statsråd Gudmund Restad: Jeg legger til grunn at spørsmålet om arbeidsgivers fradrag for utgifter som pådras i forbindelse med at ansatte er innlagt for behandling for narkotika- eller alkoholmisbruk, gjelder utgifter til lønn m.v. til den ansatte og dekning av behandlingskostnadene ved innleggelse i institusjonen.

Lønnsutgiftene, herunder arbeidsgiveravgift og andre sosiale kostnader, er fradragsberettiget, jf. skatteloven § 44 første ledd bokstav a. Dette gjelder også om den ansatte som er innlagt i behandling sinstitusjon, ikke er sykmeldt, men er innvilget permisjon med lønn av arbeidsgiveren. Den ansatte vil bli beskattet for lønnen på vanlig måte.

Dersom den ansatte blir beskattet for den fordel som dekning av behandlingsutgifter representerer, vil også arbeidsgiveren få fradrag for kostnaden som en lønnsmessig kostnad.

Når det gjelder arbeidsgivers dekning av behandlingsutgifter som ikke behandles som lønn, kan dette isolert sett neppe bli betraktet som en driftsutgift for virksomheten. Det er derfor vanskelig å se for seg et alternativ hvor den ansatte ikke skal beskattes for den fordel dekningen av behandlingsutgiftene representerer, men arbeidsgiveren likevel skal innrømmes fradrag for dekning av slike utgifter.

Jeg kan ikke se at det er mangler ved skattesystemet på dette området, og ser derfor ingen grunn til å ta noe initiativ til innføring av en særskilt fradragsregel for slike utgifter. I utgangspunktet er det et lønnstillegg når arbeidsgiver dekker privatutgifter til institusjonsopphold m.v. for en ansatt.

S p ø r s m å l 1 7

Karin Andersen (SV): Jeg vil få lov til å stille kommunal- og regionalministeren følgende spørsmål:

«En undersøkelse Kommunal Rapport har foretatt, bekrefter Sosialistisk Venstrepartis frykt for at strammere kommuneøkonomi først og fremst går ut over tiltak for barn og unge. Dette betyr kutt i viktige forebyggende tiltak, for eksempel integrering av barn og unge med utenlandsk bakgrunn, og tiltak for å fange opp unge som er i ferd med å «falle utenfor systemet».

Deler statsråden denne bekymringen, og hva vil hun i så fall gjøre for å sikre at viktige forebyggende tiltak ikke blir en salderingspost i kommunesektoren?»

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: Jeg deler representanten Karin Andersens bekymring over de problemer en del barn og unge, og da spesielt barn og unge med innvandrerbakgrunn, møter i det norske samfunn i dag.

Samtidig har jeg tillit til at lokalpolitikkerne driver en ansvarlig kommunepolitikk, og at de ønsker å ta vare på

samtligge innbygges ve og vel. Mitt inntrykk er at kommunene er dyktig ledet både politisk og administrativt. Den statlige detaljstyringa i form av øremerking og regelverk må reduseres for at kommuner og fylkeskommuner skal ta ansvar for å finne lokale løsninger som gir best mulig velferd til innbyggerne. Ved behandlinga av St.meld. nr. 23 for 1992-93, Om forholdet mellom staten og kommunane, ble det i Stortinget gitt uttrykk for at prinsippet om rammestyling av kommunesektoren var viktig for å sikre et godt fungerende folkestyre lokalt.

I min redegjørelse for Stortinget om lokaldemokratiet den 19. mars i fjor påpekte jeg at det er behov for et levende lokalt folkestyre og for økt interesse og engasjement i lokalpolitikken. Regjeringa mener at større reell makt til folkevalgte organer, ikke minst i kommuner og fylkeskommuner, er en forutsetning for at folk skal finne det meningsfylt å engasjere seg i politisk arbeid og ta ansvar for samfunnsutviklinga. Mange kommuner er opp tatt av hvordan de kan hente inn synspunkter og engasjere innbyggerne i utforminga av de lokale beslutningene. Flere kommuner har f.eks. innført systematisk medvirkning fra barn og ungdom ved opprettelse av barne- og ungdomsråd og kommunemøter for barn og unge. Dette viser at kommunene ønsker at barn og unge skal trives og engasjere seg i lokalmiljøet. Jeg går ut fra at dette også gjelder barn og unge med utenlandsk bakgrunn.

Staten har iverksatt flere tiltak for å legge til rette for en bedre integrering av barn og unge med innvandrerbakgrunn. Jeg håper at kommunene gjør det samme, men lokale myndigheter må sjøl stå ansvarlig for konsekvensene av sine valg og økonomiske prioriteringer.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, men jeg er litt overrasket over det, for dette var ikke et spørsmål som dreide seg om øremerking kontra rammestyling, men om en debatt som griper inn i noe av det alvorlige problemet som dreier seg om kriminalitet, vold og utstøting av samfunnet.

Det er riktig at kommunesektoren sjøl må ta ansvar for sine prioriteringer, men Stortinget må også gjøre det. Det som Regjeringa har lagt fram og Stortinget har vedtatt ved utløsningen av midlene til eldreomsorgen, har vært nødt til å gå ut over barne- og ungdomstiltak. Når vi da vet at skoler og barnehager er de viktigste fellesarenaene – i hvert fall går alle på skolen, og barnehagen er også en fellesarena – for å lære seg å fungere sammen, for å bli integrert, og for å bli sosialisert inn i det samfunnet man lever i, er det litt forstemmende at ikke Regjeringa ser at den innretningen budsjettene har fått, bidrar til å svekke skole og barnehage. Da er mitt konkrete spørsmål: Vil det ligge en annen innretning på kommende planer, og vil det bli lagt inn penger til kommunene for å følge opp den planen som statsministeren skisserte i spontanspørretimen før i dag?

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: Det spørsmålet representanten Karin Andersen stilte, går faktisk også på det lokale sjølstyre, og jeg har sett det som en av mine hovedoppgaver å prøve å få til størst mulig lokalt

sjølstyre og legge til rette for det. Derfor dreier dette seg også om hvor stor detaljstyring vi skal ha fra storting og regjering overfor kommunene.

Når det gjelder det representanten Andersen nevner om hvor viktig det er med barnehage og skole, er jeg enig i det. Jeg vil minne om at Regjeringa allerede i juni i fjor la fram en handlingsplan mot rasisme og diskriminering, hvor bl.a. tiltak som Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet nå følger opp overfor skoleverket, er et av satsingsområdene. En del andre ting som går på justisministerens område, var også detaljert beskrevet i den handlingsplanen, så fra statens side har vi lagt til rette for dette.

Når det gjelder budsjettet for år 2000, går jeg ut fra at alle forstår at det kan jeg ikke forskuttere nå.

Presidenten: Det har presidenten stor forståelse for.

Spørsmåla 18–25, frå representantane Ane Sofie Tømmerås, Jørn L. Stang, Karita Bekkemellem Orheim, Ågot Valle, Jan Johnsen, Øystein Djupedal, Vidar Kleppe og Anne Helen Rui til justisministeren, vil bli svara på av kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren på vegner av justisministeren, som har sjukdomsforfall.

S p ø r s m å l 1 8

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til fungerende justisminister:

«Medfører det riktighet, slik det har framkommet i media, at statsråden vurderer å ikke følge opp Stortingets enstemmige vedtak om å bygge en ny, moderne fengselsanstalt i Østfold?»

Statsråd Jon Lilletun: Ut fra enkelte oppslag i media forstår jeg hvorfor representanten Tømmerås stiller spørsmålet. Samtidig er det greit for meg å gi et kort og presist svar: Nei – det medfører ikke riktighet.

Jeg kan benytte anledningen til å gi en kort oversikt over hva som nå skjer knyttet til Østfold-fengselet. Et helt naturlig første trinn i en slik planleggingsprosess er å se på plassbehovet. Stortinget bygde sitt vedtak på den volumprognosen vi presenterte i kriminalomsorgsmeldingen. Etter det har vi sett at pågangen av rettskraftige straffedommer har stoppet noe opp, og at vi har hatt ledig fengselskapasitet. Forsvarlig planlegging innebærer at vi må gå inn i den situasjonen og oppdatere volumprognosen vår. Allerede nå kan vi vel si at mange ting tyder på at dette er en midlertidig situasjon, og at domsvolumet igjen vil øke.

Østfold-fengselet er ikke bare påtenkt for å dekke behov for flere fengselsplasser. Vi må også vurdere om anstalten skal dekke opp for nedleggelse av gamle og uhensiktsmessige driftsenheter i området. Det inngår også i denne innledende planleggingsfasen.

Vi må også analysere hvilket sikkerhetsnivå vi vil trenge på Østfold-anstalten, eventuelt om anstalten skal ha avdelinger med ulikt sikkerhetsnivå. Når disse forhold i rimelig utstrekning er klarlagt, vil vi gå ut i forhold til

Østfold-kommunene og invitere til en prosess rundt lokaliseringalternativer.

Jeg håper at dette har beroliget representanten Tømmerås, og jeg kan forsikre at vi arbeider for å følge opp alle de forbedringsintensjonene som følger av Stortingets behandling av kriminalomsorgsmeldingen.

Ane Sofie Tømmerås (A): Ja, jeg ble beroliget. Det var godt å høre at dette er en sak som tydeligvis var skapt i media, og som ikke har noen rot i virkeligheten. Det var godt å høre. Jeg er overrasket over at den beroligelsen ikke har kommet på et tidligere tidspunkt nettopp i media, men det var godt at den kom nå fra denne talerstolen.

Det er klart at volumprognoser over hvor mange plasser vi trenger, må til enhver tid løpende må oppdateres i departementet. Slik jeg ser det, er det lite realistisk å tro at vi vil få så store svingninger i disse prognosene at de i det hele tatt er relevante for om vi skal bygge ny anstalt eller ikke. Som statsråden også nevnte, skal denne nye, moderne anstalten innebære mye mer enn bare en økning i antall plasser. Det er ikke minst for at vi skal kunne drive en moderne kriminalomsorg i tråd med det stortingsflertallet, ja nesten et enstemmig storting, gikk inn for i forbindelse med kriminalomsorgsmeldingen.

Helt til slutt vil jeg understreke at jeg håper at det arbeidet som nå er satt i gang i departementet, går raskt, for denne anstalten skulle ha stått der allerede.

Statsråd Jon Lilletun: Eg er glad for at representanten Tømmerås vart roa, og er einig i at det nok hadde vore ynskjeleg at ein hadde fått ut informasjonen på eit tidlegare tidspunkt. Men samstundes er det vel ikkje noko å leggje skjul på at ein har hatt ganske mange og presserande arbeidsoppgåver i departementet i det siste. Derfor var det greitt at spørsmålet kom no, og at klagjeringa kunne kome no. Eg kan også stadfeste at arbeidet går med full styrke. Det skal ikkje vere nokon unødvendige forseinkingar.

Elles er eg eigentleg litt trist for å måtte seie at eg nok er einig med representanten Tømmerås i at det ikkje ser ut til å vere grunn til å tru at prognosane, som ei stund såg ut til å kunne gå ned, ikkje kjem opp igjen på det andre nivået. Eg trur både representanten Tømmerås og eg hadde vore glade om det motsette var tilfellet, men dessverre ser det ikkje slik ut.

S p ø r s m å l 19

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråd Lilletun:

«Den kraftige økningen av asylsøkere til landet har ført til en ekspløsjon i antallet fremmedkulturelle som blir avslørt med falsk identitet. Kripos har de 10 første månedene i 1998 oppdaget 1 068 asylsøkere som har oppgitt to eller flere forskjellige navn. Flere asylsøkere er registrert med flere identiteter i andre land, eller har brukt andre navn ved tidligere besøk i Norge.

Hvilke konsekvenser vil det få for utlendinger som søker asyl etter at politiet avdekker at en asylsøker har flere forskjellige identiteter?»

Statsråd Jon Lilletun: Man kan på bakgrunn av spørsmålet fra representanten Stang få inntrykk av at Kripos i fjor gjennom undersøkelser av fingeravtrykk avslørte at nærmere 1 100 asylsøkere hadde oppgitt falsk identitet. Det er ikke riktig. Kripos hadde gjennom forespørsler om fingeravtrykk til de andre nordiske land og Tyskland 308 såkalte treff i 1998. Det betyr at utlendingen i det enkelte tilfellet var registrert i ett eller flere av landenes fingeravtrykksregister. Vedkommende kan være registrert under den samme identiteten som oppgitt til norske myndigheter, eller en annen identitet. Man kan altså ikke av statistikken lese hvor mange som hadde operert med flere identiteter.

Når man står overfor et tilfelle der det er avdekket at en asylsøker har oppgitt falsk identitet, må det alltid foretas en individuell vurdering av hvilken betydning dette eventuelt skal få for søknaden. Det avgjørende er om han eller hun må antas å ha behov for beskyttelse selv etter at korrekt identitet er avdekket. Dersom det er tilfellet, vil det være uten betydning om det tidligere er fremlagt falske opplysninger om identitet.

For de fleste som har oppgitt falsk identitet, vil en gjennomgang av saken innebære at asylsøknaden avslås. De blir som andre asylsøkere som får avslag på søknaden, pålagt å returnere til hjemlandet.

Falske opplysninger om identitet kan være grovt brudd på utlendingsloven, som kan medføre at søkeren blir utvist i tillegg til at søknaden om asyl blir avslått. Utvisningen innebærer forbud mot gjeninnreise i riket. Dersom man ikke har grunn til å anta at utlendingen vil forsøke å komme til Norge på et senere tidspunkt, vil utvisning likevel normalt ikke bli foretatt. Å reise utvisnings-sak vil i noen tilfeller her medføre unødige forlengelse av oppholdet i Norge for utlendingen.

Å oppgi falsk identitet i søknaden om asyl vil også kunne innebære straffeansvar for overtredelse av utlendingsloven. Slike lovbrudd forfølges normalt ikke, da straffeforfølgning ville innebære lengre opphold i riket på det offentliges bekostning.

Arbeidet med å klarlegge asylsøkeres rette identitet er svært viktig. Det er bare de som reelt har behov for beskyttelse, som skal gis asyl i Norge. Det er derfor av stor betydning at de som skal arbeide med å avdekke falske identiteter, har de nødvendige redskapene. I Ot.prp. nr. 17 for 1998-99, som ble oversendt til Stortinget den 20. november i fjor, har Regjeringen foreslått en rekke endringer i utlendingsloven. Flere av endringene er foreslått nettopp med sikte på å få bestemmelser som mer effektivt vil bidra til å uriktige identiteter kan bli avdekket. Forslagene er dessuten utformet slik at den enkelte utlendings rettssikkerhet også skal være bedre ivaretatt enn ved dagens bestemmelser.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg skal ikke begi meg inn på en talldiskusjon, bare konstatere én ting, at det er en økende tendens til at en del utlendinger kommer hit med falske papirer. Så sann sett kan vi være enige om at det i allfall er en økning.

Jeg ble på en måte litt beroliget av statsrådets svar, men ikke fullt ut, for det ble sagt at i visse tilfeller kunne man se gjennom fingrene med dokumentfalsk – hvis det kunne påvises at personen var forfulgt. Da spørsmålet bl.a. om de papirene som skal avsløre om personen er forfulgt eller ikke, er ekte eller uekte, og hva som blir lagt til grunn for at en søknad skal bli imøtekommet.

Dokumentfalsk blir mer og mer vanlig og begås svært ofte av utlendinger, spesielt av kosovo-albanere, og det blir også bekreftet av aktoratet i domstolsaker i forbindelse med dokumentfalsk at dette er vanlig blant enkelte fremmedkulturelle grupperinger. Jeg har forstått svaret fra statsråden slik at det at asylanter driver dokumentfalsk i den hensikt å få innvilget asyl, ikke er i samsvar med Regjeringens gjeldende asylpolitikk.

Statsråd Jon Lilletun: Representanten Stang og eg er samde om at det er alvorleg å oppgje feil identitet, og at dokumentfalsk er eit alvorleg lovbrøt. Men samtidig har vi sett i dei siste dagane at også folk ganske høgt oppe i systemet kan gjere seg skuld i dette. Eg tenkjer på ei sak i forhold til dokumentfalsk som verserer no om eit dansk selskap, som vel viser at det ikkje berre er i dei framandkulturelle miljøa dette går føre seg.

Det vi ser, er at i nokre tilfelle tør ikkje asylsøkjjarar gje dei rette opplysningane på grunn av dei erfaringane dei har heimafrå. Dersom det er klart dokumentert at det ligg føre reell forfylgjing, er det Regjeringas meining at da er det liv og helse og det å gje folk tryggleik som er det vesentlege. Det er dei gongene ein ser gjennom fingrane, slik representanten Stang uttrykkjer det. Men eg trur faktisk at representanten Stang er samd i at vi ikkje skal sende folk tilbake til død og forderv. Eg håpar iallfall det!

Presidenten: Før vi går til spørsmål 20, vil presidenten gjere merksam på at statsråd Lilletun har bede om å få svara på spørsmåla 31 – 33 etter spørsmål 25. Presidenten vil med Stortingets samtykke tillate dette, sjølv om det er noko seint å endre på spørsmålsrekka. Men det ser ut til at vi skal kunne klare å få det til.

S p ø r s m å l 2 0

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til den fungerende justisministeren:

«Vil statsråden foreslå endringer i regelverket slik at kvinner som kommer i en voldtektssituasjon, kan bruke de forsvarsmidler hun i denne truende situasjonen finner nødvendig, som for eksempel å skremme/true voldtektsmannen med at hun har hiv-virus, eller gå til fysiske motangrep?»

Statsråd Jon Lilletun: Det synes for meg som om dette spørsmålet er foranlediget av en nylig avsagt og ikke rettskraftig dom i Oslo Byrett som har fått stor oppmerksomhet i pressen. Som spørsmålsstilleren vil være kjent med, har jeg ikke anledning til å kommentere domstolens avgjørelse i enkeltsaker. Jeg vil også advare mot

å trekke generelle slutninger om domstolens holdninger på grunnlag av en enkeltstående byrettsdom.

Jeg er imidlertid opptatt av at ofrene for voldtekt skal møte et rettsapparat som støtter dem. Dette gjelder ikke minst de som er hiv-positive eller aids-syke. Overgriperne bør videre etter min mening få en rettfærdig og hensiktsmessig straff. Jeg kan slik uten videre slutte meg til spørsmålsstillerens målsetting om å ivareta voldtektsofrenes rettssikkerhet.

Seksuallovbruddsutvalget la i juli 1997 fram sin utredning som NOU 1997:23 Seksuallovbrudd. Utvalget foreslår en revisjon av sedelighetsbestemmelsene i straffeloven og drøfter også ulike spørsmål i tilknytning til voldtektssituasjonen. Utvalget er bl.a. kritisk til hvilke momenter domstolene i dag legger vekt i formildende retning ved straffutmålingen i voldtektssaker. Seksuallovbruddsutvalgets utredning behandles for tiden i Justisdepartementet. Jeg vil komme tilbake med synspunkter på straffutmålingspraksis i forbindelse med proposisjonen.

U r s u l a E v j e hadde her overtatt presidentplassen.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg er glad for at statsråden i sitt svar slår fast at en kvinne skal ha rett til å gjøre det som er nødvendig for å forsvare seg mot vold. Jeg ser også at det kan være problemer med å kommentere den konkrete dommen fra Oslo Byrett. Men jeg har lyst til å si at voldtekt er en svært alvorlig forbrytelse som rammer svært mange kvinner. Voldtekt er et alvorlig voldsovergrep som fornædret kvinner på den verst tenkelige måten. I en slik situasjon har kvinner få forsvarsmidler. Jeg synes det er grunn til å spørre statsråden om det er hensynet til offeret eller hensynet til overgriperen som er det viktige.

Jeg kan ikke dy meg, men må spørre den fungerende justisministeren om ikke den såkalte hiv-dommen i Oslo er å sende et signal ut fra den instansen i vårt samfunn som skal si hva som er rett og galt. Det er i dag store mørketall når det gjelder voldtekt. Voldtekt rammer svært mange, og vi vet at det dessverre er få forhold som blir anmeldt i dag. To av tre anmeldelser blir henlagt. Kun 15 pst. av alle anmeldelsene ender med domfellelse. En rettsak skal være en oppreisning til offeret, og den omdiskuterte dommen kan jeg ikke med respekt å melde se er en oppreisning til offeret. Dommen kan ikke sette standard for den framtidige rettspraksis vi skal ha i Norge i denne typen saker.

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst må nok statsråden be om orsaking for at han kom i skade for å svare på spørsmål 21, som òg handlar om rettstryggleik for valdtekte i forhold til hiv og aids, og ikkje det spørsmålet som representanten Bekkemellem Orheim har stilt. Men det er eit kort svar, og eg skal gje det no.

Valdtekt er eit overgrep mot eit anna menneske sin fysiske og psykiske fridom og integritet og vert rekna som eit svært alvorleg brotsverk. Det er fyrst og fremst kvin-

ner som vert valdtekte. Valdtekt skader ikkje berre den enkelte kvinne som vert valdteken, men spreier òg frykt blant andre kvinner.

Eg ser det som naturleg og rimeleg at den som vert utsett for eit rettsstridig angrep, som f.eks. eit valdtektsforsøk, skal ha rett til å gjere det som er nødvendig for å hindre angrepet eller forsvare seg mot det, sjølv om det går ut over gjerningspersonen. Dette er også eit grunnleggjande prinsipp i gjeldande rett som er kome til uttrykk gjennom reglane om naudverje i straffeloven § 48. Endringar i regelverket er ikkje nødvendig for å oppnå det spørsmålsstillaren ynskjer.

Presidenten: Da går vi vidare til spørsmål 21, som altså er besvart på forhånd.

S p ø r s m å l 2 1

Ågot Valle (SV): Jeg har følgende spørsmål til fungerende justisminister:

«Det har i senere tid blitt tydeliggjort at domstolene har foreldede holdninger både i forhold til offeret i en voldtekt og til problematikken rundt hiv/aids. Både Pluss (Interesseorganisasjon for HIV-positive i Norge) og advokater reagerer, og med rette.

Ser statsråden behovet for å endre lovverket slik at rettsikkerheten til voldtatte og hiv/aids-syke ivaretas på en tilfredsstillende måte?»

Statsråd Jon Lilletun: Idet jeg kom i skade for å gi svaret på dette spørsmålet, for tidlig, tillater jeg meg å gjenta det slik at representanten Valle får det skikkelig fremsatt. Jeg ber igjen representanten Bekkemellem Orheim om unnskyldning.

Det synes for meg som om dette spørsmålet er foranlediget av en nylig avsagt og ikke rettskraftig dom i Oslo Byrett som har fått stor oppmerksomhet i pressen. Som spørsmålsstilleren vil være kjent med, har jeg ikke anledning til å kommentere domstolens avgjørelse i enkeltsaker. Jeg vil også advare mot å trekke generelle slutninger om domstolens holdningen på grunnlag av en enkeltstående byrettsdom.

Jeg er imidlertid opptatt av at ofrene for voldtekt skal møte et rettsapparat som støtter dem. Dette gjelder ikke minst de som er hiv-positive eller aids-syke. Overgriperne bør vidare etter min mening få en rettferdig og hensiktsmessig straff. Jeg kan slik uten vidare slutte meg til spørsmålsstillerenes målsetting om å ivareta voldtektsofferens rettssikkerhet.

Seksuallovbruddsutvalget la i juli 1997 fram sin utredning som NOU 1997:23 Seksuallovbrudd. Utvalget foreslår en revisjon av sedelighetsbestemmelsene i straffeloven og drøfter også ulike spørsmål i tilknytning til voldtektsbestemmelsen. Utvalget er bl.a. kritisk til hvilke momenter domstolen i dag tillegger vekt i formildende retning ved straffeutmålingen i voldtektsaker. Seksuallovbruddsutvalgets utredning behandles for tiden i Justisdepartementet. Jeg vil komme tilbake med synspunkter på straffeutmålingspraksis i forbindelse med proposisjonen.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg hadde planlagt å etterlyse nettopp Seksuallovbruddsutvalgets innstilling, fordi jeg syns det haster å komme med den slik at vi kan få endringer som gjør at voldtattes rettssikkerhet blir ivaretatt. Vi er mange som imøteser innstillinga med stor spenning, og vi kommer til å følge opp akkurat den.

Jeg skjønner jo at statsråden ikke kan kommentere en dom, og det var faktisk ikke denne enkeltsaken som gjorde at jeg tok opp dette spørsmålet. Jeg har mange års erfaring fra jobbing med voldtektsproblematikk, og for meg er det helt åpenbart at det i rettsapparatet finnes holdninger som preges av fordommer både i forhold til voldtatte og i forhold til hiv/aids-syke, og det er manglende kunnskap om årsakene til og virkningene av voldtekt. Og jeg har sett at der hvor det er mulig å heve kunnskapsnivået, har det også skjedd noe med rettssikkerheten. Jeg vil derfor spørre statsråden om han vil ta kontakt med riksadvokaten for å se til at kunnskapene om voldtekt bli økt i rettsapparatet.

Statsråd Jon Lilletun: På generelt grunnlag vil eg seie meg heilt einig i dei fråsegnene som både representanten Bekkemellem Orheim og no representanten Ågot Valle kom med – og no snakkar eg på eit generelt grunnlag – at det at ein har hatt utryggleik i forhold til om offeret har hiv/aids, skal kunne vere eit formildande omstende, det er feil.

Eg vil òg seie at det er opplagt at det nokre gonger går an å stille spørsmål om ein har hatt nok kunnskap i slike situasjonar. Men departementet arbeider på spreng med denne saka for tida, og eg trur vi skal kome tilbake med eit forslag som verkeleg viser respekt for alle dei ofra som dette gjeld, samtidig som vi må førebyggje for at det skal gjelde færrest mogleg.

S p ø r s m å l 2 2

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«16. desember 1998 kunne vi lese i avisene at flere kommuner tilbyr seg å avlaste politiet med blant annet å overta ansvaret for fartskontroller. Dette forutsetter lovendringer innenfor vegtrafikkloven og straffeloven.

Vil statsråden vurdere slike lovendringer?»

Statsråd Jon Lilletun: Politiets hovedmål for trafikksikkerhetsarbeidet er nedgang i antall trafikkuulykker med skadde og drepte. Dette er nedfelt i departementets strategiplan for politiets trafikksikkerhetsarbeid 1998 - 2002. Av planen framgår det at prioriterte satsingsområder skal være tiltak mot fartsovertredelser, kjøring i ruspåvirket tilstand, aggressiv trafikkatferd samt bruk av personlig verneutstyr. Dessuten skal kontrollvirksomheten rettes mot ulykkesutsatte vegstrekninger.

Etter at seksåringene har bynt i skolen, har politiet styrket innsatsen for å gjøre skolevegen trygg. Dette er bl.a. gjort gjennom «Aksjon skolestart» 14 dager hver høst. I tillegg har flere av politidistriktene utvidet aksjo-

nen utover de nevnte ukene gjennom hele skoleåret. «Aksjon skolestart» er også et viktig tema for Utrykningspolitiet. Sjefen for Utrykningspolitiet har satt av fire uker til aksjonen og dessuten pålagt samtlige patruljer å sette av en arbeidsdag pr. uke til kontroll på skolevegen.

Vegtrafikkulykker er svært alvorlig for den enkelte og for samfunnet. Riksadvokaten har da også pålagt politiet å prioritere alvorlig trafikkriminalitet. Forslaget om å la kommunene avlaste politiet ved å overta fartskontroller berører kjernen i politiets trafikkikkerhetsarbeid. Forslagene begrunnes bl.a. i knapphet på ressurser og at politiet bør konsentrere seg om alvorlig kriminalitet.

For kommunalt ansatte vil vegkontroll sannsynligvis bety store utfordringer. Her vil man møte situasjoner man ikke har utdanning for, myndighet til, erfaring med eller utstyr for å håndtere. Fartskontroll innebærer at man også med stor sannsynlighet vil komme i kontakt med annen type kriminalitet. Ordenstjeneste parallelt med trafiktjeneste er en vanlig måte å organisere politiets arbeid på. Lovbrytere pågripes ofte etter straffeprosessloven ved vegkontroll. Dersom politiet blir fritatt for gjøremålene som er nevnt, vil likevel politiet måtte utføre betydelig kontrollvirksomhet på veg.

Trafikkikkerhetsarbeidet gir politiet en bred kontaktflate. På veggen møter også politiet den *lovlydige* del av befolkningen. Nærhet til publikum er svært viktig for at politiet skal kunne løse sine oppgaver. Slik sett ser jeg ingen vinning i dette forslaget eller forslag for øvrig om å la andre overta trafikkikkerhetsarbeidet.

Det er også viktig for meg å påpeke at for rettssikkerhet og lik behandling betyr også forslaget, slik jeg ser det, en svekkelse i forhold til dagens løsning. I rettssystemet prøves mange trafikklovbrudd. Mange ønsker å prøve sin sak. For at publikum skal få en lik og rettferdig behandling kreves det at kontrollmyndigheten ikke bare har godt kjennskap til vegtrafikklovgivningen, men også kunnskap om strafferett og prosess. Dessuten bør kontrollmyndigheten ha kjennskap til etterforskning og hvordan saker behandles videre. På denne måten vil publikum kunne få relevante opplysninger og råd. Med kommunalt ansatte til å utføre kontrollvirksomhet ser vi en betydelig fare for at rettssikkerheten for den enkelte svekkes.

Derfor er mitt svar til representanten Jan Johnsen at politiet fortsatt skal ha ansvar for atferdskontroll på veggen, herunder fartskontroll.

Jan Johnsen (H): Jeg takker for svaret, som jeg selvfølgelig ikke var fornøyd med.

Jeg stiller meg litt tvilende til avvísningen når man har en økning i kriminaliteten i vårt samfunn. Senest i dag er det begått et drap ikke langt fra denne byen, som har resultert i store demonstrasjoner utenfor Stortinget, nettopp fordi man ikke klarer det som er politiets hovedoppgave: å ta de som skal tas i dette samfunnet. Det må ikke bli slik at politiet står ute i fartskontroll for å komme i kontakt med den lovlige delen av befolkningen. Det er helt misforstått. Jobben til politiet er å skjerpe seg på de om-

rådene som har med kriminalitet å gjøre, forebygge kriminalitet, og sørge for at det samfunnet som vi lever i, blir best mulig for oss som er lovlydige. Så får heller politiet treffe oss lovlydige andre steder. Derfor spør jeg om igjen: Er det helt uaktuelt at departementet kan se på denne muligheten?

Statsråd Jon Lilletun: Eg har stor respekt for representanten Johnsen's engasjement. Men i dette tilfellet prøvde eg å forklare at trafikkontroll og dei forskjellige sidene ved det er ein del av eit større kriminalitetsbilette. Då vil ofte også dei store haiane verte tekne. Når det gjeld det eksemplet som vart nemnt, ville ikkje det ha vore noko enklare å forebyggje med ein slik modell som vert etterlyst her. Eg vil seie det slik at kommunen med eit slikt forslag på den eine sida vil kunne få styrkt budsjettet sitt med inntekter frå bøter, men på den andre sida vil kostnadene ved kontrollverksemda verte store, bl.a. til innkjøp av fartsmålarutstyr. Berre det kostar 70 000 kr pr. stk. I tillegg kjem årlege kostnader til vedlikehald og kvalitetssikring. Ein ville òg ha behov for nyttilsetjingar. Ved laserkontroll trengst det vanlegvis tre–fem personar.

Vi skal vere opne for fornyingar av offentleg sektor, men her er det gjort ein grundig analyse som viser at samla sett er det ikkje noko å spare, og vi ville gå ned på den faglege kvaliteten.

S p ø r s m å l 2 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øystein Djupedal til justisministeren, tas opp av representanten Karin Andersen.

Presidenten vil samtidig minne alle på at taletiden må overholdes.

Karin Andersen (SV): Jeg vil få stille følgende spørsmål:

«Ifølge en nylig fremlagt statistikk fra Oslo politikammer er det en kraftig økning i antall ran utført av gjerningsmenn under 20 år, og med utenlandsk bakgrunn. Antall grove voldsforbrytelser økte også i 1998, og antall gjengangerforbrytere er stor.

Hva vil statsråden gjøre for å gripe fatt i og få gjort noe med denne utviklingen, samt å få satt i gang tiltak som følger opp unge etter førstegangsforbrytelser?»

Statsråd Jon Lilletun: Jeg skal forsøke å imøtekomme presidentens påpeking når det gjelder taletiden.

Det er allerede gjort mye for å møte den utviklingen som representanten Andersen peker på. Departementet har for det første iverksatt tiltak for økt bemanning med særlig vekt på synlig politi som er til stede på steder og til tider der det særlig skjer kriminelle handlinger. Oslo politidistrikt vil få en særskilt styrking med en betydelig økning i antall tjenestemenn i 1999. I tillegg arbeider vi for at UP-patruljer skal delta i ordenstjenesten i Oslo i helgene. Siste års studenter ved Politihøgskolen er tenkt å delta i en forsterket ordenstjeneste i Oslo.

Når det gjelder ran utført av gjerningsmenn under 20 år, blir flertallet av slike lovbrudd utført av et lite mindretall med gjengtilknytning.

Oslo politidistrikt gjennomfører et eget gjengprosjekt der etterretningsseksjonen og alle stasjonene deltar. Formålet med dette arbeidet er å uroe gjengmiljøene, svekke og eventuelt fjerne lederskikkelsene og hindre nyrekrutering.

Departementet har også bidratt med betydelig økonomisk støtte til et forskningsprosjekt på samme tema. Prosjektet baserer seg på de vellykkede erfaringene som er gjort i forhold til ekstremistgjenger.

I tillegg til strakstiltakene må det settes inn målrettede forebyggende tiltak av langsiktig karakter. Dette gjøres av flere departementer, og flere av tiltakene blir koordinert i Statssekretærutvalget for barn og unge.

Jeg vil nevne noen av de langsiktige, forebyggende tiltakene. Handlingsprogrammet Oslo indre øst er en bred satsing med særlige tiltak rettet mot barn og unge med innvandrerbakgrunn. Programmet involverer flere departementer og etater i Oslo kommune.

En av utfordringene er å engasjere og ansvarliggjøre foreldregruppen. Forskning viser at de unge som søker de kriminelle gjengene, har liten grad av oppfølging fra foreldrene i livet utenfor hjemmet. Blant annet St.meld. nr. 14 for 1997-98 viser dette.

Angående lovbrudd begått av gjengangere, er det en kjensgjerning at en liten gruppe lovbrøyttere står for en stor del av kriminaliteten. Departementets mål er at denne gruppen får avgjort sine saker raskt, slik at det ikke går lang tid mellom pågrepelse og eventuell straff.

Justisdepartementet vil i vår arrangere et symposium for å fokusere på hvordan saksbehandlingstiden mellom de ulike ledd i straffesakskjeden kan bringes ned til et minimum.

For di spørsmålet dreier seg om forholdene i Oslo, vil jeg særskilt peke på at Oslo politidistrikt har som mål å øke antall begjæringer om varetekt for gjengangere med 25 pst., slik at de ikke umiddelbart slippes fri etter pågrepelse. Samtidig vil en egen rettssal ved Oslo Tinghus være disponert til saker der gjengangerne er involvert. Dette sikrer en rask straffesaksbehandling, forsvarlig lav varetektstid og rask pådømming.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, som viser at Regjeringa er i gang med å jobbe med nye tiltak. Et viktig område Regjeringa må jobbe mer med, er å sørge for at etater og forvaltningsorgan – om det nå er barnevern, kommuner, politi eller justisvesen – får tilstrekkelige rammer slik at de kan gjøre den store og viktige jobben som de nå må gå sterkere inn i. Det er behov for sterk styrking av samarbeidet mellom politi, barnevern, hjem, PP-tjeneste og annet hjelpeapparat. Kan man tenke seg å se på nye måter å organisere dette arbeidet på?

Jeg fikk for noen dager siden et brev fra et prosjekt på Hamar, der det er samarbeid mellom politi, Kriminalomsorg i frihet, fengsel, sosialkontor, arbeidsformidling, rusmiddelomsorg og flere. De sier at de er i stand til å finne løsninger, men stoppes av regelverk. Betyr den sat-

singen som Regjeringa nå skal gjøre, at de også går inn og ser på regelverk når det gjelder å hjelpe folk som har begått kriminelle handlinger, men som skal rehabiliteres inn i samfunnet, slik at tiltak ikke stoppes av unødig regelverk på de ulike fagområdene?

Statsråd Jon Lilletun: Ja, det kan eg stadfeste. Vi er opptekne av å sjå på regelverk som hindrar eit godt samarbeid mellom sektorar. Det gjeld her, og det gjeld på ein god del andre område. Det vi må erkjenne, er at det er eit vanskeleg oppryddingsarbeid, for det er vanlegvis ei ganske god grunngeving for lover isolert sett, og så skal ein likevel få dette til å verke på tvers. Derfor er vi i full gang med å sjå på dette, og vi prøver, både som politikarar og i embetsverket, å bryte ned ein del av den tradisjonelle måten å tenkje på, der ein plasserer ansvaret ein annan stad, og prøver i staden, som representanten Andersen etterlyser, å sjå det saman.

Eg trur vi skal vere audmjuke og seie at vi er ikkje komne langt, men vi har begynt, vi er undervegs. Og vi tek imot gode initiativ, som det frå Hamar og andre stader, og skal gjere vårt beste for å få dette til.

S p ø r s m å l 24

Vidar Kleppe (Frp): Jeg ser meg dessverre nødt til å stille justisministeren følgende spørsmål – men i og med at hun er sykmeldt, er jeg glad for at det er statsråd Lilletun som skal svare:

«Politimesteren i Vest-Agder går nå inn for å innskrenke polititjenesten i Flekkefjord kommune. Flekkefjord politistasjon skal være stengt på dagtid søndager, samt mellom kl. 23.00 – 07.00 hver ukedag. Dette er et stort og betydelig tilbakeskritt for polititjenesten og beredskapen i Flekkefjord, som også får ringvirkninger overfor de nærliggende kommuner.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre dette?»

Statsråd Jon Lilletun: Det er politimesteren som har ansvar for hvordan arbeidsoppgavene prioriteres i et politidistrikt. Det tilligger også politimesteren å etablere og gjennomføre vakt- og beredskapsordninger slik at tjenestetilbudet totalt sett blir best mulig innenfor tildelte rammer.

I en slik vurdering må så vel oppgaver som ressurser stå i forhold til hverandre. I politi- og lensmannsetaten er det lagt til rette for forskjellige former for tjenestetilbud. Dette kan være helkontinuerlig aktiv tjeneste, vakt samarbeid på tvers av distriktsgrenser eller reservetjeneste i form av hjemnevakt. I dette ligger det at det vil være varierende tjenestetilbud i politi- og lensmannsetaten, avhengig av oppgaver og geografiske forhold.

Når det gjelder polititjenesten i Flekkefjord kommune, har politimesteren opplyst at så vel vakt- som beredskapsmessige hensyn er tilstrekkelig ivaretatt ved den omlegging av tjenesten som er tenkt gjennomført. Til de tider av døgnet hvor det ikke er aktiv tjeneste, vil beredskapen være løst ved reservetjeneste. Denne ordningen består av polititjenestemenn som er tilgjengelige i beredskap og vil rykke ut etter behov.

Jeg kan forsikre representanten Kleppe at her vil departementet følge to linjer. Den ene er at den frihet som ligger i delegeringen av ansvar til det enkelte politikammer og lensmannskontor når det gjelder å disponere sine ressurser best mulig, tenker vi ikke å ta fra dem for å lage Justisdepartementet til et overpolitikontor eller overlensmannskontor. Samtidig kan jeg love representanten Kleppe at vi vil følge nøye med i utviklingen på alle områder og ha en dialog, i dette tilfellet med politimesteren i Vest-Agder, hvis det skulle vise seg at dette får negative konsekvenser.

Vidar Kleppe (Frp): Det var ikke et betryggende svar, i hvert fall ikke når statsråden holdt seg til det som han hadde fått med seg fra departementet. Men da statsråden begynte å snakke ut fra sine holdninger og sine meninger om dette, ble det straks bedre. Jeg er for så vidt glad for at statsråd Lilletun vil følge dette nøye, og hvis det blir problemer, skulle han komme tilbake – det var slik jeg oppfattet det – med tiltak slik at det ikke skal stå på økonomiske ressurser. Med det utgangspunktet er jeg for så vidt fornøyd.

Men det som skjer i landet vårt, og som også skjer i Flekkefjord, er at vi stenger mulighetene for lovlydige borgere til å ferdes trygt. Det at politistasjonen har en telefonsvarer mellom kl. 23.00 og kl. 07.00, er ikke betryggende. Jeg vil minne om at Flekkefjord politikammer med hjelp fra nærliggende politikammer i september i fjor hadde et beslag på over 1 tonn hasj. Det viser at kriminaliteten i Flekkefjord og på Sørlandet er som ellers i landet. Derfor vil jeg be statsråden bekrefte at han vil følge spesielt opp Flekkefjord, med tanke på det han avsluttet sitt forrige innlegg med.

Presidenten: Presidenten vil benytte sjansen til å minne representanten Kleppe om at når statsråden leser fra sine dokumenter, heter det ikke departementet, da er det statsråden som uttaler seg.

Statsråd Jon Lilletun: Eg takkar representanten Kleppe for at det kom til uttrykk ein viss tillit til statsråden i tilleggsspørsmålet hans. Då kan vi vel konstatere at det vonleg ikkje er det faktum at korkje Kleppe eller eg for tida har opphald i Vest-Agder, som gjer at dei kan minske beredskapen.

Det er ei intern arbeidsgruppe i politidistriktet som med bakgrunn i samanslåinga av Flekkefjord politistasjon og Flekkefjord lensmannskontor har arbeidd med den nye tenesteordninga. Ved gjennomgang av vaktjournalar for det siste halve året viser det seg at det gjennomsnittleg har vore ei utrykking pr. uke innanfor den tida på døgnnet der det no vert lagt om til reserveteneste. Heimevaktordninga vil bestå av fire tenestemenn som skal dekkje Flekkefjord og Kvinesdal kommunar. Det vil seie at om ein får svar av ein telefonsvarar når ein ringjer til politistasjonen, får ein òg opplyst telefonnummeret til den som har vakt, og kan ringje direkte til vedkommande. Og då spør det om ikkje dette totalt sett er ein for-

nuftig måte å organisere tenesta på: mest mogleg folk på dei oppgåvene som skal løysast.

S p ø r s m å l 2 5

Anne Helen Rui (A): Jeg vil stille følgende spørsmål:

«Mange er opptatt av å få i gang et sentralt reservasjonsregister for å unngå å bli oppringt av telefonselgere. Jeg vet at Justisdepartementet lenge har arbeidet med forskrifter vedrørende denne saken, spesielt vergene til aleneboende psykisk og fysisk utviklingshemmede er svært fortvilet over inkassokravene som hopper seg opp i forbindelse med telefon- og dørsalg.

Kan statsråden sette forgang i arbeidet med forskriftene i denne saken, slik at man unngår disse problemene i fremtiden?»

Presidenten: Justisdepartementet arbeider for tiden med en forskrift for opprettelse av et sentralt reservasjonsregister. Registeret var planlagt igangsatt i 1999. Dette fremgår av St.prp. nr. 1 for 1998-99 kap. 462 pkt. 5.5.

Brønnøysundregistrenes budsjett for 1999 ble av Stortinget kuttet med 6 mill. kr. Brønnøysundregistrene må innenfor de gitte budsjettrammer prioritere de oppgavene de allerede er pålagt. På bakgrunn av budsjettkuttet for 1999 kan det derfor bli vanskelig å få igangsatt et sentralt reservasjonsregister i år.

Det er i og for seg beklagelig, men en må først gjennomføre de oppgavene en allerede har, og i og med et kutt må faktisk noe vente.

Anne Helen Rui (A): Jeg takker for svaret, men jeg er jo egentlig ikke særlig fornøyd med det. Jeg beklager å måtte si at det budsjettsamarbeidet som ble til i høst, faktisk enda en gang viser at det går ut over de svakeste og setter dem i en enda vanskeligere stilling enn den de har vært i. I tillegg til at dette betyr ganske mye for de svakeste, betyr det også ganske mye for vanlige folk, både gamle og andre som synes det er vanskelig å si nei når folk enten er i telefonen eller på døra.

Jeg konstaterer bare ut fra det statsråden har sagt, at ved hjelp av Fremskrittspartiet og Høyre har det igjen gått ut over de svakeste.

Statsråd Jon Lilletun: Det er eit viktig prinsipp i alt politisk arbeid at ein tek det viktigaste fyrst. Eg er einig i at det er mange som ynskjer klarare forskrifter og retningslinjer på denne sektoren, men eg vil reservere meg når det gjeld det at dette er noko som sterkt rammar dei svakaste. Eg er lei for at eg ikkje har så godt detaljminne at eg hugsar på kva måte denne delen av budsjettet vart vedteken og kven som var med på det, men samstundes var det jo ei samla erkjenning at vi faktisk trong eit stramt budsjett i år for å få ned renta. Då kan eg ikkje sjå at det alvorlegaste var at dette vart litt utsett.

Justisdepartementet har på sin interne arbeidsplan fastsett at forskrifta skal vere ferdig 1. desember 1999.

Forskrifta har allereie vært på høyring, og det gjenstår no å vurdere høyringsutsegnene.

Presidenten: Vi behandler så spørsmålene 31–33.

S p ø r s m å l 3 1

Tomas Norvoll (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, som nå får en mulighet til å komme tilbake til sin mer naturlige rolle:

«Departementet har godkjent søknaden fra Guds Menighet om å få opprette en privat grunnskole på Ørsnes i Vågan. Vågan kommune har enstemmig påklagd avgjørelsen, blant annet på grunn av at medlemmene er totalt underlagt lederens meninger, og det er kun den øverste prest som har offentlig uttalerett.

Mener ikke statsråden at dette er betenkelig, og må ikke lokale prioriteringer tillegges vekt?»

Statsråd Jon Lilletun: Guds Menighet Grunnskole vart godkjend den 23. desember 1998 med rett til statstilskot etter privatskulelova.

Departementet har brukt lang tid og gjort ei omfattande vurdering av alle sider av søknaden om godkjenning, som er datert 6. januar 1997. Godkjenninga er gjeven med grunnlag i krava i privatskulelova. Det er lagt vekt på at skulen har synleggjort at han representerer eit religiøst alternativ til den offentlege grunnskulen, og at han vidare oppfyller dei faglege krava den nemnde lova stiller.

Høvet til å etablere private skular av religiøse grunnar er prinsipielt forankra i foreldrerett og religionsfridom. Foreldre har rett til å velje oppseding for barna sine. Privatskulelova opnar for at dei på bestemte vilkår kan få statstilskot til å opprette private skular som gir oppseding på eit anna livssynsgrunnlag enn den offentlege skulen.

Det er viktig for meg å understreke det prinsipielle utgangspunktet når representanten Norvoll stiller kritiske spørsmål i forhold til det å leggje vekt på og ta omsyn til lokale prioriteringar ved vurdering av denne konkrete saka. Lokale synspunkt er viktige og skal sjølvstakt vektleggast som ein del av departementet si samla vurdering i forhold til hovudprinsippa og krava i lova. Likevel er det slik at om omsynet til dei lokale prioriteringane gjer at den private skulen må vike, kan det føre til at privatskulelova reelt sett får lite å seie i små lokalsamfunn.

I denne saka har vi i godkjenningsbrevet av 23. desember 1998 stilt ein del krav for godkjenning av Guds Menighet Grunnskole. Det er m.a. understreka sterkt at skulen skal hente impulsar og stimulans frå lokalsamfunnet, medverke til at elevane kan delta i eige lokalmiljø og stimulere til samarbeid og dialog med eit mangfald av lokale instansar og organisasjonar som arbeider med tiltak for barn og unge i kommunen.

Som representanten Norvoll sa i sitt spørsmål, har Vågan kommune i brev av 18. januar 1999 påklaga departementet si godkjenning. Departementet vil no vurdere klagen grundig. Eg finn det difor ikkje rett å kommentere saka utover det eg har sagt her.

Tomas Norvoll (A): Jeg takker for svaret og er glad for at statsråden vil gå grundig gjennom saken igjen, men jeg må si at jeg har en viss forståelse for at det er begrenset hvor grundig han kan gå inn i saken her i spørretimen.

Jeg må likevel få lov til å si at ved at man har fattet beslutning om å godkjenne denne skolen, bidrar man til å splitte en bygd i Lofoten. Jeg er for så vidt enig i at dette er et prinsipielt spørsmål, men prinsippet som er viktig for meg, er at skolen skal være en møteplass, og at den skal bidra til å fremme toleranse og forståelse på tvers av forskjellige grupper. Dette bidrar man ikke til ved å la menigheten få en egen skole, og på den måten isolere seg enda mer fra samfunnet enn til nå. Jeg registrerer at statsråden understreker at det skal stimuleres til samarbeid og dialog i lokalsamfunnet, og jeg håper at dette vil bli fulgt nøye opp. Tross alt er det hovedgrunnen til at Vågan kommune har anket dette vedtaket inn for departementet.

Statsråd Jon Lilletun: Eg vil igjen stadfeste at vi skal ha ei grundig behandling vidare når anken når vårt bord. Reint prinsipielt vil eg gje uttrykk for at ein står i eit dilemma ein god del gonger når foreldre i mindre bygder sterkt ynskjer eit alternativ til den offentlege skulen. I dei tilfella er det heilt klart to motstridande interesser. Den eine er omsynet til det totale bygdemiljøet, den andre er den retten foreldra sjølv har til å bestemme oppdraging og opplæring for barna sine. I det spenningsfeltet står vi. Når det gjeld denne konkrete saka, vil eg koma attende til ho. Når det gjeld hovudprinsippet, er det viktig for denne statsråden og denne regjeringa å halde fast på det.

S p ø r s m å l 3 2

Rolf Reikvam (SV): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Forsker Ragnhild Bjørnebekk ved Politihøgskolen i Oslo sier i forbindelse med nylig fremlagt statistikk fra Oslo politikammer at skolen ikke har klart å utvikle gode strategier for å fange opp innvandrergrutter som har grunnleggende problemer med sin utvikling. I Oslo har Gran skole gjort mye vellykket arbeid på dette feltet.

Hva vil statsråden gjøre for å bringe vellykket kunnskap ut til andre og gi flere mulighet til bedre skole og styrket hjelpeapparat?»

Statsråd Jon Lilletun: Representanten Reikvam reiser viktige spørsmål knytte opp mot alvorlege problem i så vel skule som samfunn. Mange partar har svikta når unge gutar over tid får utvikle slik kriminell åtferd som vart dokumentert av politimeisteren i Oslo førre veke. Dette handlar om destruktive forhold i samfunnet som òg grip inn i skulen.

Å skape gode oppvekst- og læringsmiljø er ei utfordring til brei ansvarsmobilisering i mange instansar. Foreldre, skule, andre kommunale og statlege institusjonar og etatar, innvandrorganisasjonar osv. har eit medansvar for å snu den skremmande utviklinga vi no har fått kjennskap til.

Representanten Reikvam framhevar det arbeidet Gran skole på Furuset i Oslo har gjort på dette området. Eg hadde sjølv høve til å bli kjend med innhaldet i dette arbeidet og dei løfterike resultatane då eg vitja skulen i høve Grunnskuleveka i november 1998. Departementet ser difor svært positivt på at kunnskap og erfaring frå denne typen initiativ blir spreidd. Informasjon om tiltaka ved Gran skole blir alt i dag vidareformidla til andre skular i Oslo og Akershus. Eg nemner òg at kommunale og statlege styresmakter har fått kunnskap om løfterike initiativ og tiltak gjennom prosjektet «Oslo indre øst».

Regjeringa er oppteken av å ha eit breitt og tverrdepartementalt engasjement omkring barn og unge sitt oppvekstmiljø. Ut frå eit slikt perspektiv arbeider Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet med fleire konkrete saker og tiltak for å betre læringsmiljøet i skulen og styrkje kompetansen i møte med slike utfordringar som representanten Reikvam peikar på. Eg nemner m.a.:

- Gjennom oppfølging av St.meld. nr. 23 for 1997-98, Opplæring av barn, unge og voksne med særskilte behov, blir hjelpeapparatet på landsbasis styrkt ved at PPT får tilført nærare 300 stillingar. Tiltak for å førebyggje atferdsvanskar og løyse konflikter i læringsmiljøet vil inngå som sentralt tema i det planlagde treårige kompetanseutviklingsprogrammet for skuleleiarar og PP-tilsette.
- Som ledd i ei brei satsing for å betre oppvekstmiljøet i ein del forsøkskommunar blir det sett i gang særskild satsing i skulen i tre kommunar, herunder ein bydel i Oslo. Satsinga vil ta sikte på å engasjere skule, elevar og foreldre i arbeidet for å førebyggje vald, rasisme, mobbing, rus og kriminalitet. Elevrådsarbeid, demokratiutvikling i skulen og styrkt samarbeid med andre kommunale etatar vil vere sentrale perspektiv.
- Regjeringa tek i St.meld. nr. 25 for 1998-99, Morsmålsopplæring i grunnskolen, opp ein del forhold som er viktige for elevar frå språklege minoritetar. Meldinga peikar m.a. på verdien av å gje desse elevane ei opplæring som er likeverdig med den som blir gjeven dei med norsk som morsmål, og understrekar kor viktig det er å ha eit nært samarbeid mellom heim og skule i desse tilfella.

Rolv Reikvam (SV): Jeg takker for svaret. Jeg er glad for de forsøkene som nå blir satt i verk. Å få nye faggrupper inn i skolen er viktig som forebyggende arbeid. Atferdsforsker Størksen ved Senter for atferdsforskning i Stavanger understreker veldig sterkt at vi må få inn nye og ulike faggrupper. Han nevner spesielt barnevernet og PP-tjenesten. Lederen i Lærerforbundet i Oslo har vært inne på det samme. Hun har sagt at vi må få inn nye voksne grupper som kan jobbe tverrsektorielt, og nevner miljøarbeidere, sosionomer, psykologer osv.

I en Bærum-skole var det i gang et tverrsektorielt prosjekt. Resultatene fra dette prosjektet var gode, men på grunn av dårlig økonomi ble det ikke videreført etter prosjektperiodens slutt. Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir: Vil han overfor kommuner som har gode erfaringer, og som har vært i gang med prosjekter, ta initiativ

med sikte på at disse prosjektene kan føres videre, og at de får midler slik at dette er mulig? – For det står ofte på midler.

Statsråd Jon Lilletun: Eg vil stadfeste at vi skal gjerre mykje av det representanten Reikvam no sa. Foreldreutvalet for grunnskulen set saman med departementet i gang eit foreldreinformasjonsprosjekt for å betre det generelle samarbeidet mellom skule og heim. Prosjektet vil gå i to fylke, Nordland og Oppland, og her vil vi òg leggje fram dei gode erfaringane frå Gran skole og ein del andre erfaringar. Når det gjeld prosjekta i dei tre kommunane som eg nemnde, har vi sett inn ekstra midlar i forhold til dei.

Elles vil eg seie at når det t.d. gjeld Bærum kommune, undrar det meg at det er økonomien som stoppar slike prosjekt. Eg trur vi må halde på at det er eit kommunalt ansvar. Eg har i dag òg hatt gleda av å opne den fyrste nasjonale konferansen for skulemekling. Det er eit utruleg spennande prosjekt. Men både i forsøket på å presentere Gran skole og det vi no gjer når det gjeld skulemekling, har vi opplevd at det har ikkje same interesse mediemessig som alt det negative har. Men det inneber ikkje at vi ikkje skal fylgje opp det som representanten Reikvam fortener fullt nok tek opp her i dag.

S p ø r s m å l 3 3

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Fra skoleåret 1999-2000 går teknisk fagskole over til ny struktur. I de nye inntaksforskriftene stilles det krav om dokumentert kompetanse i de obligatoriske allmennfagene for søkere med fagbrev før R-94. I forhold til gjeldende forskrifter er dette en skjerpelse og det vil utelukke mange aktuelle søkere. Stortinget har i Innst. S. nr. 78 (1998-99) presisert at det for § 20-kandidater ikke skal stilles et slikt krav.

Vil statsråden endre opptakskravet til teknisk fagskole?»

Statsråd Jon Lilletun: Opptakskravet til teknisk fagskule etter ny struktur vil vere fagbrev og to års praksis. Etter Reform 94 vil dei fleste med fagbrev ha gjennomført 2+2-modellen, dvs. to år i skule med grunnkurs og vidaregåande kurs pluss to år i bedriftsopplæring. Dei nye læreplanane for teknisk fagskule, som skal takast i bruk hausten 1999, byggjer vidare på kunnskapar i allmennfaga som svarer til nivået etter fullført vidaregåande kurs 1 i yrkesfaglege studieretningar i skule. På dei to åra i teknisk fagskule vil studentane få generell studiekompetanse. For at studentane i teknisk fagskule skal kunne klare å fylgje med i undervisninga i allmennfaga fram mot studiekompetanse i løpet av teknisk fagskule, er det eit vilkår at dei har realkompetanse i faga. Dette gjeld òg for fagarbeidarar som har avlagt prøve etter § 20.

Som ei overgangsordning er det gitt høve til å ta opp søkjarar med fagbrev frå før reforma eller med lang og re-

levant praksis og realkompetanse i allmennfaga på VK I-nivå. Dette vart kommunisert ut frå departementet i eige rundskriv hausten 1998. Skulane kan sjølve vurdere om søkjaren har den naudsynte realkompetansen. Ved mange tekniske fagskular er ein i ferd med å arrangere forkurs for å oppdatere søkjarar som ikkje har denne realkompetansen. Det er også opna for at ein kan bygge opp realkompetansen gjennom utdanninga i teknisk fagskule.

Årsaka til mistydinga av opptakskrava til teknisk fagskule med ny struktur kan vere at det er gjeve ut ein brosjyre på privat initiativ frå ei profileringsgruppe for teknisk fagskule. Denne brosjyren gjev feil opplysningar. Det står der at det krevst dokumentert kompetanse i allmennfaga og ikkje realkompetanse, som det står i rundskrivet frå departementet. Brosjyren vart ikkje lagd fram for departementet før han vart sendt ut.

Teknisk fagskule har som målsetjing å kunne gje teknisk utdanning og leiarutdanning til folk med lang og allsidig yrkeserfaring. I ny struktur for teknisk fagskule er det lagt inn felles allmenne fag av eit omfang som gjev generell studiekompetanse. Dette er kunnskapar som ein treng i vårt moderne samfunn. Samfunnet er i sterk endring, den teknologiske utviklinga går fortare og fortare. Ein viktig del av arbeidet til ein tekniskar vil vere kommunikasjon med ulike yrkesgrupper, også over landegrensene. Det er derfor viktig at studentane får opplæring både i morsmål, framandspråk og samfunnsfag. Matematikk og naturfag er ein føresetnad for å forstå dei tekniske faga. I tillegg skal teknisk fagskule vere ein rekrutteringsveg til høgare utdanning. Det er òg ei aukande interesse for dette i arbeidslivet, fordi framtida krev det av leiarar og mellomleiarar.

Eg vil sjå nøyte på erfaringane med inntaket for komande skuleår med tanke på eventuelle endringar i opptaksreglane. Utfordringa vert å få til ei praktisering av opptaksreglane, slik at dei som ikkje har den formelle kompetansen, kan verte tekne inn ved teknisk fagskule på grunnlag av realkompetanse.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret og vil få tilføye at det var en viss imøtekommenhet i forhold til det jeg var opptatt av.

Teknisk fagskole er under press, og den har vært under press helt fra vi fikk Reform 94. Den ble på mange måter glemt i forbindelse med Reform 94, og det har den lidd under i ettertid. Vi vet også at søknadene har gått dramatisk ned de siste årene. Det er viktig at vi nå slår ring om teknisk fagskole. Jeg er litt bekymret hvis vi lager et system som gjør det vanskeligere for voksne folk som har sin utdanning før Reform 94, å bli tatt opp ved teknisk fagskole. Og jeg føler at vi er i ferd med å gjøre det. Selv om statsråden bruker begrepet «realkompetanse», er jeg likevel bekymret for at dette kan utelukke veldig mange, og forkursene, slik statsråden redegjorde for, er også på mange måter en skremsel for mange som har en viss frykt for teori.

Jeg håper statsråden vil se på dette en gang til, vurdere det på nytt og åpne for at det gamle systemet kan opprettholdes.

Presidenten: Presidenten har stor respekt for at representanten fra SV gjerne ønsker noe mer taletid, men allikevel må han holde seg til taletidsbestemmelsene.

Statsråd Jon Lilletun: Den delen av den brosjyren som gjev feil opplysningar om at det krevst studiekompetanse, skal i rundskriv verte kjend daud og makteslaus.

Vidare er det heilt klart at representanten Reikvam og eg har ei felles forståing av at teknisk fagskule skal vere eit tilbod til dei som ikkje har ein teoretisk bakgrunn, men som får lyst til å utvikle seg anten til mellomleiar eller å gå vidare t.d. på ingeniørstudium o.l. Men samstundes trur eg representanten Reikvam og eg er einige om at for å kunne klare oppgåvene i eit moderne samfunn er det faktisk nødvendig med ein god del av desse faga. Derfor er det denne statsrådens intensjon – og den trur eg òg eg deler med representanten Reikvam – i tilknytning til ånda både frå kompetansemeldinga og innstillinga til kompetansemeldinga at «realkompetanse» verkeleg skal brukast, at inngangen skal vere enkel, men samstundes skal kvalitetssikringa ved utgangen vere maksimalt god. Det er målet for denne statsråden.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 26.

S p ø r s m å l 26

Presidenten: Dette spørsmålet fra representanten Synnøve Konglevoll til arbeids- og administrasjonsministeren, tas opp av representanten Tomas Norvoll.

Tomas Norvoll (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«I Stortingets muntlige spørretime 20. januar 1999 viste statsråd Løwer til at staten har gitt nesten vederlagsfrie tomter til SiO, Studentsamskipnaden i Oslo, og utelukket ikke at departementet kunne gjøre dette flere ganger.

Betyr dette at statsråden vurderer å selge statlige eiendommer til samskipnader også utenfor Oslo, og vil statsråden ta et initiativ overfor vertskommuner slik at også de kan bidra til billige studentboliger gjennom å selge kommunale eiendommer for en symbolsk pris til student-samskipnadene?»

Statsråd Eldbjørg Løwer: I staten har vi et regelverk for avhending av statens eiendommer. I henhold til dette regelverket skal avhending av statens eiendommer skje til markedspris dersom ikke annet er fastsatt av Stortinget.

Staten v/Statsbygg har festet bort to tomter i Gaustadbekkdalen til Studentsamskipnaden i Oslo til en symbolsk pris. I det ene tilfellet gjaldt det tomt til idrettsbygget Domus Athletica, og i det andre tilfellet gjaldt det tomt for bygging av studentboliger.

Tomten til Domus Athletica ble festet bort til en symbolsk pris fordi Stortinget hadde forutsatt at tomt vederlagsfritt ble stilt til disposisjon.

Regjeringen foreslo i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 1998 at tomt ble bortfestet til Studentsamskipnaden i Oslo til en symbolsk pris for bygging av studentboliger. Stortinget samtykket i dette. Initiativet overfor Regjeringen ble tatt av kirke-, utdannings- og forskningsministeren og meg i fellesskap som ansvarlig for henholdsvis studentpolitikken og de eiendommer Statsbygg forvalter.

Dersom det kommer forespørsler fra samskipnader utenfor Oslo om avhendelse til underpris av statlige tomter som jeg har ansvaret for, vil jeg, på samme måte som overfor Studentsamskipnaden i Oslo, vurdere forespørselen og det videre initiativ i samråd med kirke-, utdannings- og forskningsministeren og finansministeren. Det bemerkes imidlertid at studenttallet i Oslo er høyt og boligmarkedet særlig presset, og at dette muligens setter Oslo i en spesiell stilling.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har satt ned en arbeidsgruppe som skal utrede vertskommunenes ansvar for studentvelferd. Vi kjenner til at det er ulik politikk i vertskommunene når det gjelder å gi eller subsidiere tomter til studentboliger og studentbarnehager. Bolig- og tomteproblematikken er et svært sentralt tema i dette utredningsarbeidet. Arbeidsgruppen skal avlegge rapport til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet innen 1. april i år.

Tomas Norvoll (A): Jeg takker statsråden for et godt og informativt svar. Men betyr det svaret hun gav, at statsråden har tenkt å være aktiv og positiv hvis det blir lagt fram søknader fra andre steder enn Oslo, eller nye søknader fra Oslo? Det finnes veldig mange prosjekter rundt omkring som har kommet i vanskeligheter på grunn av at man har hatt problemer med å skaffe rimelige tomter til bygg, enten det er til studentboliger eller andre sosiale studenttiltak. Høgskolene og universitetene har jo en viss tendens til å ligge i de største byene der det er et press på boligmarkedet, og der tomtene er relativt kostbare. Jeg er kjent med at Utdanningsdepartementet jobber med vertskommunenes ansvar. Vi får komme tilbake til den saken når den foreligger. Jeg vil på mer prinsipielt grunnlag bare si at det er litt merkelig at når man skal opprette nye tilbud, har vi ordførerne og kommunestyrene rennende her i flokk og følge for å drive lobbyvirksomhet, men når det skal gjøres en jobb og kommunene skal stille opp for å legge til rette for høgskolene og universitetene, er det mer stilt fra den kanten.

Oppfølgingsspørsmålet mitt er altså om statsråden vil se positivt på henvendelser som kommer fra andre steder, og om hun vil behandle dem på en relativt mild og grei måte.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Det var jo fordi vi var milde og greie at vi gav det tilskuddet til å bygge studentboliger i Oslo som vi gjorde. Og arbeidsformen framover vil bli den samme: Når slike spørsmål kommer – og hvis staten kan bidra med noe i forhold til tomt – vil finansministeren, kirke-, utdannings- og forskningsministeren og jeg se på saken.

Jeg kan ellers ikke gi noen løfter, det skjønner helt sikkert representanten. Men vi har et politisk ønske om å bidra, som vi gjorde det i Oslo, slik at studentene kan bo på en rimelig måte, et behov vi ser er vanskelig for dem å få dekket.

S p ø r s m å l 27

Tore Nordtun (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Hvor langt er en kommet i oppfølgingen av vedtaket om bygging av gassdrevet ferge for fergesambandet Arsvågen – Mortavika?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Regelverket for bygging og drift av gassdrevne ferger er ferdig utviklet. Også de tekniske utfordringene ved gassdrevne ferjer er løst. Tidligere denne måneden ble det inngått kontrakt med norsk verksted om bygging av gassdrevet ferge til Møre og Romsdal Fylkesbåtar as. Forsøket er basert på flytende gass, LNG, levert på tankbil fra Tjeldbergodden.

Ferga, som vil ha 100 bilplasser og sertifikat for inntil 300 passasjerer, forutsettes brukt i samband på Moldefjorden. Investeringskostnadene vil bli ca. 30 pst. høyere enn for en tilsvarende dieseldrevet ferge. Etter det jeg kjenner til, blir dette verdens største passasjerskip bygd for gassdrift. Det blir dessuten verdens første passasjerskip bygd etter et eget regelverk for bygging og drift av slike skip. Jeg anser dette nybygget som et pionerprosjekt.

Som opplyst i departementets budsjettforslag for i år synes det ikke praktisk mulig å bygge en ferge for sambandet Mortavika – Arsvågen basert på forsøksdrift på komprimert gass, CNG. Leveranser av flytende gass fra Tjeldbergodden er en lite aktuell løsning, bl.a. på grunn av høye transportkostnader. Produksjon av flytende gass fra et kondenseringsanlegg i nærheten av sambandet til energipris sammenlignbar med prisen for diesel er ikke avklart. En gassferge vil bare avta en mindre del av anleggets produksjon. Det gjenstår derfor avklaring av både markedsmulighetene og finansieringen av et slikt anlegg.

Tore Nordtun (A): Jeg takker statsråden for svaret og den orienteringen han gav om den nå kontraherte gassdrevne fergen.

Jeg konstaterer at det slik statsråden skisserte, er en rekke problemer med å få satt i gang med den andre gassfergen, mellom Arsvågen og Mortavika. Det gjelder både markeds- og forsyningsproblematikken, altså terminal.

Mitt tillegsspørsmål til statsråden er: Kan statsråden nå skissere en fremdrift, og vil statsråden komme tilbake til Stortinget med en orientering om de videre planene for å få dette sambandet på skinner når det gjelder gassferge?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er korrekt at jeg i deler av svaret viste til et annet samband, men det var for å vise at det er en utvikling på dette området, og at det er en sammenheng mellom de to fergene som tidligere er blitt behandlet.

Når det gjelder denne saken, er den grundig omtalt i budsjettproposisjonen for i år, og i merknad fra en rekke partier i samferdselskomiteen blir det bedt om at jeg i egen form kommer tilbake til Stortinget. Det vil jeg, men jeg har ikke noen endelige svar når det gjelder verken tidsperspektivet for dette eller de spørsmål jeg tok opp i hovedsvaret til representanten Nordtun nå. Jeg er opptatt av å se hva jeg kan gjøre. Det er det jeg kan si på det nåværende tidspunkt.

S p ø r s m å l 2 8

Tore Nordtun (A): Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Er det riktig at samferdselsmyndighetene har besluttet å slå sammen Kvitsøy-sambandet og Skudenes-sambandet fra år 2000?»

Statsråd Odd Einar Dørum: På bakgrunn av bl.a. initiativ fra politisk nivå i Rogaland, har det i lengre tid vært arbeidet med å bedre kapasitet og frekvens ved innsetting av en tredje ferge i riksvegsambandet Mortavika-Arsvågen. Ettersom budsjettsituasjonen er stram, er det nødvendig å se ressursbruken i sammenheng med øvrige riksvegfergesamband over Boknafjorden. I denne forbindelse vurderes det også omgjøring av riksvegfergesambandene til Kvitsøy og Skudeneshavn til et trekantsamband. Det vil da være aktuelt å trafikkere sambandet med en nybygd ferge med inntil 67 bilplasser. Dagens ferger er gamle og modne for utskifting. Det er beregnet at de årlige kostnadene til trekantsambandet vil bli lavere enn dagens kostnader ved de to sambandene. Dette inkluderer kapitalkostnader for nybygget og supplering av ferge tilbudet til Kvitsøy med hurtigbåt.

Forslaget ble behandlet av fylkeskommunen i desember, og er nå til ny fylkeskommunal behandling. Departementet har derfor ikke fullført behandlingen av denne saken, og har heller ikke gjort noe vedtak om å omgjøre de to riksvegsambandene til et trekantsamband.

Det er knapphet på ferger og knappe bevilgninger til drift av riksvegene. Jeg håper derfor at den fylkespolitiske behandling av saken bidrar til en lokal løsning.

Tore Nordtun (A): Jeg takker statsråden for svaret. Slik jeg oppfattet det, har de sentrale vegmyndighetene ennå ikke bestemt hva som skal skje i denne ytre del av fjorden, i forholdet mellom Skudenes og Mekjarvik.

Men jeg vil gjøre statsråden oppmerksom på – noe jeg også tror han er – at det er klare uttalelser og signaler fra de berørte kommuner. Det er ikke tvil om hva Karmøy og Kvitsøy kommuner osv. egentlig har sagt i disse spørsmålene, og det er heller ikke tvil om hva flertallet i komiteen som har disse samferdselssakene til behandling, har sagt. Det er nå ganske stor uro og frykt for at dette sambandet vil bli sterkt redusert for trafikantene i dette øysamfunnet og for Karmøy hvis man skal ha et trekantsamband i området. Men jeg har da den forventning til statsråden at han vil gripe inn, slik at verken kapasitet eller tilbud vil bli redusert.

Statsråd Odd Einar Dørum: Da Stortinget behandlet samferdselsbudsjettet for i år, ble de meget stramme rammene som er for drift og vedlikehold, vedtatt. Det var sågar strid om rammenes størrelse, men det er ikke temaet her i dag. Innenfor de rammene gjorde vi det klart at mange gode og rettferdige ønsker ikke kunne imøtekommes. Derfor er jeg alltid lydhør overfor lokal behandling, hvis man der kan finne løsninger. Den lokale behandlingen som nå foregår om disse sambandene, er ikke avsluttet. Jeg avventer det svaret, ut fra den enkle kjensgjerning at ingen kan ha mer penger enn det som finnes, og ingen kan ha flere ferger enn det som finnes, men finner man en minnelig overenskomst, er det alltid av det gode. Men som sagt, det trykket ligger nå lokalt, og jeg avventer svaret.

S p ø r s m å l 2 9

Reidun Gravdahl (A): Jeg vil gjerne få stille et spørsmål til samferdselsministeren:

«En dansk turist omkom i en bilulykke i Valdres 17. januar 1999. Det var glatt, og bilen hadde sommerdekk. Danske vinterturister som kjører biler med sommerdekk i Valdres, er ikke noe uvanlig syn.

Hvordan kan det tillates at utenlandsregistrerte biler kan kjøre rundt med dekk som ikke er tilpasset føret, og utsette både seg selv og andre for fare, og hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er meget uheldig at utenlandske kjøretøyer trafikkerer glatte norske vinterveger kun utstyrt med sommerdekk. Dette er imidlertid ikke tillatt.

Bruk av vinterdekk, eventuelt også kjetting, er påbudt når forholdene krever slik utrustning. Dette fremgår uttrykkelig av forskrift om bruk av kjøretøy § 1-4, hvor det bl.a. heter:

«Kjøretøy må ikke brukes uten at det er sikret tilstrekkelig veggrep i forhold til føret, om nødvendig ved bruk av vinterdekk med eller uten pigger, kjetting eller liknende.»

Ansvar for at kjøretøyer er utstyrt i samsvar med dette påligger sjåføren, og mangelfull dekkutrustning gir grunnlag for straffansvar.

Førere av utenlandske kjøretøy kan imidlertid feilbedømme føreforholdene i Norge. I tillegg har det vært nødvendig å bedre kontrollen og informasjonen ved grensepassering vedrørende påbudt dekkutrustning i Norge. Vegdirektoratet har derfor i samråd med Samferdselsdepartementet den 9. september 1998 sendt ut en presisering til alle vegkontorer om hvordan regelverket skal forstås og praktiseres.

Vegdirektoratet arbeider i tillegg nå med en brosjyre på flere språk som skal distribueres ved alle landets grensestasjoner samt til bilbrukerorganisasjoner m.v. i andre land, og som gjør det klart at det i Norge er påbudt med vinterdekk eller kjetting når det er glatt vegbane.

Reidun Gravdahl (A): Jeg takker for svaret.

Det sies at det er slik at ferjene tilbyr utleie av vinterdekk, men at ikke alle takker ja til tilbudet. Grensestasjonene er her påpekt som et område, men burde det ikke også være en mulighet til å følge det opp allerede på ferja? Det er sikkert slik at mange turister som har vært her, kanskje bare har vært i Oslo. Hvis de da kommer oppover i fjelltraktene, er det et helt annet føre vi snakker om, så de får seg en ubehagelig overraskelse. Jeg lurer på om det ikke kan være mulig å følge opp på et litt tidligere tidspunkt enn akkurat på grensestasjonen.

Statsråd Odd Einar Dørum: Grensestasjonen er viktig, for det er jo ikke alle som kommer til Norge med ferge. Men jeg ser godt synspunktet om ferger, og jeg skal ta med meg det syn at når man skal gi opplysningsmaterieell videre, bør man se på alle praktiske muligheter.

Jeg vil tilføye at når det gjelder utenlandsregistrerte kjøretøyer i Norge, er det allerede reagert kraftig når det gjelder tunge kjøretøyer. Der er grensestasjonene særdeles viktige, med en påbudt kontroll når det gjelder å se på bl.a. fartsbrev og å være aktive. Så det synspunkt som representanten har tatt opp, ligger meg tungt på sinne, det handler om trafikksikkerhet og det å berge liv og unngå skade.

S p ø r s m å l 3 0

Odd Eriksen (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«NSB har besluttet at godsnattoget på Nordlandsbanen ikke lenger skal stoppe i Mosjøen. Mosjøen er det tredje største tettstedet langs Nordlandsbanen i Nordland og trafikknutepunkt både for gods og personer som skal til og fra indre og ytre Helgeland. Resultatet er at godset nå overføres til vogntog på den meget ulykkesbelastede E6 gjennom Nordland.

Mener statsråden det er en god miljøpolitikk og trafikksikkerhetspolitikk å flytte godstransport fra jernbane til vei?»

Statsråd Odd Einar Dørum: NSB Gods arbeider kontinuerlig med å finne transportløsninger som tilgodeiser både kundens krav til kvalitet og fleksibilitet og krav til lønnsomhet. Derfor har NSB i relasjon til Mosjøen sett det nødvendig å foreta tilpasninger i driftsopplegget. Dette har skjedd i dialog med kundene, og NSB mener de nå har et konkurransedyktig tilbud med betjening via Mo i Rana, Bodø eller Trondheim.

Sentralt i NSBs vurderinger omkring betjeningen av containerkundene er bruken av Nordlandsbanen til transport av fisk. NSB legger stor vekt på å etablere et tilbud som er attraktivt i forhold til transport av fisk til kontinentet. Dette er en tidssensitiv transport, og NSB har derfor funnet det nødvendig å finne løsninger som gir raskest mulig transport, slik at selskapet kan tilby konkurransedyktige fisketransporter med jernbane. Det driftsopplegget som nå er etablert, innebærer at det totale volumet av gods som går på jernbane, øker. Dessuten vil dette driftsopplegget bety økt konkurransekraft for NSB,

som igjen er ventet å gi positive ringvirkninger for jernbanen som transportform.

Odd Eriksen (A): Jeg takker statsråden for svaret, selv om statsrådets svar i stor utstrekning står i motstrid til de signalene som kommer fra lokalt hold med hensyn til forståelsen av de endringene som er gjennomført. Det er ikke snakk om at godsmengden er et problem som har bidratt til de justeringene som er foretatt på Nordlandsbanen. Derimot har problemet vært ventetid ved stasjonen i Mosjøen – man har måttet vente på motgående persontog.

Det som imidlertid kan bekymre statsråden, som på mange måter er øverstkommanderende for samferdselspolitiske spørsmål, er det arbeid som nå foretas i Vegdirektoratet. Man jobber der med en forskrift som skal åpne for bruk av 25 ¼ meters vogntog med totalvekt på 60 tonn, samtidig som NSB Gods jobber med å få mest mulig gods over fra vei til jernbane som en del av Nasjonal transportplan. Ser statsråden problemstillingen som er knyttet til de spørsmålene?

Statsråd Odd Einar Dørum: Først en generell kommentar. Hvis ikke NSB Gods omorganiserer virksomheten sin, blir godstogene sjeldnere og sjeldnere. Det å bruke omlasting med bil for å styrke jernbanen som godsform, styrker jernbanen. Det vil faktisk føre til at man kan få et godsvolum som øker antall tog, og når det gjelder Mosjøen, er daggodstoget beholdt.

Det andre spørsmålet som representanten tok opp, er det generelle konkurranseforholdet mellom veg og bane. I den sammenheng er jeg meget klar over problemstillingen som knytter seg til de vogntog han nevner, og jeg vil bl.a. ta opp de spørsmålene når jeg skal besøke det tyske formannskapet for samferdselsspørsmål i Bonn i begynnelsen av februar. Jeg er her generelt opptatt av at jernbanen skal kunne styrke sin utvikling, men vil ikke nå knytte ytterligere kommentarer til en sak som ikke er behandlet. På det nåværende tidspunkt er det, så vidt jeg vet, kun i Sverige og Finland at man har slike vogntog som dette, mens resten av Europa, bl.a. Tyskland, ikke tillater det.

Presidenten: Spørsmålene 31, 32 og 33 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 3 4

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Sist uke ble KV «Åhav» brukt som transportskip i Meløy kommune under politioppdrag. Politiets oppdrag var å avskille en «dumper» samt å undersøke en mistanke om ulovlig kjøring med snøscooter. Store kostnader er forbundet med å bruke et kystvaktsskip på denne måten.

Mener statsråden at dette er riktig ressursbruk av Kystvaktens fartøyer?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det er riktig som representanten Svendsen hevder, at KV «Åhav» ble brukt som transportfartøy i forbindelse med et politioppdrag i Meløy.

Det er imidlertid viktig å understreke at dersom man skal vurdere Kystvaktens ressursbruk på en hensiktsmessig måte, må man ta utgangspunkt i de oppgaver Kystvakten utfører. En meget sentral oppgave er suverenitetshevdelse innenfor territorialfarvannet og myndighetsutøvelse i havområdene under norsk jurisdiksjon, eksempelvis i Norges økonomiske sone og i vernesonen ved Svalbard. Dette stiller store krav til tilstedeværelse og evne til effektiv overvåking. Når Kystvaktens fartøyer er på patrulje, er de kontinuerlig beredt til å yte f.eks. katastrofehjelp og redning.

I forbindelse med behandlingen av Finansdepartementets budsjettproposisjon for 1993-94 gav Stortinget sin tilslutning til målsettingen om å få til en best mulig utnyttelse av statens samlede ressurser i kystforvaltningen. Det var på denne bakgrunn at Indre Kystvakt ble opprettet i 1995/96. Med denne opprettelsen, og på bakgrunn av gjeldende regler, utfører Kystvakten bistandsoppgaver for det sivile samfunn i tillegg til hovedoppgavene som jeg nevnte ovenfor. Indre Kystvakt baserer seg på et flerbrukskonsept, noe som innebærer at etater som Politiet, Tollvesenet og Statens forurensningstilsyn kan få bistand av Kystvakten til å utføre sine oppgaver. Dette er i tråd med Stortingets tilslutning. Jeg vil samtidig understreke at oppdragene fra brukeretatene hele tiden er gjenstand for prioritering. Viktige oppdrag går foran de mindre viktige, og Kystvaktens primæroppgaver prioriteres foran bistand til andre etater. På denne måten utnyttes ressursene optimalt.

Det er på denne generelle bakgrunnen at KV «Åhav»s bistand til lensmannen i Meløy må ses. KV «Åhav» utfører sine pålagte hovedoppgaver samtidig som den skal kunne gi bistand til etater som f.eks. Politiet. Det er på det rene at fartøyet var på patrulje i det aktuelle området utenfor Meløy og hadde ledig kapasitet til å bistå politiet. Ettersom fartøyet var på patrulje og kunne kombinere dette med et oppdrag for politiet, vil merkostnadene ved denne operasjonen være ubetydelige. Derfor mener jeg at denne typen oppdrag i utgangspunktet er i samsvar med intensjonen med Indre Kystvakt. Jeg vil også understreke at denne typen transportoppdrag ikke er en særlig høyt prioritert oppgave i Kystvakten.

Indre Kystvakt har vært i virksomhet i forholdsvis kort tid, og tjenesten evalueres fortløpende med tanke på å oppnå en hensiktsmessig og kostnadseffektiv ressursutnyttelse. Jeg synes derfor det er positivt at bruken av Indre Kystvakt er gjenstand for debatt.

Spørsmålet fra representanten Svendsen henger også sammen med et annet tema, nemlig gjennomføringen av et brukerbetalingssystem for enkelte kystvaktjenester. Departementet vil i inneværende år vurdere ulike modeller for et slikt system.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg takker for svaret.

At Kystvaktens skip blir brukt av politiet, kan være fornuftig, men da må det ligge et behov for rask utrykning til grunn. Bruk i avskiltingsøyemed – i dette tilfellet gjaldt det en lastemaskin – syns jeg går langt over streken, spesielt med tanke på at Biltilsynet, som begjærte avskiltningen, hevder at dette var helt unødvendig og kunne vært gjort på en annen måte. I sånne tilfelle bør ferje eller hurtigbåt benyttes.

Dessverre er ikke dette eksemplet enestående. Jeg har mottatt telefoner om at Kystvakten har fraktet lensmannen på snøscooterkontroll til en øy der det kun er én gammel snøscooter – og det var bare rim på bakken. Båtfortøyninger er også blitt dratt opp i kontrolliveren.

Jeg går ut fra at statsråden er enig i at sånne eksempler både kan undergrave respekten for lov og orden og svekke den støtte Kystvakten har i kystbefolkningen. Det er ingen som er tjent med det. Jeg håper statsråden tar disse signalene på alvor, og jeg vil spørre om han vil ta initiativ til å innskjerpe bruken av Indre Kystvakt, sånn at denne delen av Forsvaret fortsatt kan ha bred støtte blant kystbefolkningen.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Som jeg nevnte, er Indre Kystvakt en ny etat, eller en ny del av en etat, som er under løpende vurdering. De forhold som representanten Svendsen påpeker, vil være med i den løpende vurderingen som nå gjøres. Jeg registrerer i tillegg representanten Svendsens reaksjon, og de eksempler han viser til. Det er naturlig at disse også er med i grunnlaget for totalvurderingen.

I likhet med Svendsen er jeg som statsråd enig i at den støtten Kystvakten har hos kystbefolkningen, er det viktig å opprettholde. Det er viktig å satse videre på økt aktivitet hos Kystvakten, og på en tilstrekkelig ressurstilgang dersom vi pålegger den stadig nye oppgaver. Så her er det en sammenheng som vil bli presentert for Stortinget i løpet av meget kort tid.

S p ø r s m å l 35

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«I Aftenposten 22. januar 1999 blir det opplyst at norske flygere i NATO-styrken som nå er reist til Italia, bare kan operere i dagslys, da de mangler kompetanse og teknisk nattlyskapasitet til at flygerne kan se i mørke.

Synes statsråden dette er tilfredsstillende?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: De flyene som er sendt til Italia, har ikke gjennomgått oppdateringsprogrammet Mid-Life Update. Derfor mangler flyene den systemoppgradering som trengs for å utnytte flyets våpen om natten under de sikkerhetsregler og kriterier som normalt gjelder i en fredsoperasjon.

Norske F-16 er innmeldt til NATO i forhold til den yteevne de har i dag, både når det gjelder materiell og trening. Luftforsvaret har i alle år trent på nattoperasjoner, men hovedmålsettingen har vært å kunne opprettholde en minimums kapasitet, først og fremst for å kunne ut-

øve suverenitetshevdelse i fred, og for å kunne forsvare seg mot en lett identifiserbar motstander. Med andre ord: Vi kan fly operativt i mørke, men har i dag ikke systemer som i stor nok grad kan identifisere mål om natten på en tilfredsstillende måte i en fredsoperasjon.

Når F-16 Mid-Life Update-oppraderingen er teknisk gjennomført i 2001, vil utdanningen av flygere fortsette for å få full operativ nytte av det nye systemet. Så selv om flyet er oppgradert, vil det kreve en betydelig opplæring av flygere før vi kan si at vi er operative med den nye kapasiteten Mid-Life Update gir våre fly.

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Jan Johnsen (H): Jeg takker ministeren for svaret.

Jeg syntes det var urovekkende å lese det jeg gjorde i Aftenposten. Jeg trodde man hadde et forsvar som var klar til å gå i krig på et hvilket som helst tidspunkt.

Ifølge Aftenposten den 24. januar sier norske generaler rett ut at Norge snart står på sidelinjen i NATO. Det er et «faktum at mannskapene i Sjøforsvaret, Hæren og Luftforsvaret ikke får all den treningen de egentlig skulle hatt».

«Situasjonen i dagens norske forsvar har visse likhetsstrekk med tilstanden i 1939», sier avtroppende forsvarssjef Arne Solli i Aftenposten samme dag.

Ser statsråden de samme faresignalene som forsvarssjefen?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Forsvarsministeren ser ikke problemene på samme måten som de nå ble beskrevet, fordi forsvarssjefen sa noe mer i sitt intervju. Man må ikke bare lese ingressen og glemme hvilken sammenheng ingressen står i.

Jeg vil også minne om at det norske forsvaret er klar til å gå i krig. Det er ingen tvil om det. Vi er operative. Det jeg har prøvd å understreke, og som er feil gjengitt fra dem som har uttalt seg i avisene, er at vi er trent på nattoperasjoner, vi er trent på nattflyging, og vi er operative i forhold til de oppgaver vi skal gjøre i Italia og i Kosovo, i forhold til det vi har meldt inn, i forhold til de eskortetjenester og følgeoppdrag vi skal ha. Vi er fullverdig medlem av NATO. NATO har blitt informert om situasjonen fra år til år, og har akseptert den. Det er altså ikke noe som er ukjent, verken for NATO, for Forsvarsdepartementet eller for norske politikere – hvis man hadde gått inn i årsmeldingene for de senere år.

S p ø r s m å l 36

Einar Olav Skogholt (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«I Frankrike har medikamenter inneholdende virkestoffet buprenorfin hatt oppsiktsvekkende resultater i behandling av narkomane. Antallet overdoser er blant annet redusert med 70 pst. på fire år. Medikamentene skal ha klare fordeler sammenlignet med metadon.

Vil statsråden ta initiativ til å forsere og utvide utprøvingen av buprenorfin-assistert behandling i Norge?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Situasjonen for dei tyngst belasta rusmiddelmissbrukarane har vorte forverra gjennom dei siste åra, samstundes med at overdosedødsfalla har auka. Både den fysiske og den psykiske helsetilstanden til misbrukarane har vorte dårlegare. Misbrukarane er m.a. meir avmagra og har fleire infeksjonar, samstundes som mange slit med angst og depresjonar. Utgangspunktet mitt er at eitt overdosedødsfall er eitt for mykje. Det er nødvendig med styrkt innsats for denne gruppa for å betra misbrukaren sin situasjon og for å auka sjansane for vellukka rehabilitering og eit betre liv. For å få dette til må det vera ei breidd i tilboda. Det er diverre ikkje slik at det finst *ei* løysing som passar alle. Det inneber helsetilbod tett samanvovne med sosial oppfølging.

I fjor sette vi i verk ei rekkje nye tiltak for denne målgruppa, m.a. vart lov om sosiale tenester endra, slik at regelverket knytt til tilbakehald av rusmiddelmissbrukarar i institusjon utan eige samtykke er vorte meir presist og effektivt. Vi legg dermed til rette for fleire tvangsinnleggingar. Fleire nye kommunar fekk midlar til ettervernstiltak. Tilbodet om metadon vart bygt ut og er no landsdekkjande.

Bruken av buprenorfin er kjent i fagmiljøet i Noreg. Norske ekspertar vitja det omtala prosjektet i Frankrike i november i fjor. Dei fann resultatane interessante. Eg vil sjølv reisa til Frankrike fyrst i mars for m.a. å bli direkte orientert om resultatane deira. Eg vil ha norsk ekspertise med på turen og saman med dei diskutera erfaringane dei franske styresmaktene har gjort med denne forma for medikamentell behandling. Metadonsenteret i Oslo, MARKIO, førebur eit forsøk som tar mål av seg til å svara på kva for plass eit slikt tilbod bør ha i behandlinga av rusmiddelmissbrukarar i Noreg.

Som kjent er det eit prosjekt i Skien der ein deler ut Subutex til rusmiddelmissbrukarar. For å kunna gje dette medikamentet til misbrukarar, vart det søkt Statens legemiddelkontroll om registreringsfritak. Òg her er det altså strenge restriksjonar for å kunna gje denne typen medikament til rusmiddelmissbrukarar. Slik må det vera så lenge vi veit at forskrivning av vanedannande medikament frå legar, utan at klienten får tett oppfølging, aukar faren for overdose. Helsetilsynet er oppteke av at ikkje alle medikament er like eigna i såkalla substitusjonsbehandling. Dei understrekar at det må vera streng kontroll med kva som blir skriva ut, og at all slik behandling må vera innanfor dei rammene som er lagde i metadonprosjektet.

I utgangspunktet er eg av den oppfatninga at flest moglege tiltak for å hjelpa rusmiddelmissbrukarane må prøvast ut. Dersom buprenorfin-assistert behandling viser seg effektiv, og dersom den lar seg setja i verk og gjennomføra i kontrollerte former med den naudsynte oppfølginga, er eg villig til å vurdera meir bruk av slik behandling òg i Noreg.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg takker statsråden for svaret, og vil få ønske henne god tur til Paris.

Jeg er enig i at det må være en streng kontroll med det medikamentet som blir utskrevet, og at all slik behandling må være innenfor de rammene som er lagt i metadonprosjektet. Vi har ikke noe tilbud om metadonbehandling til alle som fyller kravene for slik behandling – ca. 500 personer står på venteliste, og overdosedødsfallene er høyere enn noen gang tidligere. Alt må prøves for å redusere overdosedødsfallene vesentlig, slik også statsråden sa.

I Frankrike har man jo meget god erfaring med bruk av medikamenter som inneholder virkestoffet buprenorfin. Ja, resultatene er oppsiktsvekkende. Behandlingen er langt rimeligere enn metadonassistert behandling. Kan ikke statsråden åpne for at de som står på venteliste for metadonassistert behandling, får dette alternative behandlingstilbudet omgående? Og har statsråden drøftet denne problemstillingen med fagrådet innen rusvern i Norge?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Det er rett som representanten Skogholt peikar på, at her på dette tidspunktet står altfor mange i kø for behandling. Eg har sett ned ei arbeidsgruppe som skal sjå på både sambandet mellom det tilbudet vi i dag har for behandling, og det behovet vi har. Dei skal òg sjå på kvalitet og organisering.

Eg er glad for at vi står saman, på tvers av ulike parti, for ein forsterka innsats for dei mest forkomne rusmisbrukarane. Men det som er avgjerande, er at den einskilde får tett oppfølging. Fyrst då har han eller ho ein sjanse for å lukkast. Det ligg til grunn i metadonprosjektet, det må òg liggja til grunn dersom vi skal utvida med nye preparat. Derfor treng dette tid.

S p ø r s m å l 37

Gunhild Øyangen (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«I Dagsavisen 20. januar 1999 presenteres rystende rapporter fra fylkeslegen i Oslo om tilstanden ved 15 av byens 55 sykehjem. Tilsynsrapportene dokumenterer 35 brudd på gjeldende lover og forskrifter, blant annet som en følge av lav bemanning og for mange ufaglærte. Jagland-regjeringen la fram «Handlingsplan for helse- og omsorgspersonell», som den sittende regjering kuttet om lag 20 mill. kroner i da den overtok.

Vil statsråden redegjøre for framdriften i arbeidet med handlingsplanen?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Rapporten frå fylkeslegen i Oslo gir all grunn til uro. Eg har òg forstått at Oslo kommune tar denne rapporten på alvor og fylgjer opp.

Regjeringa vil føra vidare og auka innsatsen for å betra tilgangen på kvalifisert personell i helse- og omsorgssektoren. Dagens situasjon er eit resultat av tidlegare års forsømingar når det m.a. gjeld utdanningskapasiteten, og særleg gjeld dette på universitets- og høgskulenivå. Det manglar òg planar i mange kommunar for korleis ein skal

dekkja framtidige behov for helse- og sosialpersonell. For å få best mogleg oversikt har departementet bedt kommunane klargjera personellbehovet sitt dei nærmaste åra. Staten sine regionalrepresentantar i fylka vil i resten av handlingsplanperioden 1999-2001 samarbeida med kommunane, med fylkeskommunane og med høgskulane om konkrete kvalifiserings- og rekrutteringstiltak i det einskilde fylke. Ein vil særleg prioritera kvalifisering av ufaglærte, m.a. ved å stimulera flest mogleg til å gå opp til fagprøve i omsorgsarbeidarfaget, og til etter- og vidareutdanning av hjelpepleiarar og andre med helse- og sosialfag frå vidaregåande opplæring.

Det er rett som representanten Øyangen viser til, at Jagland-regjeringa la fram Handlingsplan for helse- og omsorgspersonell i 1997, med ei økonomisk ramme på 110 mill. kr i budsjettforslaget for 1998. Forslaget vart ført vidare i sentrumsregjeringa sitt budsjettforslag for 1998, men vart redusert med 19 mill. kr ved Stortingets behandling.

I budsjettet for 1999 har Regjeringa laga ei samla framstilling av løyvingar til personell- og kompetansefremål i heile helse- og sosialsektoren. Dette gjeld både dei nye tiltaka som kom med handlingsplanen i høve til 1998-budsjettet, og andre tiltak på Sosial- og helsedepartementet sitt budsjett. Oversikta viser at departementet løyvde om lag 286 mill. kr til personell- og kompetansefremål i 1998. Regjeringa gjorde framlegg om å auka denne ramma til om lag 324 mill. kr i 1999, og fekk Stortinget sin tilslutnad til det. Auken vil særleg koma i samband med opptrappingsplanen for psykisk helse og førebuingane til fastlegeordninga.

I tillegg til desse midlane vil kommunane òg kunne bruka av skjønnsmidlane innanfor eldresatsinga og av løyvingane til psykisk helsevern til kvalifisering av personell. Den samla satsinga frå departementet for å styrkja tilgangen på kvalifisert personell er såleis, med Stortinget si støtte, monaleg auka, og ytterlegare auke i opptaket til helse- og sosialfagstudia ved universitet og høgskular vil bli vurdert.

La meg til slutt understreka at personellsituasjonen i sjukeheimane er ikkje berre avhengig av tilgang på fagpersonell. Arbeidsmiljøet har òg mykje å seia for om personellet trivst og blir verande i denne sektoren. Eg veit at Oslo kommune i sitt arbeid no, og òg andre kommunar, er opptekne av det. Sjølvfe følger vi opp i departementet med sikte på kartlegging av faktorar som skapar eit godt og stabilt arbeidsmiljø i sjukeheimane. Personell som trivst i arbeidet sitt, er avgjerande viktig for kvaliteten i eldreomsorga.

Gunhild Øyangen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Situasjonen var at det var litt vanskelig å forstå denne oppstillingen ved årets budsjett og sammenligne med den opprinnelige handlingsplanen. Det var mye av begrunnelsen for mitt spørsmål, fordi veldig mange tiltak av ulike slag var satt sammen. Realiteten var jo at regjeringen Bondevik foretok et betydelige kutt i første omgang, og jeg ville gjerne vite hvordan vi skulle forholde oss til det

som var lagt fram, for å få et bedre sammenligningsgrunnlag.

Nå har jeg fått en redegjørelse. Jeg skjønner at sosialministeren også er opptatt av disse meget viktig sakene. Jeg har lyst til å spørre om sosialministeren mener at de tiltak som Regjeringen har lagt opp til, er tilstrekkelig for å sikre en verdig eldreomsorg for framtiden i samsvar med lover og forskrifter. Og til slutt: Når vil Stortinget få seg forelagt en evaluering av den opprinnelige handlingsplanen?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg er glad for at representanten Øyangen rettar søkjelyset mot ei sak som gjeld svært mange, nemleg ei meir verdig eldreomsorg.

Eg kan nok ikkje svara på eit så omfattande og vanskeleg spørsmål som representanten Øyangen her stiller, på eitt minutt. Eg trur eg skal avgrensa meg til å seia at eg er veldig fornøgd med at vi har fått gjennomslag for vår satsing så langt. Men det er ingen garanti for framtida. Det er tvert imot slik at vi er nøydd til å følgja nøye med i både korleis handlingsplanen for ei betre eldreomsorg og handlingsplanen for eit betre helsepersonell blir ivarettatt i kommunane, og kva tilsynsrapportane seier. Vi har òg sett i gang eit arbeid i departementet for å sikra aldersdemente sine rettar betre enn i dag.

S p ø r s m å l 38

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil tillata meg å stilla følgjande spørsmål til sosialministeren:

«Det er no vedteke at einslege forsyttarar mistar rett til overgangsstønad og ekstra barnetrygd når dei har fast sambuar. Etter lov om sosiale tenester er det ikkje mogleg å trekkja inn sambuar si inntekt ved utmåling av sosialhjelp.

Kva vurdering har statsråden av dette?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Stønadsordningane for einslege forsyttarar vart innførte i ei tid då ein anten var gift eller levde aleine. Sambuarforma var lite vanleg. Det var òg meir vanleg at kvinna var heimearbeidande. Samfunnet har endra seg. I dag er sambuarskap svært utbreitt og allment akseptert. Det synest òg då meir naturleg å tilpassa stønadsordningane til faktiske familie- og samlivsmønster. Val av samlivsform bør ikkje påverkast av at den eine forma gjev større rett til offentlege stønader enn den andre.

Formålet med stønadsordninga i folketrygdlova er å setja einslege forsyttarar i stand til å forsyta seg sjølv etter ein rimeleg overgangsperiode. Den som har sambuar til å dela buutgifter og andre hushaldningsutgifter med, har ikkje like stort behov for stønad. På denne bakgrunn jamstiller folketrygdlova og barnetrygdlova stabile sambuarforhold – dvs. at dei har vart i 12 av dei siste 18 månadene – med ekteskap.

Eg vil presisera at lovendringane i folketrygdlova og barnetrygdlova ikkje rokka ved utgangspunktet: Sambuarar har ikkje, i motsetnad til ektefellar, gjensidig under-

haldsplikt for kvarandre. Korkje ein sambuar eller ein ektefelle har heller noko direkte forsyttaransvar for den andres særkullbarn. Det er det dei biologiske foreldra som har. Den andre av foreldra, som ikkje har den daglege omsorga for barnet, skal betala barnebidrag.

Når det gjeld lova om sosiale tenester, er denne det siste tryggleiksnettet i velferdsstaten. Lova skal m.a. sikra alle som har opphald i Noreg, forsvarleg livsopphald. Sosialhjelpa er likevel av subsidiær karakter. Den enkelte har i utgangspunktet ansvar for å syta for eige underhald ved å nytta alle aktuelle utveggar. Når alle aktuelle utveggar er nytta fullt ut, men ikkje strekk til, har den som ikkje kan syta for livsopphaldet sitt, krav på økonomisk stønad. Eg vil peika på at tildeling og utmåling av økonomisk stønad skal skje etter ei individuell behovsprøving på grunnlag av søkjaren sin økonomiske, sosiale og helsemessige situasjon. Dette er eit anna utgangspunkt enn det som gjeld for barnetrygd og overgangsstønad.

Ved utmåling av økonomisk stønad til sambuarar må det leggjast til grunn at sambuarar ikkje har gjensidig underhaldsplikt. Det kan likevel takast omsyn til økonomiske fordelar ved felles hushald. Det kan òg takast omsyn til at søkjaren faktisk blir underhalden av sambuaren.

Regjeringa skal leggja fram ei melding om utjamning i levekår denne våren, der situasjonen til m.a. einslege forsyttarar vil bli vurdert. Òg det regjeringsoppnemnde sambuarutvalet arbeider med problemstillinga. Utvalet går gjennom lover og regelverk og vurderer sambuarane sine rettar og plikter på meir prinsipielt grunnlag. Det tek sikte på å leggja fram innstillinga si i løpet av våren.

Både meldinga og oppfølginga av utvalsrapporten vil gje høve til å ta opp vilkåra for einslege forsørgjarar på breiare basis.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil takka statsråden for vaksenopplæringa, sjølv om eg nok kjenner til desse lovene relativt godt.

Svaret reiser mange fleire spørsmål enn det klargjer. Dette må verta ein kortversjon, sidan eg berre har eitt minutt.

Eg vil fyrst seia at eg tykkjer det er eit skuffande svar, for det tyder på at ein korkje ser problema eller har tenkt gjennom dei. Konsekvensane av dette vert at einslege forsørgjarar som har lita eller inga inntekt – og dersom dei vert sjuke medan dei har lita eller inga inntekt, får dei heller ikkje sjukepengar, for å skyta inn det – vert sosialhjelpsmottakarar, for her er det andre føresetnader, og det seier statsråden at det skal halda fram med å vera. Konsekvensen for kommunane er at dei kan få store meirkostnader som følgje av dette. Det trur eg ikkje Stortinget vart gjort merksam på ved endringa av folketrygdlova og barnetrygdlova.

Eg vil igjen spørja: Vil sosialministeren ordna opp i dette, eller i alle fall arbeida vidare med å sjå om her er ein dobbelkommunikasjon når det gjeld lovverket?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Det er ikkje mi meining å læra Oddbjørg Ausdal Starrfelt noko om eit område som eg veit at ho har bakgrunn for å kjenna godt

til, men eg har gjeve mitt svar ut frå slik som ho har bedt om det. Ho har bedt om ei vurdering av desse to lovverka, og det har ho fått.

La meg elles leggja til at den store omlegginga av stønaden til einslege forsørgjarar skjedde etter forslag i velferdsmeldinga, vedteke av Stortinget utan støtte frå regjeringspartia, og evalueringa der er lagd til år 2001. Men som eg peikte på i mitt hovudsvar: Eg vil syta for at både i Sambuarutvalet si innstilling og i stortingsmeldinga om utjamning i levekår vil dei einslege forsørgjarane sin situasjon bli nærmare vurdert.

Presidenten: Den reglementsmeisige tid for formiddagens møte er snart omme. Presidenten vil foreslå at vi fortsetter spørretimen og ferdigbehandlar dagens kart på overtid. – Det anses bifalt.

S p ø r s m å l 39

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I Fauske kommune må en pasient tilbringe resten av sitt liv på en institusjonsplass, som han både etter eget og Fauske kommunes syn ikke har behov for. Pasienten har KOLS (kronisk obstruktiv lungesykdom)/emfysem og pneumoni og er derfor avhengig av oksygentilførsel. Spesialisterklæringen ble nektet gitt med den begrunnelse at pasienten røykte. Pasienten har røykt i 60 år og ønsker ikke å slutte.

Mener statsråden at det er riktig å tvinge en ellers frisk og rask person til å slutte å røyke mot sin vilje?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Den norske helsepolitikk er tuftet på en forutsetning om rettferdig fordeling av og tilgang på helsetjenester.

I dette tilfellet dreier det seg om hvorvidt en spesialist-erklæring kan nektes avgitt fordi pasienten røyker. Jeg er ikke kjent med alle forhold vedrørende denne saken, men jeg forstår spørsmålet slik at det dreier seg om legens motvilje mot å tilrå at pasienten får tilgang på en bestemt type medisinsk utstyr.

Uten å gå inn på den konkrete saken vil jeg gi følgende svar: Det følger av legeloven § 30 at en lege plikter å være varsom, nøyaktig og objektiv ved utstedelse av attest og legeerklæring. Bestemmelsen skal sikre at legeerklæringer bygger på grundige undersøkelser og er nøyaktig utformet.

Den enkelte leges faglige skjønn har jeg som helseminister ikke mulighet til å overprøve, men jeg vil presisere at legens vurdering med hensyn til innholdet i legeerklæringen skal foretas på bakgrunn av et forsvarlig medisinsk-faglig skjønn.

Legens vurdering skal videre foretas på bakgrunn av saklige hensyn. I den grad det legges vekt på pasientens livsførsel, må det være fordi dette har betydelig relevans i forhold til behandlingens forsvarlighet og nytteverdi.

Det kan foreligge tilfeller hvor legen finner at pasientens livsførsel gjør at en behandling pasienten ønsker, vil være uforsvarlig. Videre kan det foreligge tilfeller hvor

pasientens livsførsel medfører at behandlingen ikke vil kunne gi gode resultater.

Dersom pasientens livsførsel tillegges vekt ut fra andre motiver enn de medisinsk-faglige, f.eks. fordi legen prinsipielt mener at personer som røyker, ikke er berettiget til samme behandlingstilbud som andre, vil det være utenforliggende hensyn i forhold til den beslutning legen skal treffe. Slike hensyn har han ikke anledning til å ta.

Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan uttale meg om forholdene i den konkrete saken det her refereres til, men jeg viser til at Fylkeslegen i Nordland har saken til en konkret vurdering.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg takker for svaret.

Det er etter mitt syn betenkelig at en enkeltperson må tilbringe jula på en institusjon på grunn av prinsipprytteri fra det offentlige. I avslaget er det gitt følgende begrunnelse for at pasienten ikke kan bruke oksygen i eget hjem: Det er medisinsk-faglig konsensus om dette, med bakgrunn i at røykerne ikke får full utnyttelse av opptak av O₂. Videre er det nevnt brannvernshensyn, som ikke er begrunnet.

Når det gjelder det medisinsk-faglige, må vel helseministeren være enig i at opptaket av oksygen vil være det samme enten han får det hjemme eller på en institusjon. Han røyker begge steder, og opptaket av oksygen er vel ikke avhengig av hvor han får det. Når det gjelder brannfaren, brenner som kjent ikke oksygen. I tillegg skriver pleie- og omsorgssjefen i Fauske kommune:

«Pasienten er klar og orientert. Han har som tidligere sveiser god kunnskap om gass- og brannfare.»

Selv om det er medisinsk konsensus om noe, har ikke pasienten krav på at det skal gjøres en individuell vurdering? Hvis så er tilfellet, vil helseministeren sørge for at denne pasienten får en slik vurdering, basert på denne pasientens situasjon?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil fastholde at Stortingets talerstol ikke er stedet for å vurdere en konkret diagnose eller anvist behandling for en enkelt pasient. Like fullt mener jeg det er berettiget at fylkeslegen nå har gått inn i saken og vil gjøre en konkret vurdering av den i forhold til de prinsipper som jeg redegjorde for i mitt første svar. Det anser jeg for å være en betryggende håndtering av saken slik den står.

S p ø r s m å l 40

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal få stille den ærede helseminister følgende spørsmål:

«Det landsdekkende brannavsnittet ved Haukeland Sykehus i Bergen har alvorlige driftsproblemer og trues med nedleggelse.

Hva kan og vil statsråden gjøre med dette alvorlige problemet?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Statens helsetilsyn har i løpet av 1998 gjennomført en evaluering av nasjonale høyspesialiserte funksjoner, inklusive landsfunksjonen

for avansert brannskadebehandling. Rapporten fra Haukeland Sykehus beskriver en betydelig klinisk aktivitet som etter hvert er vel etablert. Ved siden av klinisk virksomhet avholdes også et stort nasjonalt brannskadekurs hvert år.

Haukeland Sykehus har ivaretatt landsfunksjonen på en god måte.

Det har i løpet av 1998 vært bemanningsvansker ved brannskadeavsnittet i Haukeland Sykehus. Både sykehuset og Hordaland fylkeskommune har orientert om dette, sist i pressemelding av 18. januar i år og i notat av samme dato til fylkesutvalget i Hordaland. Sykehuset opplyser at det er stor mangel på spesialsykepleiere og samtidig store problemer med nyrekruttering. Om lag halvparten av spesialsykepleierstillingene i brannskadeavsnittet – 21 stillinger – er for tiden ledige. I løpet av 1998 ble i alt 16 brannskadde pasienter behandlet i sykehus i Sverige og Danmark. I fjor behandlet brannskadeavsnittet i Haukeland Sykehus 41 pasienter, mens gjennomsnittet de siste fem årene har vært 66 pasienter årlig. Kapasiteten var således betydelig redusert i deler av 1998. Dette skyldes imidlertid også at avdelingen var stengt i om lag to måneder på grunn av infeksjonsproblemer.

Haukeland Sykehus har for øvrig generelle vansker med å rekruttere tilstrekkelig med spesialsykepleiere også til andre avdelinger. Sykehuset har derfor økt den interne utdanningen av spesialsykepleiere med 40 pst. og i tillegg iverksatt en rekke rekrutteringstiltak rettet mot fagpersonell i Sverige, Finland og Tyskland. Sykehuset opplyser at dette arbeidet vil fortsette, samtidig som sykehuset nå arbeider aktivt for en mer fleksibel utnyttelse av den samlede spesialsykepleierkapasiteten.

Det er avtalt et omfattende skandinavisk samarbeid omkring pasienter med alvorlige brannskader. Dette samarbeidet gjorde det som nevnt mulig å overføre 16 pasienter til Danmark og Sverige i 1998. Også Haukeland mottar pasienter fra andre land, bl.a. ble to svenske ungdommer flyttet dit etter storbrannen i Göteborg i november i fjor. Det tar tid å bygge opp til et høyt internasjonalt nivå en så vidt spesiell og krevende funksjon som et brannskadeavsnitt. Erfaringene fra oppbyggingsperioden av brannskadeavsnittet for snart 15 år siden viser dette. Med de problemene som er beskrevet ovenfor, må en forvente at det vil ta noe tid før situasjonen igjen er fullt ut tilfredsstillende. Det vil imidlertid ta atskillig lengre tid å bygge opp denne landsfunksjonen ved et annet norsk sykehus. I den nåværende oppbyggingsperioden vil det derfor være nødvendig også å nytte kapasitet ved brannskadeavdelinger i andre land. Både Haukeland Sykehus og Hordaland fylkeskommune har i denne situasjonen gitt uttrykk for at de ønsker snarest mulig å bli i stand til fullt ut å ivareta denne landsfunksjonen, og at de vil sikre at dette skjer.

Gjennom hele 1998 har tilsynsmyndighetene, dvs. Fylkeslegen i Hordaland og Statens helsetilsyn vært orientert om utviklingen og har hatt løpende kontakt med sykehuseier. Denne kontakten fortsetter. Fylkeslegen i Hordaland vil aktivt følge utviklingen framover. Jeg oppfatter det slik at en på sykehuseiers side gjør hva en kan

for å sikre bemanningen. Situasjonen tilsier derfor ikke noe eget initiativ til endringer i den landsfunksjon som brannskadeavsnittet på Haukeland har, men en fortsatt årvåken oppfølging fra tilsynsmyndighetenes side.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker helseministeren for svaret, og er glad for at man ikke vurderer å flytte brannavsnittet fra Haukeland Sykehus.

Det nasjonale landsdekkende brannavsnittet ved Haukeland Sykehus er av meget høy faglig standard og har høstet internasjonal berømmelse for sitt behandlingsoppbygg. Det er derfor bortimot en katastrofe om dette behandlingstilbudet nå eventuelt må nedlegges på grunn av mangel på helsepersonell.

Jeg har en viss forståelse for at sykepleiere ved denne avdelingen går trett, fordi det er både fysisk og psykisk ganske belastende å omgås disse brannskadde pasientene, som ofte er alvorlig vansiret rent kroppslig sett. Da dette er et nasjonalt behandlingstilbud, forutsetter jeg at helseministeren gjør det som er mulig, og det forstår jeg at helseministeren gjør ved å følge opp dette ganske tett. Mitt oppfølgingsspørsmål gjelder noe som ikke ble berørt av helseministeren: Hvis det skulle stå på manglende ressurser til brannavsnittet ved Haukeland Sykehus, vil departementet være behjelpelig i så måte med å hente inn sykepleiere, eventuelt fra utlandet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er min oppfatning at sykehuseier håndterer situasjonen med de tilgjengelige virkemidler. Saken er ikke fremstilt slik for meg at det er nødvendig å tilføre nye virkemidler. Det er først og fremst en intern utdanning som nå dras opp i et stort omfang, en intensivert ekstern rekruttering, samtidig som man ivaretar sin funksjon gjennom et samarbeid med andre sykehus. Men tilsynsmyndighetenes oppfølging kan jo avdekke at det er behov for tiltak fra nasjonale myndigheters side. De vil selvfølgelig bli vurdert hvis vi får slike meldinger.

S p ø r s m å l 4 1

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal på nytt få lov å stille den ærede helseminister et spørsmål:

«I brev datert 13. januar 1999 til helseministeren fra Foreningen for bekjempelse av Cerebral Parese i Norge sies leieforholdet på Berg gård opp med fraflytting 31. mars 1999. Begrunnelsen for oppsigelsen er misligholdelse av bygningsmassen, samt at Rikshospitalet ikke har tatt initiativ til en ny leieavtale med foreningen.

Har ikke Rikshospitalet lenger behov for Berg gård, og hvis ikke, hvilke driftsproblemer vil Rikshospitalet få når bygningsmassen på Berg gård ikke kan benyttes etter 31. mars 1999?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Inngåelse av avtale mellom Cerebral Parese-foreningen og staten v/ Sosial- og helsedepartementet om bruk av Berg Gård har vært på dagsordenen fra 1996. Staten ved Sosial- og helsedepar-

tementet og Rikshospitalet tok kontakt med sikte på forhandlinger i juli 1997. Nytt initiativ ble tatt i mars 1998. Første forhandlingsmøte ble avholdt den 27. august 1998.

Staten har investert ca. 10 mill. kr i eiendommen på Berg Gård. I tillegg har de årlige vedlikeholdsutgiftene vært på ca. 1,5 mill. kr.

Rikshospitalet uttaler at de pr. i dag har behov for lokalene på Berg Gård. Det nye rikshospitalet, barneavdelingen, på Gaustad har i dag ikke kapasitet til å ta imot den aktivitet som er på Berg Gård. Fremtidig organisering av tilbudet til pasientgruppen ved Berg Gård er til vurdering i departementet.

En utflytting fra Berg Gård pr. 31. mars 1999 vil få konsekvenser for den pasientgruppen som i dag er på stedet. Jeg har derfor tatt initiativ til at det blir sammenkalt til et møte med Cerebral Parese-foreningen i neste uke.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker helseministeren for svaret, og jeg vil berømme helseministerens etter hvert gode praksis med raske reaksjoner. Det setter jeg pris på. Det er ikke alltid at reaksjonene imøtekommer mine ønsker, men likevel er det positivt at en helseminister reagerer så pass raskt som han har gjort i dette tilfellet.

CP-foreningen har i sin tid gått foran og vist vei når det gjelder tilbud til den gruppe pasienter som de representerer. Det er etter mitt skjønn helt uakseptabelt at ikke staten tar sitt ansvar seriøst og anstrenger seg mer for å komme frem til en ordning med CP-foreningen når det gjelder leieforholdene på Berg Gård. Jeg registrerer med glede at dette vil bli gjort etter initiativ fra helseministeren allerede neste uke, og så håper jeg at man kommer frem til en løsning, slik at både foreningen og Rikshospitalet kan bli fornøyd.

S p ø r s m å l 4 2

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til miljøvernministeren:

«Norsk rovdyrforvaltning gjør at rovdyrbestanden vokser fritt, og kun i unntakstilfeller blir det gitt fellings-tillatelse. Bønder som har dyr på utmarksbeite har enorme tap som bare delvis blir dekket av staten. Statens dyrehelsetilsyn tar nå til orde for å forby utmarksbeite neste sommer. Det viser at sameksistens mellom sau og rovdyr er umulig, noe våre forfedre tok konsekvensen av.

Hvilke tiltak er tenkt satt i gang for å forhindre at dette fører til avfolkning av distrikts-Norge?»

Presidenten: Da har statsråden en gyllen anledning til å konkurrere i støyvolum med det som foregår utenfor Stortinget.

Statsråd Guro Fjellanger: I den grad hun blir nødt til det, skal hun også være i stand til det.

Målsettingene og prinsippene for forvaltningen av de store rovdyrene er behandlet og avklart av Stortinget. Jeg

viser bl.a. til rovviltmeldingen fra 1997 og Stortingets behandling av denne. Det er en målsetting å sikre levedyktige bestander av alle de fire store rovviltartene i Norge. Samtidig skal det sikres et aktivt jordbruk med muligheter til å utnytte beiteressursene i utmark til sau og rein.

Regjeringen følger nå opp Stortingets vedtak på en rekke områder. Jeg legger vekt på at forvaltningstiltak blir utviklet og gjennomført i nært samarbeid med kommuner og andre berørte parter.

Bestandssituasjonen er forskjellig for de fire store rovviltartene. Gaupe og jerv har en bestandssituasjon som gir grunnlag for å benytte bestandsregulerende virkemidler som ordinær jakt og lisensjakt. På gaupe, som hittil har vært den arten som gjør mest skade på beitedyr, var det åpnet for jakt de fleste steder i landet i 1998. Det ble felt 118 dyr, som er rekordhøy avskyting i dette århundret. For jerv er det blitt åpnet for lisensjakt i hele landet, unntatt kjerneområdet i Sør-Norge. På grunn av annen bestandsstatus har bruk av slike virkemidler hittil ikke vært aktuelt for bjørn og ulv.

For å begrense konflikter mellom sau og rovvilt er det over Miljøverndepartementets budsjett blitt bevilget midler til tiltak som flytting av sau til andre beiter, tidligere sanking av sau og omstilling fra sau til melkeproduksjon.

Erfaringene til nå viser at målsettingene i rovviltforvaltningen krever samordnet innsats fra landbruks- og miljøvernmyndigheter. Utgangspunktet for de tiltakene det nå arbeides med, er imidlertid at rovdyrene må forvaltes gjennom arealsondering. Dette innebærer at utmarka må forbeholdes bufe og tamrein i store deler av landet, mens rovdyrene må ha et strengere vern i andre områder.

Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet er nå i ferd med å evaluere effektene av tiltak og virkemidler fram til i dag. Det pågår også bestandsregistreringer som skal gi grunnlag for framtidige forvaltningstiltak. Med bakgrunn i den pågående evalueringen vil jeg, sammen med landbruksministeren og i nært samarbeid med berørte parter, søke å finne løsninger som begrenser skadene på bufe- og tamreinnæringene mest mulig.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er et gammelt ordtak som sier noe sånt som at kua svelter mens graset gror. Mens man debatterer og diskuterer og resonnerer, svelter både reindriftsnæringen og bøndene, som må avvikle sine bruk, og fraflyttingen er et faktum. St.meld. nr. 35 for 1996-97, som ble vedtatt i 1997, burde ha vært sendt tilbake og diskutert på nytt. Så må man stille spørsmål om det ikke snart er på tide at staten tar ansvaret for rovdyrene sine og begynner å passe på dem. Det nytter ikke å flytte sau, og det nytter ikke å flytte byttedyrene. Rovdyrene flytter etter.

Staten bryter Grunnloven § 105 om eiendomsretten, og den undergraver den eldgamle naturrett om å forsvare liv og eiendom. Det er ikke noen god sak for staten og heller ikke for Stortinget.

Statsråd Guro Fjellanger: Det er ikke få ganger jeg har fått spørsmål om rovdyrforvaltningen i spørretimen. Det er ikke rart fordi rovviltmeldingen pålegger oss å kombinere to tilsynelatende motstridende hensyn. På den ene siden skal vi bruke utmarksressursene til beite for både tamrein og sau. Vi vet at det er en av de mest miljøvennlige kjøttproduksjonene vi kan ha. På den andre siden er vi forpliktet til, og vil ta ansvaret for, å ha levedyktige bestander av de fire største rovdyrartene også i Norge. Det betyr at vi flere steder i landet får konflikter mellom rovdyr og sauehold og reindrift.

Det som har vært viktig fra Regjeringens side, er å prøve å minske konfliktene så langt det er råd. Vi har gitt betinget fellingsstillatelse på skadedyr, vi har nå hatt på høring, og får til behandling i Stortinget, forslag om lovfestet rett til erstatning, og vi har åpnet for en historisk stor gaupejakt i året som gikk. Dette, sammen med bruk av andre forebyggende virkemidler, er det vi kan gjøre for å minske konflikten.

S p ø r s m å l 43

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Den statlige driftsstøtten på 175 kroner pr. bil som biloppsamlingsplasser mottar for opphogging, har stått på stedet hvil i snart 20 år. Samtidig har arbeidet blitt mer omfattende. Dette har skapt misnøye blant bransjens medlemmer.

Hvordan vil statsråden bidra til at dette viktige miljøarbeidet fortsetter?»

Statsråd Guro Fjellanger: Oppsamlingssystemet for bilvrak og beltemotorkjøretøy skal være selvfinansierende, dvs. at inntekter og utgifter skal balansere over tid. Inntektene kommer fra vrakpantavgiften på førstegangsregistrerte kjøretøy og fra inntekter ved salg av stålet i vrakene. I tillegg til utbetaling av vrakpant, samt presse- og transportstøtte, gis det driftsstøtte på 175 kr pr. vrak som leveres til godkjent oppsamlingsplass. Målsettingen med driftsstøtten er å gi tilstrekkelig incentiv til å opprettholde et landsdekkende innsamlingssystem og å sikre at miljøfarlige stoffer blir tatt hånd om. Det er ikke meningen at driftsstøtten skal utgjøre en fortjeneste for biloppsamlere.

Det er ikke riktig, som hevdet av representanten Bredvold, at driftsstøtten har stått på stedet hvil i snart 20 år. Da driftsstøtten ble innført i 1978, var den på 63 kr. Støtten har senere blitt hevet seks ganger, til dagens nivå på 175 kr.

Statens forurensningstilsyn har i dag ansvar for administrering og kontroll av bilvrakordningen. Miljøverndepartementet har det øverste ansvaret for dette systemet og foretar i forbindelse med de årlige budsjettene en overordnet vurdering av de økonomiske rammevilkårene for bilvrakordningen, herunder driftsstøtten.

Jeg er kjent med at Norges Biloppsamleres Forening har sendt et brev til Statens forurensningstilsyn om rammebetingelsene for biloppsamlere, hvor bl.a. nivået på driftsstøtten tas opp. Statens forurensningstilsyn skal ha et møte med denne foreningen mot slutten av denne uken for å drøfte dette.

Jeg vil avvente Statens forurensningstilsyns vurdering av saken. Eventuelle budsjettmessige konsekvenser for bilvrakordningen er det sikkert forståelse for at jeg ikke kan redegjøre for nå. Men uansett er det en selvfølge at bilvrakordningen også i fremtiden skal være utformet på en måte som sikrer en miljømessig forsvarlig behandling av denne viktige avfallskategorien.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret og er spesielt glad for at det skal være et møte med Norges Biloppsamleres Forening for å drøfte, slik jeg forstår det, bl.a. det økonomiske og praktiske ved mottak av bilvrak.

Det er, slik jeg forstår det, ingen politisk uenighet om at gamle bilvrak representerer et miljøproblem, som vi må løse. Det må derfor være økonomi i å ta imot dette problemavfallet. På nåværende tidspunkt er det ifølge NBF en heller dårlig inntjening, mens arbeidsbyrden er blitt større.

Det er også en ganske usikker bransje når det gjelder å spå hva fremtiden vil bringe. Det så vi i 1996, da vrakpanten ble økt betraktelig, og antall innleverte biler økte med 320 pst., ifølge NBFs tall, mens dette nå er på et lavmål.

Jeg kan ellers nevne at i Sverige får bilopphoggerne 500 kr for å utføre tilsvarende jobb, mens det i Danmark gis 550 kr pluss moms pr. bil.

Jeg takker igjen for svaret, og vil vente spent på resultatet av det varslede møtet.

Statsråd Guro Fjellanger: I likhet med representanten Bredvold vil jeg slå fast at det er bred støtte for at ordningen bør opprettholdes, og at den bidrar til at vi får tatt hånd om noe som ellers ville vært et alvorlig miljøproblem.

Econ Senter for økonomisk analyse har foretatt en gjennomgang for å se på hvordan ordningen fungerer, og de sier i sin rapport at den i hovedsak fungerer bra og etter forutsetningene, både økonomisk og for miljøet. Samtidig antyder de at man bør vurdere størrelsen på driftsstøtten, og denne vurderingen vil selvsagt også bli tatt med når SFT skal ha dette møtet.

La meg også nevne at vi jobber internasjonalt for å ha mulighet til å opprettholde denne ordningen også i fremtiden. Det ser ut til at EU legger opp til et noe annet system, og vi jobber nå for at vi gjennom EØS skal få lov å opprettholde et system som vi mener fungerer svært bra.

Presidenten: Sak nr. 1, spørretimen, er dermed over.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 15.25.
